

רשומות לתולדות אישים וקהלות, אגרות ומסמכים
בהוצאת מכון 'זכרון' להנצחת יהדות הונגריה
בית 'חוג חתם סופר' שיכון ה'

רח' בית יוסף 11 בני ברק - דוא"ל: 3446@okmail.co.il

עלה 29

בס"ד. ד' טבת תשע"ז

בגליון:

- ב** הגאון ר' אהרן שלמה כ"ץ זצ"ל
לתולדות רבי שלמה חריף מאלמאשד חותן ה'צרור החיים' מסעליש
וצאצאיו עם אגרות ממנו ויר"ח - מהרב שמואל יוסף כ"ץ
- יז** עוד על משפחת הג"ר יהושע פאלק סודיטץ-ביכלר
עם אגרות מרבי יהודה אסאד אל משפחת ביכלר - מהרב שלמה וייס
- כו** על משפחת סאמעט מסטראפקוב
והשלמות לזהות ר' יחזקאל יואל זינגער - מהרב שמעון הלוי ראטה
- מז** הגאון ר' פנחס לייביש ב"ר דוד וועבער בירושלים
לתולדותיו ולתולדות צאצאיו - מהרב ברוך פריינד
- סח** רבי עמרם חנוך יהודה פריעדמאן שו"ב באוהעל
תולדותיו, צאצאיו, ולתולדות חתנו רבי יהודה כ"ץ קאהן שו"ב באוהעל -
מהרב שלום אליעזר עמרם גראס
- עח** עוד למשפחת ר' אליעזר פיין מקאוואטשהאזא
בית אבותיו וצאצאיו - מהרב שמואל צבי שפיטצער
- פז** לפני תשעים שנה (5)
לקט ידיעות מהעתונות בשנת תרפ"ה - מהרב שלמה יהודה הכהן שפיצר
- צב** עוללות
ר"א ובנו רמ"ל גינצלר מאוהעל - הרב נ. עהרענרייך / ר' שלמה שפיצר
מזענטא-נאנאש / ר' שלום הלוי בהאלמין - הרב י.צ. מארגירעטען /
תאריכי פטירות ר' אשר בוכינגער ובנו ר' יצחק בסאמבאטהעלי - הרב
מ.מ. יאקאבאוויטש / משפחת שטערן בגאלאנטא - הרב ש.צ. שפיטצער,
הרב א.י. האפפמאן, הרב ש.ח.י. גרובער, הרב א.ל. לאווי, הרב ש. וייס /
רבי ברוך בענדיט כ"ץ מפראג - הרב י.י. גליק / משפחת רבי עקיבא איגר
באייזנשטאט - הרב ש. וייס, הרב י.נ. שטראה

הרב שמואל יוסף כ"ץ
ירושלים

הגאון רבי אהרן שלמה כ"ץ זצ"ל

הנקרא ר' שלמה חריף מאלמאשד, חותן ה'צורר החיים' מסעליש

מאנשי מעלה אשר לא התעטרו בנזר הרבנות היה זקני הג"ר אהרן שלמה כ"ץ הנודע בכינויו ר' שלמה חריף. במקום מושבו בכפר אלמאשד ישב על התורה ועל העבודה כל ימיו, וזכה להערצה מרובה מאת גדולי דורו. לא הרבה ידוע מתולדות חייו ושלשלת יחוסו למעלה בקודש, אמנם מן המעט אשר עלה בידינו לדלות ממקורות שונים, בספרים שונים ובכתובים, שרטטנו כאן אי אלו קוים לתולדותיו. כמו"כ אבקש מכל מי שיש בידו פרטים נוספים אודותיו, נא להוסיף ולהעשיר היריעה.

גזע קודש מחצבתו

רבי אהרן שלמה כ"ץ נולד בשנת תקל"ד לערך באלמאשד לאביו ר' יעקב [קאפיל] הכהן שהיה מיחוסיו כהונה. (כך נמצאת חתימתו על ספר אורים ותומים 'שלמה ב"ר יעקב כ"ץ' [מפי העורך] וכן חותם בתשובתו בס' 'אהל אברהם' (סימן צ"ב) 'ה"ק אהרן שלמה בהר"י זללה"ה, אבל מתשובתו שם בסימן צ' שחותם עצמו 'אהרן שלמה בהר"ק זללה"ה, נראה שהיה שמו גם קאפל שהוא כינוי לשם 'יעקב'. במכתב אחר [ראה להלן] ממנו לא ברור אם חותם 'שלמה בהר"ק' או 'בהר"ך' ואז יתכן שהוא רק ר"ת 'יעקב כ"ץ'. מאידך ישנו מכתב מנכדו ר' שלמה ובו דורש בשלום בני אחיו שלמה וקאפל, ומזה נראה שהשם קיים במשפחה).

לפי המקובל במשפחה, מוצאה היא מפולין, כמו"כ לפי המקובל היו מאחוריו כמה דורות של רבנים וגאונים, ובהתאם למסורת אצל א' מענפי המשפחה הם מגזע

הגה"ק רבי נפתלי כ"ץ בעל 'סמיכת חכמים'. מצאצאי אביו ידוע רק על בתו מרת תמר לאה אשת הג"ר דוד [ב"ר צבי] אופענהיים [אלמאשד] אב"ד טעמשוואר. היה תלמיד הג"ר ירמיה אב"ד מטרסדורף והגאון מהר"ם ברבי אב"ד פ"ב. שימש ברבנות טעמשוואר משנת תקנ"ח, ונלב"ע

"גם בזה חנן אלקים את עבדו שלמה כהנא זעירא קניית זאת פעהר כ"ה פגים" – גם בזה חנן אלקים את עבדו שלמה הכהן זעירא" – שאולה היא אצלי מאת אאמ"ר המה"ג חריף ובקי פ"ה ע"ה ... כקש"ת מ"ה שלמה כהן מאלמאשד" – רישום בעלים נוסף: "אברהם זאב כ"ץ רויז"

ביום כ"ג אדר א' תקפ"א. מחידושו עה"ת יצא לאור ספרו 'נחלת דוד' (בעטלאן תרצ"ב). צאצאיהם היו: א. הג"ר **צבי הירש אופענהיים** ממלא מקום אביו ברבנות טעמשוואר, נולד בשנת תקנ"ג ונפטר ביום ח"י סיון תרל"ט. ב. הג"ר **יעקב אופענהיים** אב"ד ה' שאמשאן [חתן דודו רבי שלמה חריף], בשנת תרכ"ח כבר לא היה בין החיים. ג. הג"ר **משה אופענהיים** אב"ד טעמשוואר-פאבריקשטאט, נלב"ע בדמי ימיו ביום ב' טבת תר"א. ד. רבי **קלמן אופענהיים**. ה. רבי **יהודה ליב אופענהיים**, ראה על צאצאיו בסו"ס 'נחלת דוד'. בתשובת הגרצ"ה אופנהיים הנ"ל אל דודו רבי שלמה חריף [נדפס בשו"ת 'אהל אברהם' סי' צ"ט] הוא מציין בסופה את קרבת המשפחה "שמחתי מאד מאד בדברי דודי ידידי מאז... א"ד בן אחותו..."

מלבד זאת בספר 'מוסדות תבל' (ויון תק"פ) ברשימת נותני מעות קדימה מופיע באלמאשד ר' שלמה כהן ר' משה בה"י כהן ר' אברהם בה"ו (?) כהן, כנראה שהם אחיו שהרי היה לו גם בן משה. גם ברשימת משלמי המיסים משנת תקפ"ח מופיע באלמאשד, 'אברהם כ"ץ' וכן 'דוד כהן'.

מן הראוי לציין שבספר היובל המאור (עמ' שע"ב) כתב שהג"ר שלמה חריף היה ממשפחת ר' דוד אפפענהיים ונכדו של ר' יעקב אשווער, שזה אינו נכון כפי מה שהעלנו בעלי זכרון 27 במאמר על מחותנו הג"ר משה פריעד, עיי"ש.

לא ידוע מי היו רבותיו וממי קנה את תורתו, אך ראה להלן העתק מכתבו אל הב' אשר זעליג וכתוב בו בתוה"ד "לחלות את אמו"ר הגאון להטעים לפניו את תוכן כוונתי". המכתב נמצא בין כתבי הג"ר בונם איגר כך שהתואר 'אמו"ר מתייחס אליו, ולפי"ז לכאורה יוצא שהוא היה תלמידו. אמנם הדבר צריך בירור כי הג"ר בונם איגר נולד בשנת תק"ל, כך שהיה מבוגר ממנו בארבע שנים בלבד, ואכן יתכן שהכוונה בתארים אלו שהוא רבו של הבחור מקבל המכתב. (כע"ז נמצא גם בכתבי בנו הג"ר משה כ"ץ שכותב בתשובה אל רבי מרדכי לעוו [שו"ת 'אהל אברהם' סי' י'] "ובשולי מכתבו רשום קושית א"א הישיש הרה"ג נ"י וכפי שמוכח בהמשך הכוונה לאבי השואל, וראה גם שם בס' ל"א ו"מ"ש בשם מ"ו רבך הנ"ל" והכוונה לרבו של בנו מקבל המכתב).

בשבת תחכמוני ק"ק אלמאשד

כבר לפני שנת תקע"ב התגורר ביישוב אלמאשד, והיה שם מחשובי רבני וחריפי הקהילה. הג"ר **חיים מאיר זאב הכהן זלנפריינד** זצ"ל ששהה באלמאשד לפני שנת תקע"ב, מזכיר בתאורו על התקופה ההיא (בספרו 'שערי חיים' דף ל"ב) את רבי שלמה כ"ץ כא' מחשובי הקהל.

כמו"כ בסביבות שנת תקע"ו נמצא זכרו באלמאשד ברשימת נותני מעות קדימה לס' 'מוסדות תבל' (אסף דמי קדימה כמה שנים משנת תקע"ו עד תק"פ). בסביבות שנת

תקע"ח/ט עבר לגור בעיר אראניש-מעדיעש שם נולד לו בנו הג"ר משה כ"ץ, ולאחר כמה שנים חזר וקבע דירתו באלמאשד. ברשימת משלמי המיסים משנת תקפ"ח כבר מופיע שמו באלמאשד. יש מקום לשער שעזיבתו את אלמאשד היתה למטרת נישואין שניים בעיר א. מעדיעש, שהרי באותה עת כבר היה מבוגר יחסית, אמנם לע"ע אין עוד סימוכין לכך.

היישוב אלמאשד השוכן במחוז ביהאר בסמוך לעיר גרוסווארדיין, היה במשך שנים בית ועד לחכמים אשר איווהו למושב להם. ביניהם נמנים: הג"ר מאיר פאפער הנודע בכינויו ר' מאיר אלמאשד ע"ש מקום מגוריו, שהיה לימים אב"ד מטרסדורף, חתנו הג"ר אשר אנשיל יונגרייז לימים אב"ד טשענגער ובעל 'מנוחת אשר' שישב שם לאחר נישואיו, חתנו הג"ר יעקב צבי פליסיג (שוסבורג) לימים אב"ד פרייטשטאט ורב"ד וויען, הג"ר עמרם בלום בעל 'בית שערים' שלימים כיהן כאב"ד. מרבני העיר ידוע על הג"ר משה נתן שפירא שביהן במשך יותר משלושים שנה עד לפטירתו ביום ו' מנחם אב תקצ"ב. לאחריו כיהן משנת תקצ"ד הג"ר יוסף היימאן תלמיד המהר"ם א"ש, נפטר ז' שבט תרט"ו בעיר ב. יארמוט [ראה עליו בעלי זכרון 18 עמ' ג-ד]. מהרבנים שביהנו אחריו ידוע על הג"ר מנחם דוב [מענדל] העללער בנו של הג"מ הירש חריף בעל 'טיב גיטין' שעבר אח"כ לעיר בעלזא [אמנם לפי הקדמת שו"ת 'בית שערים' נפטר באלמאשד], הג"ר עמרם בלום שעבר אח"כ לה. מאדע, הג"ר נתן נטע שפיטץ שנפטר ביום ח' טבת תרל"ז, והג"ר פסח יהודא כ"ץ [ראה שה"ג מארץ הגר מערכת פ' אות ל"ט].

מבין חכמי העיר בלטה דמותו של רבי שלמה כ"ץ חריף, אשר נודע כגאון וחריף עצום. על מעמדו הרם בעירו וההערצה שרחשו לו, יעידו שורותיו של הג"ר חיים מאיר זאב הכהן זלנפריינד אב"ד סעליש המתאר בספרו 'שערי חיים' [דף ל"ב] את שהותו בעיר אלמאשד, ובתוך הדברים מזכירו לטובה, וז"ל: "הנה ד' נחני בעוברי דרך מק"ק טריטש וכאשר באתי לק"ק אולמאשד הייתי עייף ויגע וכאשר פלפלתי עם הלומדי' דשם משך ד' חוט של חסד בעיני הלומדים ובקשו ממנו שאלמוד סוגיא דכותבת הגסה במס' יומא והקשבתי לדבריהם ומקדם הכניסוני לביתם ה"ה הרבנים המופלגים והחריפים מוהר"ר שלמה כ"ץ נ"י ומוה' אברהם בר"מ נ"י ונתן לי לחמי ומימי וד' ישלם פעלם ומשכרתם יהי' כפלים ונזכה בנחמות ציון וירושלים". ושם בהמשך: "אך אחר עיונא נ"ל לתרץ דהנה א' מהלומדים דפה כבוד ידידי ורחימי החריף ושנון קולע אל השערה מוהר"ר שלמה כ"ץ נ"י ... ולכאו' דברי פי חכם חן והאריך שם בחריפות..."

תיאור נוסף מצאנו בהקדמת בני המחבר לשו"ת 'בית שערים' להג"ר עמרם בלום זצ"ל, וז"ל: "גם שם [אלמאשד], שם לילות כימים ולילה כיום יאיר באור תורה ולא מש מתוך האוהל של תורה ואהלות דרבנן הלא המה הגאון אב"ד דשם מו"ה מנחם

מענדל זצ"ל בן הגאון ר' הרש חריף בעל טיב גיטין זצ"ל והמאזה"ג החריף צדיק מפורסם מו"ה שלמה כהן זצ"ל חותן הגה"ק מו"ה שמעלקא אבדק"ק סעלאש זצ"ל, אשר השבע השביעו רב נחת ושעשועים באבינו זצ"ל ובירכו עליו ברכת הנהנין ע"כ. וראה עוד בספרו שו"ת 'בית שער' (או"ח סימן קל"ז) בתשובה לאלמאשד: "כתבו בא אלי אודות העירוב בעירם אשר קנאו הרשות מהראש של הגרונד העררשאפטען עפ"י הרב המנוח מו"ה אהרן שלמה הכהן זצ"ל וכעת נתבטל זכותם" בשנת תר"א התעוררה באלמאשד שאלה הלכתית כבדת משקל, כנראה שבאותה עת לא היה שם רב מכהן, כך שהג"ר שלמה חריף ובנו רבי משה כ"ץ נכנסו לעובי הקורה בברור ההלכה. הם עמדו בקשרי שו"ת עם גדולי הדור ופלפלו עימם בחכמה בנוגע לשאלה זו. רבי משה כ"ץ ייחד לכך קונטרס שלם בכתביו שנדפס בספרו של מחותנו שו"ת 'אהל אברהם' (מונקאטש תרנ"ט) מסי' צ' עד סי' ק"ב. מופיעים שם תשובותיהם של ה'כתב סופר' האמרי אש' והג"ר ישכר בער סימאנדל אב"ד מיקלאש, לצד מכתביהם של בני משפחתו, ה"ה חתנו הג"ר שמואל שמעלקא קליין מסעליש בעל 'צרור החיים' שהיה באותה עת אב"ד באלקאן, חתנו הג"ר יעקב אפפענהיים אב"ד ה. שאמשאן, ובן גיסו הג"ר צבי הירש אפפענהיים אב"ד טעמעשוואר.

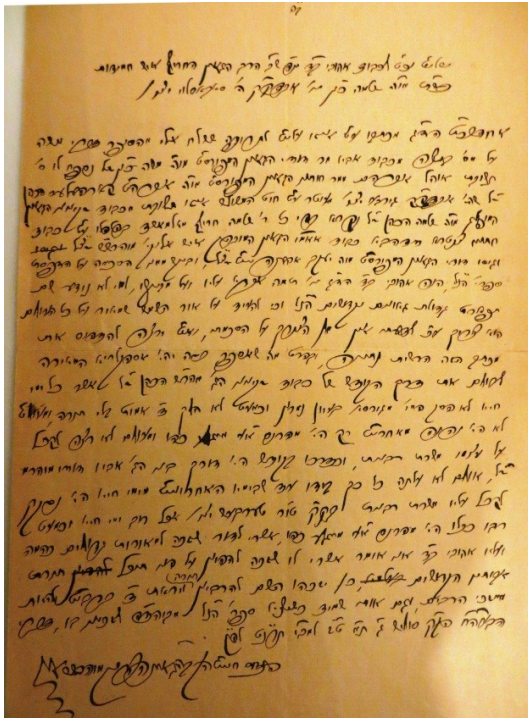
ממכתב בנו הג"ר משה כ"ץ אל אחד ממכריו, נראה שגם התקבצו סביבו תלמידים לשמוע לקח מפיו, הוא כותב לו: "כי עודנו לא נפוג מזכרי עת אשר למד אצלינו ואצל אאמו"ר זללה"ה ביישוב אלמאשד".

שם באלמאשד המקום בו ישב רוב ימי חייו על התורה ועל העבודה, מצא את מקום מנוחתו לאחר פטירתו בשיבה טובה זקן ושבע, ביום שלישי 14 אפריל 857 (כ' או כ"א ניסן תרי"ז) באלמאשד, והוא בן פ"ג שנים (עפ"י רישום הפטירה במאטריקל).

פרשת גדולתו

על אף שלא כיהן ברבנות, נערץ שמו כאחד מגאוני ארץ, וצאצאיו התייחסו אחריו, וכפי שנכתב במכתב א' אודות א' מצאצאיו, בנוגע להצעת שידוך: "וגם הוא ממשפחה מיוחסת מאוד כי אביו זקנו היה הרב הגאון מו"ה אהרן שלמה זללה"ה אשר שמעו הי' הולך למרחוק, הרב הגאון מו"ה שמעלקא הרב מסילעש זצ"ל הי' דודו, ועוד כהנה וכהנה הם".

חתנו הג"ר יעקב אופענהיים אב"ד שאמשאן פונה אליו בתארים מופלגים: "לכבוד אדוני כו' מכתבו קיבלתי ומיד נתתי לבי לדברי הוד קדשו וראיתי שדעתו כי שפתי כהן כו' ומזרע דאהרן רודף שלום למצוא תרופה בין איש לאשתו... (שו"ת 'אהל אברהם' סימן צ"ג).

הסכמת רבי פנחס חיים קליין לשו"ת 'אהל אברהם'

את פרשת גדלותו וצדקותו
מיטיב לתאר נכדו הג"ר פנחס
חיים קליין אב"ד סעליש
בהסכמתו לס' שו"ת 'אהל
אברהם', וז"ל בתו"ד: "מעוט
עם חוט המשולש איזו תשובות
מכבוד זקנינו הגאון המופלג
מ"ה שלמה כהן ז"ל נקרא בפי
כל ר' שלמה חריף מאלמאשד
בפלפולו עם כבוד חתניו צנתרא
דהבא כבוד אאמ"ו הגאון
המובהק איש אלקים מוהרש"ש
זצ"ל וגיסו דודי הגאון המפורסם
מ"ה יעקב אפענהיים זצ"ל,
וביקש ממני הסכמה על הדפסת
ספרים הנ"ל, הנה אהובי ב"ד
הד"ג נ"י תמה אקרא עליו ועל
מבוקשו למי לא נודע שם
תפארת גדולת גאוניו וקדושים
הנ"ל וכי להעיד על אור השמש

שמאיר על כל העולם הוא צריך ע"כ לדעתי אין מן הצורך על הסכמתי ואם ירצה
להדפיס את מכתב הזה הרשות נתונה, ובפרט מה שאספר בזה יהי' אספקלריא
המאירה לעולם את דרך הקודש של כבוד זקנינו הגאון מהר"ש הכהן ז"ל אשר כל
ימי חייו לא פסק פומי' מגירסא בעיון נמרץ וכמעט לא הלך ד' אמות בלי תורה,
ומעולם לא הי' נהנה מאחרים רק הי' מפרנס את עצמו מיגיע כפו, ומעולם לא רצה
לקבל על עצמו משרת רבנות... אשרי לדור שזכה למאורות קדשים כהמה".

אחד מצאצאיו הג"ר שלמה זלמן קליין אב"ד גאווע ברשימותיו על זקנו בעל 'צרור
החיים' (נדפס בסו"ס צרור החיים מהדורת ב"ב תנש"א) מוסיף לספר: "דרך הקודש של
חותנו שנקרא בפי כל ר' שלמה חריף זצ"ל היתה אשר כל ימי חייו לא פסק פומי'
מגירסא בעיון נמרץ וכמעט לא הלך ד' אמות בלי תורה, ומעולם לא היה נהנה
מאחרים רק הי' מפרנס את עצמו מיגיע כפו, היה סוחר ומעולם לא רצה לקבל על
עצמו משרת רבנות. והיה יושב בתענית גדול, וכאשר היה חתנו רבינו [בעל 'צרור
החיים'] בביתו אחר חתונתו סמוך על שלחנו והתנהג גם הוא בתעניות וסיגופים
וראה שקשה עליו התענית, אמר לו: אהובי חתני תאמין לי לא נקבל אנחנו שכר

בעבור התענית לא אני ולא אתה, אני לא אקבל כי לא היה זה עינוי כי לא קשה עלי מאומה הצום, ואתה לא תקבל שכר כי קשה לך התענית ואולי ע"י זה מבטל אתה ביום התענית מלימוד התורה במדה מרובה כמו שהרגלת עשות בכל יום ויום" [אות ע"ח].

וראה שם אח"כ [אות ע"ט] מעשה נוסף: "פעם אחת נסע ליומא דשוקא בפרעסבורג, בא לשם בלילה והלך לאכסניא של בחורים ואמר להם היות שהם בוודאי נעורים הרבה שעות בלילה יניחו אותו לנוח ולישן במטתם כי הוא עיף מאד מן הדרך הרחוקה והסכימו. הוא שוכב והם לומדים ושמע שמנסים עצמם להמציא תירוש נכון על קושיא חזקה שהניח רבם החת"ס זצ"ל בצ"ע בשיעור היומי ואשר הבטיח ליתן דוקאטען זהב למי שמתרצה כהוגן, אבל לא עלתה בידם, עברו שעות אחדות הוא קם ממשכבו והם הלכו לישן. וטרם יצא החוצה כתב על נייר קטן לעיין בירושלמי במקום פלוני ולא קשה מדי. הם קמו בבוקר והאורח כבר יצא לשוק ומצאו הנייר על השלחן. עיינו בירושלמי והנה אמת נכון הדבר אין מקום לקושיא רבם הגאון ז"ל. קודם הצהרים למד החת"ס שיעור וחזר על הקושיא מאתמול. בחורים שונים אמרו תירוצים שונים ולא נח דעת קדשו עד שאמרו הבחורים לפי מה שכתוב בירושלמי הקושיא מתורצת והוטב הדבר מאד בעיני הגאון ז"ל וקראם אליו ושאל אותם מאין אתם יודעים מזה הירושלמי וכי רגילים אתם בש"ס ירושלמי. הודו ולא בושו מאין יודעים. תיכף צוה עליהם לילך בשוקי פ"ב לבקש את האורח ולהביאו אליו, בקשוהו בין הסוחרים ומצאוהו והביאוהו אל רבם, והוא בעיניו הקדושים ראה לפניו את היששכר בדמות זבולון ועכבוהו אצלו שלשה ימים, פנה מכל עסקיו והשתעשע עמו לילה ויום, ואמר העסק היותר יפה עשה הוא בשוק פ"ב מכל הסוחרים. כי הוא הרויח יותר מכולם". יצויין שלפום ריהטא נראה שמעשה זה מתייחס להג"ר שלמה חריף הנזכר מקודם באות ע"ח, אך אין לשלול את האפשרות שכאן חוזר הכותב לספר על חתנו בעל 'צרור החיים', והבוחר יבחר.

הג"ר יואל מארגארעטן דיין בערלוי, מתאר בזכרונותיו (נדפס ב'דער איד' י"ז חשון תשע"ו) את היישוב אלמאשד וחכמיו, ובין הדברים מספר גם על רבי שלמה חריף זצ"ל: "אחד מן התלמידי חכמים בעיר אלמאש היה הג"ר שלמה שהיה נקרא ר' שלמה אלמאש, והיה אדם חריף מאוד, והרבנים והלומדים לא היו יכולים לפלפל עמו בגלל החריפות שלו".

ומספר שם אודות חריפותו, שפעם התארח בביתו תלמיד חכם א', ובטרם שכבו לישן סיפר לו האורח שיש לו קושיא חמורה, שאף אחד עדיין לא תירץ לו. לאחר שהרצה את קושייתו, ראה ר' שלמה שאינה קושיא כלל, ואמר לו: אילו שאלת קושיא זו ביום יתכן שאף אני הייתי סבור שהיא קושיא חמורה, אבל כיון ששאלת בלילה רואה אני שאין זו קושיא כלל. לפליאת האורח הסביר ר' שלמה את כוונתו:

'אילו שאלת ביום הייתי רואה איך אתה מראה באצבעך ועושה תנועות שונות המורות על גודל הקושיה, ואז אולי הייתי משתכנע שאכן לית נגר ובר נגר דלפרקיניה, אבל כיון ששאלת בלילה בעת החשכה, אין אני יכול לראות את תנועותיך, ומשמיעת הקושיה בלבד אני רואה שאינה קושיה כלל'.

כדוגמא נוספת לחריפותו הגדולה הוא מספר: פעם נסע הג"ר שלמה לעיר וואראלע שם כיהן ידיד נעוריו בשם ר' מרדכי כרב העיר [אולי הכוונה לרבי צבי הרש הלוי הורוויץ אב"ד סינערוואראלי בין השנים תקס"ח-תר"י (גיסו של רבי מאיר פאפער-אלמאשד הנ"ל)], בנו היה רבי 'מרדכי' אב"ד האלמין, לאחר כשלשים שנה שלא נתראו, היתה השמחה גדולה בפגישתם. כששאלו איש בשלום חבירו שאלו הג"ר שלמה לשלומם בשמו: 'מה שלומך ר' מרדכי'? באותה עת נכחו שם בני הקהילה ששהו בבית הרב עקב סכסוך שנתהווה שם, אך בראותם את חשיבות האורח יצאו מהבית. לאחר שנשארו שניהם לבד, פנה אליו הרב בטענה שלא עשה כהוגן בכך שקרא אותו בשמו בנוכחות אנשי עירו, וטען שהיה עליו לקרותו 'רבי' או לכה"פ 'וואַראַלע רב', וכמו שנאמר "כבדני נא נגד זקני בני עמי". ענה לו הג"ר שלמה: אני הכרתי את אביך שהיה צדיק גדול, וכשבאת לעולם, נתן לך אביך את השם 'מרדכי', שם זה הוא שמך הנכון שנתן לך אביך הצדיק, אבל השם 'רבי' הלא ניתן לך ע"י העזי פנים של וואראלע, האין זה נאה יותר לקרא לך בשם 'מרדכי'!?

חיבה יתרה נודעה לו מגדולי דורו אשר מתארים אותו בתארים מופלגים בפתח תשובותיהם אליו. הגה"ק בעל 'כתב סופר' כותב לו: "שלום משמים, ונחמה בכפלים, בבנין ציון וירושלים, ה"ה ידידי הרבני המופלג המפואר מורג חרוץ בעל פיפיות, כהן שדעתו יפה עדני העצני, כש"ת מו"ה שלמה הכהן נ"י בשבת תחכמוני בק"ק אלמאשד יע"א ... לא ידעתי אכנהו אבל מכותלי מכתבו ניכר כי ת"ח הוא ושאלת חכם חצי תשובה" (שו"ת כת"ס אבהע"ז סימן קה).

הגה"ק מהר"ם א"ש כותב לו: "שפעת שלום וברכה להרב המופלא והמופלג חרוץ ושנון כש"ת מוה' שלמה כ"ץ נ"י" (שו"ת 'אמרי אש' יור"ד סימן ס"ח).

זרע ברך

זכה הג"ר שלמה לבנין וחתנין רבנן אשר העמידו אחריהם דורות יראים ושלמים, ומהם גאונים ויושבי על מדין. כיום ידוע על חמשה מיוצ"ח, ואלו הם:

א[בתו מרת דבורה אשת הג"מ שמואל שמעלקא קליין אב"ד באלקאן, חוסט, ובסוף ימיו אב"ד סעליש, בעל מח"ס 'צרור החיים'.

נתקיימה בה הברכה שבירכה בקטנותה הרה"ק ר' יצחק אייזיק מקאליב, הוא שם שתי ידיו על ראשה ואמר: "תהיי אשה זקנה ותזכי לבעל תלמיד חכם ולבנים תלמידי חכמים" (מרשימות הגרש"ז קליין אב"ד גאווע הנ"ל אות ה'). כנראה שנישאו

בק"ק א. מעדיעש שם התגורר חמיו במשך תקופה. כשחזר חמיו לאלמאשד התגורר לידו וישב שם ז' או ח' שנים, והרביץ תורה לתלמידים. מסופר שלא רצה לקבל משרת רבנות על שכמו, עד שבא חמיו וסגר לו את הגמרא, ואז הסכים לקבל עול הרבנות, ונתקבל לאב"ד באלקאן (מרשימות הג"ר חיים גרשון אורדנטליך אב"ד מ. טעלעגעד, [קובץ תורתך שעשועי עמ' רצ"ה]).

יש בנותן טעם להעתיק כאן מה שנמצא בכת"י זקני הג"ר יעקב צבי כ"ץ אב"ד ה. סאבאסלוי [נינו של הג"ר שלמה חריף] שעתיד אי"ה לצאת לאור בקרוב, אודות דודו זקנו הגה"ק בעל 'צורר החיים', וז"ל:

ונ"ל ע"פ מה ששמעתי מזקן דודי הגאון הצדיק מרן ר' שמעלקא זצ"ל מסעלעש שהי' בצוותא חדא עם גאון א' בדורו, והוא הי' מתנצל לפני דודי זקני ז"ל שאין שומעו' לתוכחותיו ואין דבריו נשמעים. השיב ע"ז מהרש"ש ז"ל את זה לא אוכל לומר על בני קהלתי, המה מצייתים לי בכל אשר אני מדבר המה עושים. א"ל הגאון: יגלה לי הרב מסעלעש רזא דאורייתא איך עושה זאת, א"ל, פשוט, מה שאני מתירא שלא ישמעו לי אני אומר להם, רק דברים שבטוח אני בהם שישמעו ויקיימו. כמו שאחכז"ל כשם שמצוה לומר דבר שנשמע מצוה שלא לומר דבר שלא נשמע, וכמו כן אמר רשב"א כשם שקבלתי שכר על הדרישה כן אני מקבל שכר על הפרישה, יען מוטב שיהיו שוגגים, ועל תוכחה כזו גם רוח המקום אינו נוחה.

רבי שמעלקא נפטר בסעליש ביום ט' אדר ב' תרל"ה, ושם מנו"כ. זו' מרת דבורה נלב"ע ביום ח"י אדר שנת תר.. ומנו"כ שם. על מצבתה נחרת: פ"נ / האשה הרבנית הצדיקת אשת חיל אם בישראל / מ' דבורה ז"ל / ... צדיק גדול כש"ת ... שלמה הכהן זצ"ל / מחברת הקודש של הא... / קודש הקדשים שר התורה רבן של ישראל

/ מרן שמואל שמעלקא זצ"ל /
דבורה אשת לפידות אשה גדולה
בחכמה ובמעשים / בנים גדולי
המאורות ילדה וגידלה גבוהים
כאריזים / ותעל שבעה נרות
ולבעלה הקדוש האירה לעולמים
/ רוב ... עליו הופיעה נוע...
נועדו / הנאהבים והנעימים
בחייהם ובמותם לא נפרדו /
ותעל נשמתה הטהורה עטרת פז
השמימה / בשנת פ"ז לימי חייה
ח"י אדר ש' תר.. / תנצבה

ב[חתנו הג"ר **יעקב אפפענהיים** בן גיסו הג"ר **דוד אפפענהיים** אב"ד טעמעשוואר, לימים [כבר בשנת תר"א] אב"ד ה. שאמשאן. כמה תשובות ממנו נדפסו בשו"ת 'אהל אברהם' לצד תשובות חותנו וגיסו. גיסו הג"ר משה כ"ץ בתשובתו (שו"ת 'אהל אברהם' סי' י') מזכיר ד"ת ששמע ממנו, ראה שם: "ודכירנא כד הוינא טליא שמעתי מפי גיסי המנוח הרה"ג מו"ה יעקב אפפענהיים ז"ל ..."

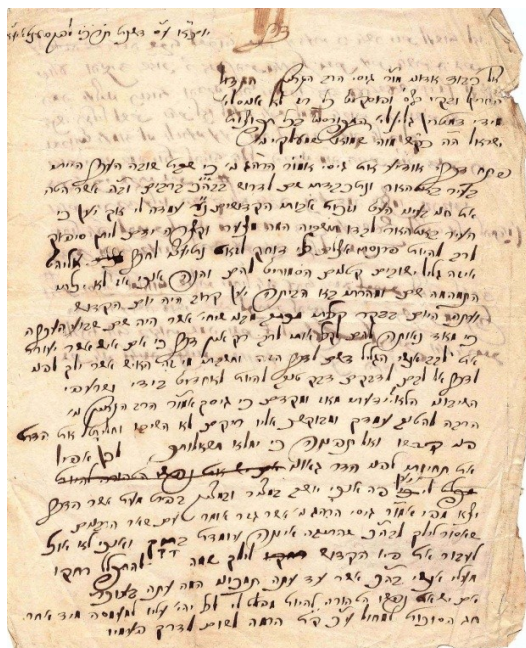
ג[בנו הג"ר **משה כ"ץ** אב"ד טאר-טערעבעש. נולד בשנת תק"פ לערך בעיר א. מעדיעש. בימי חורפו למד בעירו אלמאשד אצל גיסו בעל 'צרור החיים' שהרביץ שם תורה לתלמידים. בשנת ת"ר לערך נשא את זוגתו מרת אסתר בת הג"ר **משה פריעד** שהיה אח"כ אב"ד מ. קאסאני ובסוף ימיו ראב"ד מונקאטש [ראה עליו במאמרי בעלי זכרון 27]. בשנת תר"א התגורר ליד אביו באלמאשד ואח"כ עבר לעיר

קמעטשע שם נולד בנו הג"ר שלמה כ"ץ. בשנת תרכ"ה התגורר בעיר זענטא (יש מכתב אליו לשם כבר בשנת תרכ"ה, נדפס להלן) שם הרביץ תורה לבחורים. מאוחר יותר עבר לעיר טאר-טערעבעש. בשנת תרל"ז התקבל שם לאב"ד, אך כפי שמעיד בן אחותו הג"ר **פנחס חיים קליין** אב"ד סעליש [בהסכמה לשו"ת 'אהל אברהם'], בתחילה לא אבה לקבל עליו עול הרבנות, "אולם לא עלתה כל כך בידו, עד שבימיו האחרונים מימי חייו היה נזקק לקבל עליו משרת רבנות בק"ק טור טערעבעש יצ"ו, אבל רוב ימי חייו וכמעט רובו ככולו היה מפרנס את עצמו מיגיע כפו". בשנותיו האחרונות לאחר פטירת אשתו, עבר לגור בק"ק ה. סאבאסלוי אצל בנו הג"ר **שלמה כ"ץ** שהיה אב"ד שם, ושם נפטר אור ליום

חמישי ד' אדר תרנ"ה, ונקבר שם ביום עש"ק בהספד מר וקיבוץ גדול (לשון בנו הג"ר שלמה). מכתביו הדפיס בנו בס' שו"ת 'אהל אברהם' (מונקאטש תרנ"ט) קונטרס מדרשותיו בשם 'תכתוב אסתר', וכן קונטרס מחידושי עמ"ס ביצה בשם 'דברי משה'. כמו"כ בגוף הספר שולבו הרבה תשובות ממנו. מלבד זה נשארו המון כתביו על סוגיות הש"ס, ובנו הג"ר שלמה קיוה להוציאם לאור, אך לא עלתה בידו. הכתבים שרדו עד היום, ומי יתן ונזכה להוציאם לאורה.

לפנינו מכתב ששיגר הג"ר משה לגיסו הגה"ק בעל 'צרור החיים' בנוגע לעניני הרבנות. תוכן המכתב כשלעצמו מעניין, אך יש בו גם כדי ללמד על הקשר המיוחד שהיה בין הנהו תרי גיסי. המכתב לא חתום ואולי הוא טיוטא.

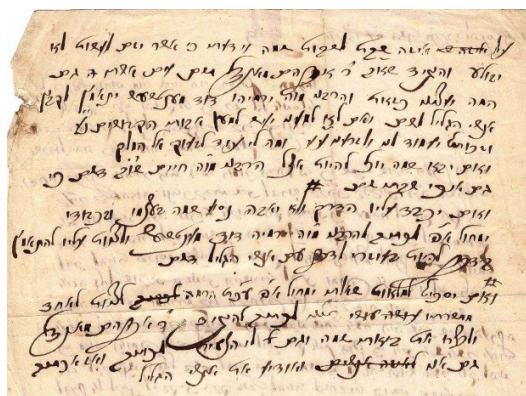
יום א' ע"ס דשנת תרכ"ז לפ"ק
סענטא יע"א

אל כבוד אדוני מו"ר גיסי הרב
הגאון הגדול החריף ובקי
בש"ס ופוסקים כל רז לא אניס
לי' מידי דמיטמרין גלין לי'
המפורסם בכל תפוצות ישראל
ה"ה כק"ש מוה' שמואל
שמעלקי נ"י

פתח דברי אודיע את גיסי אמו"ר
הרה"ג נ"י כי שבת שובה העבר
הייתי בעיר באטהאר, ונתכבדתי שם
לדרוש בבח"כ ברבים, וב"ה אשר
הטה את חני בעיני העם, וזכות
אבותי הקדושים נ"ע עמדה לי. אך
יען כי העיר באטהאר לבדו תושביה
המה מצער וקצרה ידם ליתן סיפוק
לרב להיות פרנסתו אצלם בלי דוחק

לזאת נתיעצו לחבר אליהם גליל ישובים קטנים הסמוכים להם. והנה אנכי אז לא
יכלתי התמהמה שם ומהרתי בא הביתה, יען קרוב היה יום הקדוש, ועתה היום בבקר
קבלתי מכתב מבני שיחי' אשר היה שם שבוע העברה כי מאד נאותה להם לקבל אותי לרב,
רק אין דבר כי אם איש אשר יעורר את לבב אנשי הגליל דשם לדבר הזה. וחשבתי מי זה
האיש אשר ילך לפני לדבר אל לבם לדבקם דבק טוב להיות לאחדות ביד, ושרעפי השיבוני
הלא ידעת מאז ומקדם כי גיסך אמו"ר הרב הגאון נ"י הרבה להטיב עמך, ומבוקשך אליו
ריקם לא השיבו, וחלית את הדרת פני קדשו ואל תפינה כי ימלא משאלותך. לכן אפיל את
תחינתי לפני הדר גאונו, יען פה אנכי יושב במצור ובמצוק בפת מעט, אשר הדבר יצא מפי

אמו"ר גיסי הרה"ג נ"י אשר גזר אומר
עם שאר הרבנים שאסור לילך
לבה"כ שהתיבה אינה עומדת בתוך,
ואנכי לא אוכל לעבור את פיו
הקדוש לילך שמה להתפלל, רחוק
מעלי אנשי בה"כ אשר עד עתה
תמכוני המה עתה בעוכרי, אם ישאל
נפשו הטהורה להיות מפלט לי לבל
יהי' עליו למעמסה מיד אחר חג
הסוכות למחול ע"כ כ"ת הרמה
לשום לדרך פעמיו על איזה שבת

לשבות שמה, וידעתי כי אשר יזם לעשות לא יבולע. והנגיד שא"ב ר' אברהם מאנדל משם עם אשתו, גם המה יעצני כזאת, והרבני מוה' ירמיהו דוד מענטשעש יתאמץ לקבץ אנשי הגליל לשם, ואם לא למעני יעש למען אבותי הקדושים נ"ע, וזכותם יעמוד לנו ולזרענו ע"ע ומה לי עוד לזעוק אל המלך, ואם יבא שמה יוכל להיות אצל הרבני מוה' חיים שו"ב דשם כי גם אנכי שבתי שם. ואם יכבד עליו הדרך ולא יאבה נסוע שמה בעצמו ובכבודו, ימחול א"פ לכתוב להרבני מו"ה ירמיה דוד מענטשעש ולצוות עליו להתאמץ בדבר להיות בעוזרי לדבר עם אנשי הגליל דשם.

ואם יסכים למלאות שאלתי ימחול א"פ עכ"ת הרמה לצוות לאחד ממשרתיו עושי רצונו לכתוב להנגיד ר' אברהם מאנדל ולבשרו את ביאתי שמה וגם לי הצעיר לכתוב ואז אכתוב גם אני ואודיע את אנשי הגליל.

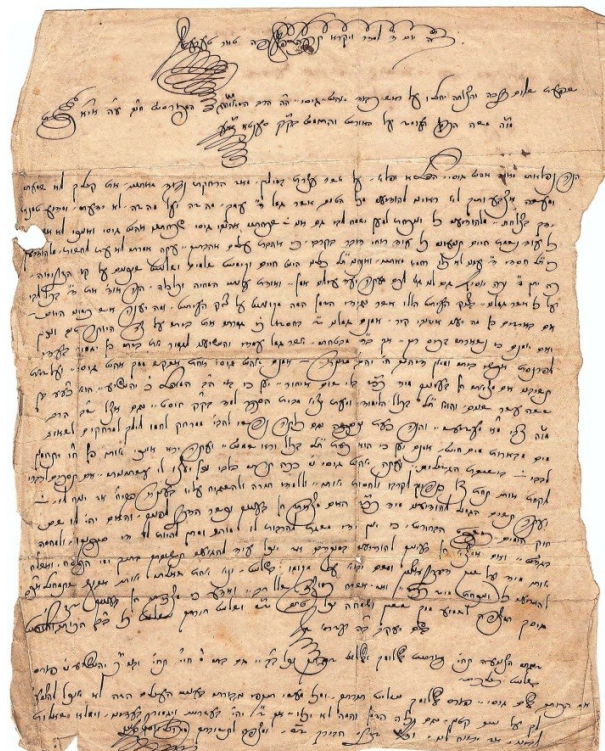
ד] בנו מו"ה מאיר כ"ץ מאלמאשד, מקובל אצל צאצאיו שנפטר בצעירותו. בתו מרת חיה אשת הר"ר יהודא ווייסבערגער תלמיד הכת"ס, נפטרה בשנת תרע"ז או תרע"ח ומנו"כ באלמאשד. בנם הר"ר לוי ווייסבערגער מה. סאוואט היה חותנו של הג"ר אהרן ראזנפעלד זצ"ל הרב מיפו.

ה] כנראה חתנו הר"ר יעקב ב"ר עזרא פויגעל, שהתגורר בטאר-טערעבעש. לפנינו איגרת ששיגר בשנת תרכ"ה אל גיסו הג"ר משה כ"ץ שהתגורר אז בזענטא. מאיגרת זו אנו למדים שהיה לו בן בשם 'הושע', וכן עוד מעט פרטים עליו. בתוך הדברים הוא מזכיר את שאר בשרו הג"ר צבי גינסבערג אב"ד א. מעדיעש שהיה חתנו של ה'צרור החיים', ומכאן שלכאורה היה גיסו של הג"ר משה כ"ץ ע"י שהיה חתן אביו ולא חתן חותנו.

ב"ה יום ד' לס' ויקרא תרכ"ה לפ"ק פה טאר טערעבעש

שפעת שלום ברכה והצלחה יחולו על ראש כבוד אהו' גיסי ה"ה הרב המאוה"ג המפורסם חו"ב ע"ה א"א כש"ת מו"ה משה הכהן העומד על האורים והתומים בק"ק סענטא יע"א.

הנה נפלאתי מאוד אהובי גיסי הפלא ופלא, על אשר עצרת במילין מאז הרחקת נדוד מאתנו, את קולך לא שמעתי ומעשה אצבעותיך לא ראינו להודיעני מכל הטוב אשר גמל ד' עמך. מה זה ועל מה זה, לא ידעתי, ומדוע טמנת ירך בצלחת, מלהודיעני כל ונוכחת למען ישמח לבי גם אני. שכחתני אהובי גיסי שכחתני אהו' גיסי ואנכי לא אש[כח] כל עוד נשמת חיים תניעני כל עוד רוחי דובר בקרבי, כי אהבת עולם אהבתיך. עתה אמרתי לא עת לחשות מלהודיעך כי ת"ל חסדי ד' עמנו לא כלו רחמיו מאתנו, ואנחנו ת"ל כולנו היום חיים וקיימים שלמים ושלום שוכנים על קו הבריאה, כה יתן ד' וכה יוסיף גם לנו גם לכם מעתה ועד עולם אמן. ואודות עניני המחיה וכלכלה, הנה אודה את ד' בכל לבי על כל אשר גמלני, בצוק העיתים הללו אשר נגידי הזמן הזה מקוננים על צוק העיתים, ומה יענה איש כמוני היום, אם בארזים כן מה יענו איזובי קיר, אמנם גמלני ד' בחסדו כי גמרתי את ביתי על צד היותר טוב ונכון, ואם אמנם כי נשארתי בכיס ריק, אך בד' מבטחתי, אשר גמל עמדי

והושיעני לגמור את ביתי,
 כן יגמור בעדי לפרנסת
 אנשי ביתי, ומאן דיהיב חי'
 יהיב מזונא. אמנם אהובי
 גיסי אחת אבקש ממך אהו'
 גיסי, ועל זאת תשיבני אם
 מצאתי חן בעיניך מיד ככ"ז
 בלי שום איחור, יען כי בני
 הב' המופלג כ' יהושע הוא
 כע"ע בן ששה עשר שנים,
 והוא ת"ל בכלל הלימוד,
 ומעת יצא מבית הספר למד
 בק"ק חוסט, וגם אצל ש"ב
 הרב מר"ה צבי [גינסבערג]
 מא' מעדיעש, והנה כעת
 נכספה וגם כלתה נפשו
 להביא ממרחק לחמו לילך
 למרחקים לשאוב מים
 מבארות מים חיים, אמנם
 יען כי הוא כעת ת"ל בכלל
 ירא שמים, ועתה ירא אנוכי
 אותו פן ח"ו יתחמץ לבבו

בישיבות הגדולות, ועתה אהו' גיסי נ"י ככה תרתי בלבי, וכן יעצו לי עשתונותי, אם תסכים
 לדברי לקחת אותו תחת צל כנפיך לקרבו ולחסות אותו, וללמדו תורה ולהשיגו עליי בעינא
 פקיאח אז ינוח לי. ועתה תשיב הגמול להודיעני מיד ככ"ז האם מצאתי חן בעיניך וכשר
 הדבר לפניך, והאם יהיה לו שם חוק הימים כמשפט הבחורים, כי אין ידי משגת להרבות לו
 מוהר ומתן להיות לו די סיפוקו, ולמחסה בגדים. ואם אמצא חן בעיניך להודיעני במוקדם
 אז יוכל עוד להגיעני תשובתך בתוך ימי הפסח, ואשלח אותו מיד על שוק דעברעצין, ומשם
 יבוא על מקומו בשלום. ונא אחת שאלתי אותו אבקש שתמחול א"כ להודיעני כל ונוכחת
 מיד ככ"ז, ואז אשמח כמוצא שלל רב, ואדע כי מצאתי חן בעיניך. דברי גיסך המצפה
 לשמוע ממך ששון ושמחה וכל טוב ד"ש משלום תורתך ושלום כל ב"ב הכותב וחותרם

בשם יעקב ב"ה עזרא ז"ל

זוגתי הצנועה תחי' פורסת בשלומך ובשלום זוגתך וכל ב"ב, גם בתי מ' חיי' תחי' ובני כ'
 יהושע נ"י פורס בשלום כולכם.

אני הכותב בשם גיסי פורס בשלומך ושלום תורתך, ומכל מעשי תוקפי וגבורתי בעיניי
 העולם הזה לא אוכל להציע לך על נייר קטן, וגם יכלה הזמן והמה לא יכלו, אך ד' יהיה

בעזרינו ויגמור בעדינו, וימלא משאלות לבינו, אז ירווח לנו וד"ל. דברי חבירך ד"ש ומצפה לתשובתך

מהנ"ל? יוסף קליין?

מיינע אדרעסא – העררן יאקאב פויגעל אין ט' טערעבעש אגאטשער קאמיטאט פער דעברעצין אדער פילייכט פ' נירעדהאז לעצטא פאסט איזט האלמין

תורת כהנים

כאמור לעיל, מתורתו של הג"ר שלמה חריף נדפסו כמה תשובות בשו"ת 'אהל אברהם'. בין כתבי הג"ר בונם איגר שרדה עוד איגרת תורנית ממנו, והועתקה לפנינו. צילום האיגרת קיבלנו מהרב העורך, תשוח"ח לו.

ב"ה יום ב' ר"ח אדר תקע"ד לפ"ק אלמאשד

שו"ר לאהו' לאהו' ידידי וחביבי הבחור המופלג המושלם שמו מפאריס ה' אשר זעליג נ"י

הנה מאפס הפנאי לגודל טרדותי אשר רבו למעלה ראש לא אוכל לארוג מליצות ולהאריך במלות שונות רק עתה באתי להראות לידידי מפרי' אשר חנני ה' ב"ה וב"ש ושאלתי ובקשתי שיעיי' היטיב בדברי פעמים ושלש כי קצרתי וסמכתי על המעיין.

גרסינן יומא ע"ט בעי ר"ט ככותבת שאמרו בגרעי' כו' תוס' ד"ה כותבת פירש"י אינו מיושב כו' דאי אפשר לצמצם כו' והקשה רש"א דהו"ל להקשות בפשיטות יעו"ש בדבריו והניח בצ"ע. ואמרת ליישב בטוב טעם דהנה לכאורה ק' מאי מקשה הש"ס מהא דר' צדוק הא כביצה בעי סוכה, דילמא כביצה בעי נטילה או ברכה יעו"ש סוכה דף כ"ב. ונ"ל מחולין ק"ב עיי"ש דמקשה הש"ס כעין זה להיפוך יעו"ש ונ"ל לישב דל"ד? דהנה וודאי לרבא אמר ר"י ליכא למימר כלל בכביצה בעי ברכה דלדידי' ע"כ ר"צ ל"ס ליה לא כר"י ולא כר"א גבי ברכת המזון דהא איהו לא בירך אפחות מכביצה, ע"כ לא ס"ל ואכלת זו כזית דהוא פחות מחצי ביצה, וכר"י נמי לא מצי סבר דכביצה הוי כדי שביעה דהא קיימנן השתא אליבא דרבא אמר ר"י וס"ל דכותבת הוי יתר מכביצה ובהכי מיתבי' דעתו, וע"כ לא מישבע איניש בכביצה כדלקמן, אע"כ דס"ל ושבעת זו שביעה ממש, או דס"ל כר"י לגבי סוכה דאוכלין אכילת עראי חוץ לסוכה תרי ותלת ביעי ולפי"ז שפיר מקשה הש"ס הא כביצה בעי סוכה ... ל"ס כנ"ל. וגם מנטילה ל"ק, דהנה לשיטת הרמב"ם שפוסק בפ' ב' מהל' תרומות דתרומת פירות דאורייתא וכן פ' במעשרות (יעי' בראב"ד מה שהשיג עליו) ק' למה אין נוטלין לפירות כמו לפת (וכן קשה לשיטת ר"ת שפסק דתרומה מקבל טומאה בכל"ש יעי' תוס' פסחי' ל"ג ע"ב ד"ה לאימת מתכשרי ובשבת פ' המצניע) וצ"ל כמ"ש הר"ן בחמש שיטות לחולין משום דכל נ"י [נטילת ידים] בחולין הוי משום סרך תרומה ולא גזרו אלא בדבר שדרכו לקבוע עליו, ופירות לא קבעי איניש עליו, הביאו הפ"מ בהקדמותיו לאורח חיים הל' נ"י, וכ' עליו ומהאי טעמא לא הוצרכו נ"י לנגוע בפת בלא אכילה. ועוד כ' פ"מ בסי' קנ"ח שמהאי טעמא לא תקנו לפחות מכביצה נ"י דלא קבעי איניש דהוי רק אכילת אכילת עראי, דהא בסוכה נמי אמרינן אוכלין אכילת עראי וזהו פחות מכביצה, רק יש פוסקי' דס"ל דלכך

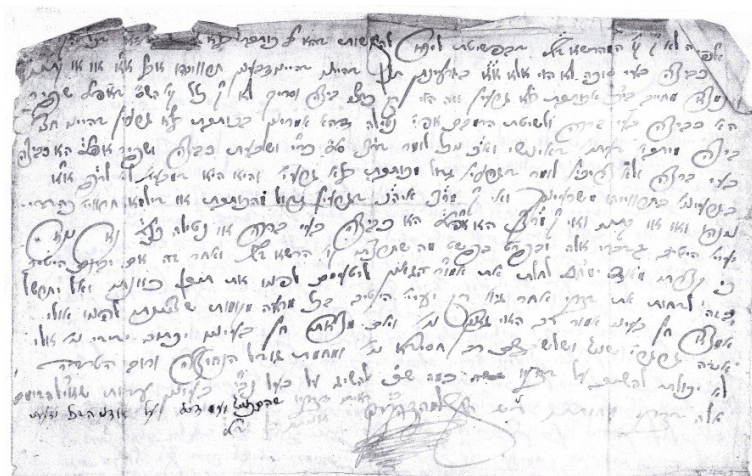
צריך נ"י לפחות מכביצה משום דהוי יתר מכיתו והוי חשוב קביע איניש לענין בהמ"ז ולא דמי לפירות, ע"ש. וכל זה אי אמרינן בכביצה הוי קביע לענין בהמ"ז או לסוכה, ולפי הנ"ל לר"צ אליבא דרבא אמר ר"י, בסוכה אוכלין כביצה חוץ לסוכה וכן לבהמ"ז, א"כ ק' למה נצריך נ"י יותר מפירות, וא"כ שפיר מקשה הש"ס הא כביצה בעי סוכה דאי לת"ה נטילה וברכה נמי לא בעי. (ואין להקשות רש"י לשיטתו שפסק (יעו"ב בכוורות ד"ה גבי מעשר) נמצא איכא למימר ד.. לא שייך טעמא דקביע, רק בפירות לא חשו בה רבנן משום דהיא גופא דרבנן ובדרבנן לא גזרו, יעו"ב לבוש סי' קנ"ח, וא"כ נוכל לומר דנטילה בעי אפי' לא הוי קביע לענין סוכה וברכה, ז"א דרש"י לשיטתו פסק בחולין ק"ד דכהנים זריזים וא"צ נ"י אפי' לחולין וכ"כ הפ"מ בשמו והשיג על הפ"י בזה דרוצה לחלק אליבא דרש"י יעו"ש. וא"כ

ל"ק הא נ"י בעי דר"צ כהן היה וא"צ אפי' לחולין נ"י. אשיטת הרמב"ם דמחלק בין תרומה לחולין איכא לשנויי כתי' התו' ביומא, רק לשיטתו צריך לנ"י קבע, ? פסק תרומת פירות דאורייתא וא"כ אי לא שייך כביצה לענין סוכה וברכה לענין נטילה נמי לא שייך כנ"ל. ולפי זה לא ק' קו' המהרש"א ז"ל דבפשיטת ליכא להקשות דהא ... כותבת בלא ... דכל הקו' הא כביצה בעי סוכה לא הוי אלא א"א בגרעינין תנן, דהיינו דהיינו דבעינן תרומיהו אבל א"א או או קתני, נמצא מחייב ב"כ אכותבת בלא גרעין וזה הוי רק חצי ביצה וסריך לא ק' כלל קו' הש"ס דאפ"ל שפיר הא כביצה בעי ברכה, ולשיטת הרמב"ם אפי' נטילה דהא אמרינן בכותבת בלא גרעין דהיינו חצי ביצה מיתבא דעתי דאינשי, וא"כ נוכל לומר דר"צ ס"ל כר"י ושבעת כביצה, ושפיר אפ"ל הא כביצה בעי ברכה, ולא צריכין לומר דגרעין גדול מכותבת בלא גרעין, והיא היא דמבעיא ליה לר"פ א"א בגרעיני' בתרומיהו משערינן, ואי ק' מר"צ איח"נ דגרעין גדול מהכותבת, או דילמא תרומי' כהדיי נינהו ואו או קתני, ואי ק' מר"צ הא אפ"ל הא כביצה בעי ברכה או נטילה כנ"ל.

נא ונא יעי' היטיב בדברי אלה, ובפרט בפשט מה שתרצתי קו' הרש"א ז"ל, ואחר זה אם יבינם היטיב כי קצרתי מאוד ... לחלת את אמו"ר הגאון להטעים לפניו את תוכן כוונתי, ואל יתרשל בזה לדחות את דברי אחר גיוו, רק יעי' היטיב בכל מראה מקומות שציניתי לפניו, אולי אמצא חן בעיני אמו"ר רב האי גאון נ"י, ואם מצאתי חן בעיניו יכתוב ידידי נ"י אלי איזה גרגירים שנים ושלוש בשם רב חסידא נ"י. ומחמת גודל הנחיצות ורוב הטרדה לא יכולתי להשיב על דבריו במה שכ' להשיג על בעל נב"י בענין עדות שא"י להזימם כי ראיתי דבריו שהם בנוים ועומדים על אדני השכל ודעת ... כן וד"ל

אלה דברי מחותנו ד"ש הק' שלמה בהרי"ך

התודה והברכה להרב שמחה בונם יוסף סיימון ולהרב זושא קינסטליכער עורך העלה, על עזרתם המרובה להכנת המאמר, ולהרב שמואל שמעלקא קליין ממאנסי על שמסר כמה ידיעות חשובות, תשובה"ח להם.

הרב שלמה וייס
מכון 'זכרון' בני ברק

עוד על משפחת רבי יהושע פאלק סודיטץ-ביכלר

ארבע אגרות מרבי יהודה אסאד אל משפחת ביכלר

ישר כח להרב חיים אריה רייניץ על מאמרו המצויין בעלה 28 על הג"ר יהושע פאלק סודיטץ-ביכלער אב"ד סעטשין ובית אבותיו. ברצוני להוסיף מספר גרגרים שעלו בידינו בסיוע העורך רבי מא"ז קינסטליכר.

לעמ' מו: הכינוי של אביו רבי חנוך: "יודע ספר" זה תרגום של שם המשפחה: "ביכלער". לפי מסורת המשפחה כשהגיע הפקיד לביתו לשאול אותו איזה שם משפחה הוא בוחר לעצמו מצאו רוכן על ספריו בחדר שכל כתליו היו מלאים בארונות ספרים, לכן כינהו: ביכלער.

מצאצאי אביו רבי חנוך העניך ביכלר:

שם אות ג: בנו [של רבי חנוך העניך]: רבי מאיר. יש להוסיף: נפטר לא יאחר משנת תר"ה [נכדו שקרוי על שמו נולד בשנת תר"ה לערך, ראה להלן]. אשתו של רבי מאיר: מרת לאה ע"ה [ע"פ מצבת בנו, ראה להלן].

בנו [של רבי מאיר ב"ר חנוך העניך]: רבי אהרן נימול ע"י דודו רבי פאלק ביום ג' אד"ב תקפ"א. יש להוסיף: נפטר בן ע"א שנה ביום כ"א תמוז תרנ"ב ומנ"כ בבאלאש יארמוט, וזה נוסח מצבתו [צילומה קבלנו מהר"ר שמעון יוסף דויטש מנוה דניאל]:

פ' נ' / איש ישר הולך ופועל תמים כ"ה / אהרן בן כ"ה מאיר ביכלער / ז"ל / מסחרו וקנינו היה / באמונה ידי עני ודל החזיק / מפתו נתן לאביונים / והכל עשה לעשות / נחת רוח ליוצרו / נפטר בן מ'לא' שנים / ביום כ"א' לחדש תמוז / ונקבר בשם טוב ביום כ"ב' בו / בשנת תר"נ'ב' לפ"ק / ת"נ'צ'ב'ה' / ושם אמו לאה ע"ה.

רבי אהרן [ב"ר מאיר ב"ר חנוך] נשא לאשה את מרת מירל לבית מאוטנר. מצאצאיהם ידועים לנו:

(א) בנם רבי מאיר (מארטון). נולד בשנת תר"ה בערך. [לדברי מרת ש. יוסט מברוקלין היה חתנו של רבי שרגא פייבל בלומנטל נכד רבי חנוך העניך ביכלר, ראה עליו בעלי זכרון עלה 19 עמ' ז-ח ועלה 28 עמ']

מו]. נפטר בן ס"ג שנים בח' תשרי תרס"ט ומנו"כ בדיאנדיאש. וזה נוסח מצבתו [צילומה קיבלנו מר' שמואל יונגרייס מב"ב]:

פ"נ / ר' מאיר / בן ר' אהרן ביכלער ע"ה / נפטר בן ששים ושלוש שנה / ליל שבת קודש ח' תשרי / ובא אלי קבר בכבוד גדול למחרתו / בערב יום הכפורים ה' תר"ס"ט' לפ"ק / ממשפחת רם נובע / איש אמונים וסר מרע / יונתו תמתו ויתומיו מר יבכיו / ראשם נלקח בצר יהמיון / בנתיב אל-מות שלום ינוח / יחיה בלב משפחתו עד בלי ירח / כבודו בקהל עדתו לעד זורח / למרומי עליון לשחקים ירקיע / על שלם צדקתו אל על יגיע / רחמים יעורר במרום בעדם יפגיע / תנ"צ'ב'ה' ש"א מירל.

(ב) בנם היינריך נולד בשנת 852 [תר"ב] (מרת ש. יוסט). אולי שמו היהודי היה חנוך.

(ג) בתם מרת דבורה

(בערטה). נולדה בשנת תרט"ז-י"ז. נישאה בשנת 874 [תרל"ד] בת 18 לפערענץ פולאטשעק (מרת ש. יוסט). בזיווג שני נישאה לרבי אהרן לאזאר. נפטרה בת ע"ג שנים בכ"ד אד"א תרפ"ט ומנו"כ בדיאנדיאש. וזה נוסח מצבתה [צילומה קיבלנו מר' ש יונגרייס הנ"ל]:

פ"נ / האשה הצנועה / עטרת משפחתה / מרת / דבורה ביכלער / ע"ה / אשת ר' אהרן לאזאר ע"ה / נשמתה הטהורה / עלתה למרומים / כ"ד אדר א' תרפ"ט לפ"ק / תנ"צ'ב'ה' / ש"א מירל / LAZAR ANTALNE / BUCHLER BERTA / 1856-1929

שם עמ' מו-מז. לצאצאי רבי שרגא בלומנטל המכונה רבי פייבל עטשעג וזוגתו מרת הינדל, יש להוסיף את חתנו רבי מאיר ביכלר הנ"ל מדיאנדיאש, ואת בתו מרת לאה אשת בן דודה ר' בנימין זאב גרינבוים ראה בעלה הנ"ל עמ' נ-נא.

מצאצאי רבי יהושע פאלק ביכלר

לעמ' נט: בצאצאי רבי יהושע פאלק. (א) בנו רבי העניך בק"ק באלאש-יארמאט. יש לציין שעל מצבת בנו ר' זאב שיובא להלן כתוב: בן הח' ר' חיים חנוך. יתכן שהשם חיים נוסף לו עקב מחלה, או שזה שמו המקורי אלא שלא השתמשו בו כמו שלא השתמשו בשם חנוך רק בכינוי העניך.

שם בהוספות העורך: בנו הנ"ל ר' זאב וואלף שימש כראש הקהלה בפאסטא וכו', זוגתו מ' חיי ליבא וכו'. יש להוסיף את נוסח מצבותיהם [צילומם קבלנו ממר שאנדור באטשקאי]:

פ' נ' / איש זקן וחשוב יקר ערך / אשר עמד בראש העדה / כעורך ארבעים שנה ה"ה הח' ר' / זאב / בן הח' ר' חיים חנוך ע"ה / נפטר בשם טוב יום ב' דר"ח אייר / ונקבר למחרתו יום עש"ק / בכבוד גדול / לדאבון נפש בניו ובתו יודעיו ומכיריו / בשנת תרע"ב לפ"ק / ת"נ צ"ב'ה' / ושם אמו אסתר.

פ"ט / האשה הקדוה והצנועה / מנשים באוהל תבורך / מרת חיי בילא

ע"ה / בת המנוח ר' אברהם מאיר / ואשת המפורסם לשם / ולתהילה / החבר ר' וואלף ביכלער נ"י / נפטרה בשם טוב לדאבון / לב בעלה ובניה ומשפחתה / ביום ג' לחודש תמוז / בשנת תרס"ו לפ"ק / ת' נ' צ' ב' ה' / ושם אמה מ' חנה ע"ה.

לעמ' ס: לצאצאי רבי דוד ביכלר: בהוספות העורך: 3. בנו [מזיו"ש] רבי יהודה ביכלר גר בפאסטא. נפטר י"ח אב תרצ"ה ומנו"כ בפרשבורג. יש להוסיף: לפי רישומי

הפטירה היה בן 67 ז"א שנולד בשנת תרכ"ח בערך ונקרא כמובן ע"ש אבי אמו המהרי"א שנפטר בכ"ג סיון תרכ"ו. להוסיף עוד שלידו קבורה גם בתם הרופאה הינדל (מאריא) ד"ר ביכלר נפטרה בת 49 ביום ב' כסלו תש"ד. ז"א שנולדה בשנת תרנ"ה לערך. מזה אנו למדים ששבתה, בתו של המהרי"א, מרת הינדל כבר לא היתה אז בין החיים.

לפנינו אגרת מרבי יהודה ביכלר לאחיו רבי אהרן אב"ד יאסבערין. ובשוליו הוספה מאביהם רבי דוד. המדובר כנראה בענין הצעת רבנות לרבי יהודה. מוזכרים באגרת אחיהם ר' יעקב ליב ורבי יהושע אב"ד אירשא.

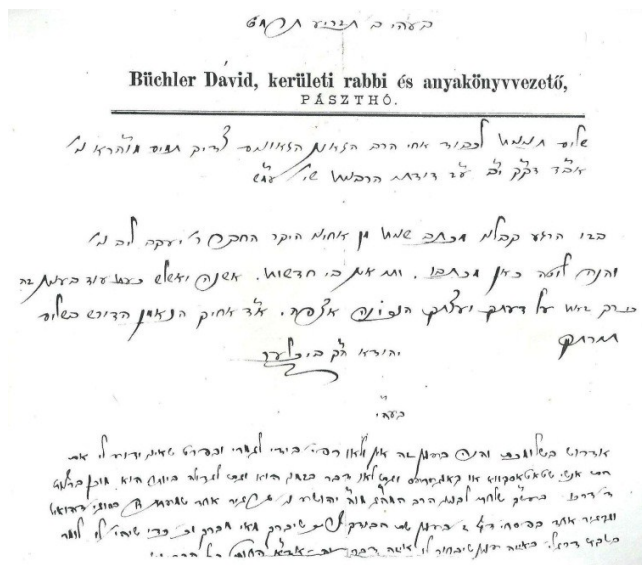
בעה"י ב' תזריע [כ"ב אדר ב'] תרמ"ט

שלום תנינות לכבוד אחי הרב הגאון הגאונים צדיק תמים מוהר"א נ"י אב"ד דק"ק י"ב ע"ז דודתי הרבנית שי' עמ"ש

בזו הרגע קבלנו מכתב שנית מן אחינו היקר החבר ר' יעקב ליב נ"י והנה לוטה כאן מכתבו. ותו אין בי חדשות. אשנה ואשלש כעת עוד בענין זה כי רק זאת על דעתך ועצתך הנכונה אצפה. א"ד אחיך הנאמן הדורש בשלום תורתך. יהודא הק' ביכלער

בעה"י

אדרוש בשלומכם והנה בענין זה אין ולא רפי' בידי לגמרי ובפרט שאינו ידוע לי אם הם אנשי שטאטאסקווא או קאנגערעס וגם לאו דבר בזמנו הוא וגם לגדולה ביותר הוא מוכן ברצות ד' דרכו. בעש"ק שלחתי לבני הרב המה"ג מר"ה יהושע נ"י

גרגר אחד שמעתתא בסוגי' דהואיל וגרגיר אחד בפסחי' דף ז' בענין שם הבודק צריך שיברך מאי מברך וכ' כדי שיהי' לו לומר בשבת דרגלא באיזה ענין שיבחור לו איזה דבר [מ]זה. אד"א החותם בכל הברכות [הק' דוד בן הרב מר"ה פלק סודיטץ רב דק"ק פאסטאכא]

לעמ' סה: בהוספות העורך: בנו [של רבי משה ב"ר יהושע פאלק] הב' אברהם יהודה נפטר י"ז אב תרמ"ז ומנח"כ בפאסטא. יש להוסיף את נוסח מצבתו [צילומה קבלנו ממר שאנדור באטשקאי]:

פ"נ / הבחר בן טובים / ה"ה / אברהם יהודה / ביכלער / בן החבר ר' משה / נכד של אותו / הרב הגאון הצדיק מר"ה / פלק סודיטץ / נפטר יום מנחם אב תרמ"ז / תנצב"ה.

שם: (ו) בנו [של רבי יהושע פאלק] רבי אשר אנשיל וכו' נפטר ביום ב' כסלו תרנ"ה. נוסח מצבתו בבאלאש יארמוט [צילומו קבלנו מהנ"ל]:

פ"נ / איש תם וישר ירא ד' / היקר והנכבד / כה"ר אשר אנשל / ביכלער זצ"ל / בן הרב הגאון / מר"ה פלק סודיטץ זצ"ל / שנפטר ביום

עש"ק ב' כסליו / תרנ"ה / שם אמו יטל / תנצב"ה.

לעמ' סו: היארצייט של רבי אהרן יצחק [ב"ר משה ב"ר אשר אנשיל ב"ר יהושע פאלק] ביכלר הי"ד: כ' סיון [תש"ד]. של אשתו מרת חיה: כ' ניסן [תשמ"א]. צאצאיהם: בנם הב' דוד הי"ד נעקד"ה כ' סיון [תש"ד]. בתם מרת הינדל הי"ד נעקד"ה כ' סיון [תש"ד]. בנם רבי יהושע ביכלר מב"ב נולד ט' שבט תרפ"ו נפטר א' טבת תשע"ה, אשתו מרת אסתר בת רבי אליעזר גומבו הי"ד ומרת פראדל ממאקאווא נולדה בשנת תרפ"ז נפטרה י"ט שבט תשע"ה. בנם רבי שמואל ביכלר מב"ב נולד א' חשון תרפ"ח נפטר כ"ב ניסן תשס"ב. בנם רבי משה ביכלר הי"ו מב"ב, אשתו מרת רות בת רבי יוסף ומרת אסתר הרשקוביץ. בתם מרת רחל ברס נולדה י"ח אב תר"צ נפטרה א' ניסן תש"ע, אשת רבי דב ברס הי"ו ירושלים - קרית ספר. [היא] צ' מהנצחות שבספר 'ילקוט צבי' להרב צבי יהודה ב"ר יהושע ביכלר, ב"ב תשע"ה].

לעמ' סו: צאצאי רבי יהושע פאלק (המשך):

(ז) בנו מאיר - נימול ע"י אביו בסודיטץ ביום ש"ק ז' טבת תקפ"ז. מרת ש. יוסט מברוקלין מוסרת את רישום הנישואין שלו: מרקוס ביכלר התחתן בשנת 852

[תרי"ב]. יליד סודיץ. בן 24. אמו: יולי לבית דיאמנט, אלמנה [רבי יהושע פאלק נפטר בשנת תר"ט, אשתו הרבנית ייטל נפטרה בשנת תרט"ו]. הכלה: רעזי ריינער מטשעטשע. בת האלמנה פאני לערנער.

ח) בנו אהרן - נימול ע"י אביו בסודיטץ ביום ז' אד"ב תקפ"ט. להוסיף: מוזכר בשולי אגרת (בכת"י) מאחיו רבי דוד אב"ד פאסטא לבנו רבי אהרן אב"ד יאסבערעני מיום א' במדבר [כ"ה אייר] תרכ"א: 'והנה אם יתרחש לך לנגד פניך אחי מר"ה אהרן נ"י תוכל לדבר עמו אם הוא אוהבו של ר' גוטמאן בוק יכול הוא לדבר... שהוא לטובתך ואם לא יועיל לא יזיק ותו אין לי לחדש כעת'.

אגרות מהר"י אסאד בענין זיווגו השני של רבי דוד ביכלר

בעמ' נט בהוספות העורך: זוגתו הראשונה [של רבי דוד ביכלר] מרת גאלדא בת רחל לאה נפטרה בחודש ניסן תרכ"ב. בזיור"ש נשא את מרת הינדל בת רבו ומחותנו מהר"י אסאד ואלמנת רבי יונה רייכהארט אב"ד קאטה. ע"כ.

לפנינו ארבע אגרות ממהר"י אסאד למחותנו [וחתנו] רבי דוד ביכלר ולחתנו רבי אהרן ביכלר בענין זה, מספר 'אגרות מהר"י א' (כת"י) שבעריכה. [האגרת הראשונה נדפסה ב'צפונות' גליון יב עמ' פז, שלשת האחרות נדפסות כאן לראשונה מתוך צילום עצם כת"י קדשו שקבלנו מהאחים פלג-פרנקל מאשדוד. קבלנו מהם גם צילומי אגרות וחידושי סוגיות מרבי דוד ביכלר, ד' יזכנו להוציאם לאור].

בעזה"י יום ד' אחרי [ט' ניסן] תבר"ך לפ"ק ס"ה

ד' שלום המנחם את אבלי ציון וירושלים, הוא ינחם את אהובי תלמידי רב חביבי ומחותני הרב הגאון המופלג בנש"ק וצדיק נשגב שמו כקש"ת מר"ה דוד ביכלר נ"י האבדק"ק פאסטאכא וכאל"ש.

כתב סופר ועד כשר, אשר לא טוב מבשר ביום אתמול הגיע לידי כי איתרע בי' מילתא במחותני הרב נ"י, אשר לוקחה ממנו מחמד עינו ואיננה, ה"ה המחותנת אם הבנים זוגתו הרבנית הצדקת וצנועה עקרת הבית מרת גאלדא בת רחל לאה ז"ל ותנצב"ה. ברוך דיין האמת, וכל מאי דעביד רחמנא לטב עביד. והאי כהנא שלוחא דמרי' עביד שהודיעני הבשורה בפקודתו דפר"מ נ"י, ושפיר עביד. והן נודע לי הסיבה אל אשר מחותני נ"י לא השיב לי דבר מאז שכתבתי לו אגרת מז"ט בקריאה של חיבה [לנישואי בתו מרת פרומט שהתקיימה בתחילת חודש אדר ב' תרכ"ב]. ומעתה ינחמהו ד' וישמחהו בשמחות וגיל וחדות ד' יהי מעוזו, והוא יתברך יתקנהו בעצה טובה מלפניו, ככתוב עין ד' אל יראיו למיחלים לחסדו. כנפשו ונפש מחותנו המתאווה לו שמחת יו"ט הבע"ל. אוה"נ הדש"ת. הק' יהודאסאד

החיים והשלום יחדיו יהיו תמים על ראש אהובי חתני תלמידי המובהק וותיק הרב הגדול ריכא בר ריכא מופלג בירא' טהור' כש"ת מר"ה אהרן ביכלער נ"י האבד"ק יאסברין יע"א ע"ז בתי הצדקת הרבנית א"ח מנב"ת מרת שרל תחי'.

[illegible]

אבד"ק פאסטאכ. היום כתבתי לו
והצעתי (הצעת שידוך לשאת את
בת רבנו האלמנה מרת הינדל
רייכהארט) הכל מדויק באר
היטיב בהתאם לציפיות שלכם
ושלנו, אנו מחכים לתשובה
מיידיה ממנו ולגמור את הדבר
בעזה"י במוקדם האפשרי זה טוב
לשני הצדדים] כמ"ש הנה בתי
לפניך קח ולך ותהי אשה לבן
אדוני מו"ר הגאון [רבי יהושע
פאלק סודיץ-ביכלר] זצלה"ה. וד'
יגמור בעדינו הכל לטובה. נאם
אביכם אוה"נ הדש"ת הק'

*

מזלא טבא, טובא טובא, יעלה לראש אהובי חתני ותלמידי הרב הגדול חריף ובקי צדיק נשגב שמו מו"ה אהרן ביכלער אב"ד דק' יאסברין נ"י ע"ז הרבנית החשובה צנועה וחכמנית מנב"ת מרת שרל תחי' עם בתכם הנולדה לכם למז"ט תחי'

בזו הרגע קבלנו גי"ה עב"ד בשורת מז"ט אשר זה כמה קוינו לו, ולכן אחרנו מלכתוב לכם עד היום, ואני תפילה לאל חי יתנכם לשם ולתהלה לכבוד ולתפארת ותזכו לגדלה לחופה ולמע"ט אמן.

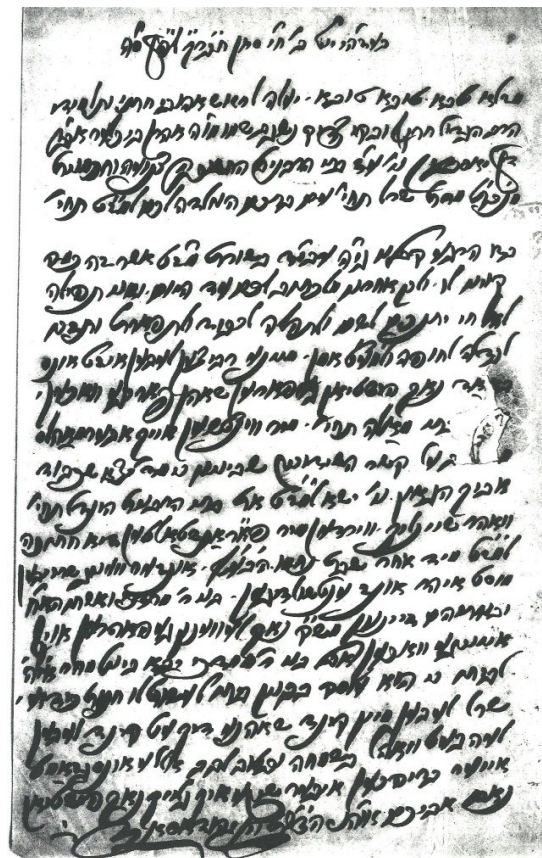
מיינע רביצען לעבען איזט אונס באד נאך פישטיאן געפארען שאהן פאריגע וואכע,
[עם] בתי מאלה [=מרים וואזנר] תחי'. [תרגום: הרבנית שלי תחי' נסעה למרחץ
לפישטיאן כבר בשבוע שעבר עם בתי מאלה תחי'].

מיר ווינטשען אייך אבערמאָהלס מ[זל טו]ב על קשר השידוכין שבינינו כי מד' יצא
שכבוד אביך הגאון נ"י ישא למז"ט את בתי הרבנית הינדל תחי', וואהרשיינליך
ווירדען מיר פאראנשטאלטען דיא חתונה למז"ט מיד אחר שבת נחמו הבע"ל.

[תרגום: אנו מאחלים לכם שוב
מ[זל טו]ב על קשר השידוכין
שבינינו כי מד' יצא שכבוד אביך
הגאון נ"י ישא למז"ט את בתי
הרבנית הינדל תחי', כנראה
נארגן את החתונה למז"ט מיד
אחר שבת נחמו הבע"ל].

אונזער וועניג שרייבען מוסט
איהר אונז ענטשולדיגען.
[תרגום: את מיעוט כתיבתנו
מוכרחים אתם לסלוח לנו].

בני ר' מרדכי ואשתו הא"ח
ובנותיהם זיינען מש"ק נאך
לעווענץ געפאהרען אויף אייניגע
וואכען [תרגום: בני ר' מרדכי
ואשתו האשת חיל ובנותיהם
נסעו במוצאי שבת קודש
ללעווענץ לשבועות אחדים]
אבל בני ר' מרדכי יבא ביום
מחר אי"ה לביתו כי הוא עוסק
בבנין ביתו לעשות לו חנות
כידוע.

שרל לעבען מייין קינד שאהנע דיך מיט קינד לעבען לעהבעט וואהל בשמחה ובטוב
לבב אללע אונס גזאמט אייער בריפכען איבער שיקע איך גלייך נאך פישטיאן
[תרגום: בתי שרל תחי' תשמרי על עצמך עם ילדך תחי', תהיו טוב בשמחה ובטוב
לבב יחד כולנו. את מכתביכם אני שולח מיד לפישטיאן]. נאם אביכם אוה"נ הדש"ת

הק' יהודאסאד

✻

תכלה שנה וקלקלותיה, תחל השנה וברכותיה לראש אהובי חתני תלמידי הרב הוותיק המופלג הגדול בתורה ובכחמה בנש"ק צדיק נשגב כש"ת מו"ה **אהרן ביכלער** נ"י האבד"ק יאסברין ע"ז בתי הרבנית הצדקת מנב"ת מרת **שרל** תחי' עם בתכם הילדה **גאלדה** תחי'.

טעהייערסטע קינדער לעבען, מיר ווינטשען אייך אללע מזל טוב, דא השי"ת האט
אונז געהאלפֿען [תרגום]: ילדים יקרים ביותר יחיו, אנו מאחלים לכם כולכם מזל
טוב, על שהשי"ת עזר
לנו] לגמור הנשואין בתי

[illegible]

שרל לעבען, רחמנא לבא בעי, תורה לערנען ותפילה בכוונה איזט חביב בייא השי"ת, [תרגום: כעת מעיר אני את תשומת לב כולכם שבימי הסליחות לא תצומו, בפרט שרל שלי תחי', רחמנא לבא בעי, לימוד תורה ותפילה בכוונה חביב אצל השי"ת], והוא רחום יכפר בעד. והוא יכתוב ויחתום אתכם בראש השנה הבע"ל לאלתר לחיים טובים ארוכים ומתוקנים, וזכות הרבים יעמוד לנו ולכם שנזכה לזכות את הרבים שיתקדש ש"ש על ידינו תמיד כנפשיכם ונפש אביכם אוה"נ בלוג"ח הדש"ת הק' יהודאסאד

*

הרב שמעון הלוי ראטה – ברוקלין נ"י

על משפחת סאמעט מסטראפקוב

השלמות לבירור זהות ר' יחזקאל יואל זינגער תלמיד הערוה"ב

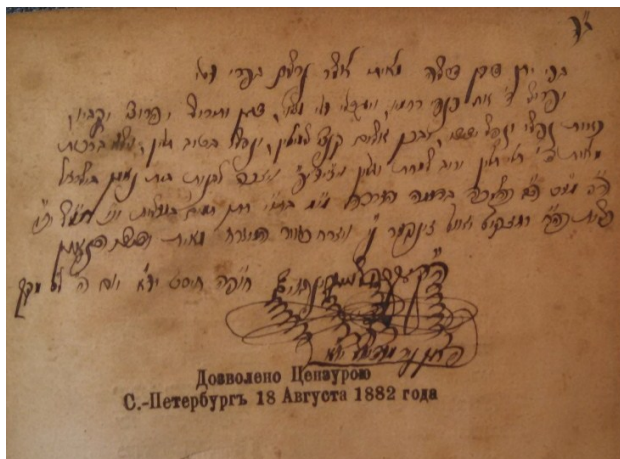
‘ספר הזכרון’ מתלמידי הערוגת הבשם

ב'עלי זכרון' עלה 27 עמ' צ כתב מחותני הרב מנחם מאיר יאקאבאוויטש לברר זהותו של ר' יחזקאל יואל זינגער מה. נאנאש יע"א המופיע במאמר 'רשימות חדשות מתלמידי הערוגת הבשם' (עלה 17 עמ' נג, רשימה ג' אות קלג).

אבוא בזה למלאות הדברים, בתוספות ידיעות על הקשר בין משפחות "סאמעט", שנתקשה בה הרב שמחה בונם יוסף סיימון ב'עלי זכרון' (עלה 6 עמ' לו, ועלה 27 עמ' צא).

הנה בעזבון דודי זקיני הג"ר ישראל חיים סאמעט הי"ד מח"ס 'שמע ישראל' נמצא ספרים עם חתימת "הק' יחזקאל יואל זינגער", ועליהם גם חתימת זקיני "הק' שמעון סאמעט פה אוהעל יע"א", וגם חותם בנו הנ"ל "ישראל חיים סאמעט קליינווארדיין יצ"ר".

כמו כן בעזבוננו של הג"ר זאב וואלף הלוי סאמעט ז"ל אב"ד קליינווארדיין בני" (בן ר' אהרן יוסף הלוי מעללער הי"ד מאוהעל, חתן ר' שמעון סאמעט ז"ל מאוהעל

הנ"ל) נמצא גם כן ספר 'חסד לאברהם' (ווארשא תרמ"ג) עלי' נרשם: "בכי יתן דורן דרשה מאיתי אשר נרשם בפרי עטי... חתן תמים במעלות וכו' חו"ש וכו' כש"ת כה"ר יחזקיל יואל זינגער נ"י ויזרח כאור המיזרח, מאית ידידו הנאמן הק' יעקב הלוי גרינבוים(?) פאן ניר מעדיער יע"א, חופ"ה חיסט יע"א יום

ה' לס' מקץ". [באדיבות נכדו הרב אהרן יוסף ראזענבוים].

אבל מה שכתב הרב סיימון סמוכין משמו של ר' יחזקאל יואל זינגער, שהוא כשם אביו של ר' שמעון יוסף 'יחזקאל' או 'יחזקאל יואל', בהשקפה ראשונה אינו ראי', שהרי שילוב השם "יחזקאל יואל" כבר נמצא אצל משפחת "סאמעט" לפני ימיו של ר' יחזקאל יואל זינגער, ור' יחזקאל יואל סאמעט מפעטראוועסעלא הנזכר כבר נקרא כן ע"ש זקינו שהי' נקרא בשם זה, כמו שנברר.

הנה בידינו זכרונות מזקיני הרה"ח ר' מרדכי יצחק [ב"ר יוסף ב"ר שמעון] סאמעט ז"ל, ששמעתי ורשמתי בזמנו לפני יותר מעשרים שנה, ודבריו הי' לנו לעינים לברר קשרי המשפחות, כדלהלן:

"זקיני ר' אברהם סאמעט ז"ל, הי' גר בזבארוב ואח"כ שו"ב בק"ק סטראפקוב, פעם כשנסע להסתופף בצל אחד מצדיקי הדור נפטר באם הדרך, ולא נודע לנו מקום קבורתו.

לר' אברהם נולדו ארבעה בנים, ואלו הם:

(א) זקיני ר' שמעון ז"ל מאוהעל, קראו לו "שמעון הצדיק" וגם "ר' שמעון עטקעס", גר בסטראפקוב, ובזמן שנתקבל האב"ד הג"ר משה יוסף טייטלבוים זצ"ל (בן ה'י"טב לב') לרב באוהעל, לקחו עמו לאוהעל בתפקיד מלמד לבניו, ושם מנ"כ.

(ב) ר' יצחק ז"ל מנאנאש.

(ג) ר' צבי ז"ל מקערעסטיר.

(ד) ר' יחזקאל יואל ז"ל, נפטר צעיר לימים,

כמדומה שלא הניח אחריו דורות". – ע"כ מרשימות זכרונות זקיני הנ"ל.

לעומת זה מסר לנו הרב יחזקאל יואל סאמעט בשם אביו הישיש ר' אהרן צבי ז"ל, שהי' טעות נפוצה אצל כמה קרובים במשפחות סאמעט שר' יחזקאל יואל ב"ר אברהם סאמעט נפטר בלי בנים, ובאמת אף שנפטר בדמי ימיו הניח אחריו משפחה, בתוכם בנו ר' אלעזר ליפא סאמעט הי"ד מסאניסלוי (סמוך לקראלי), אבי ר' יחזקאל יואל הי"ד מפעטראוועסעלא, אבי ר' אהרן צבי הנ"ל.

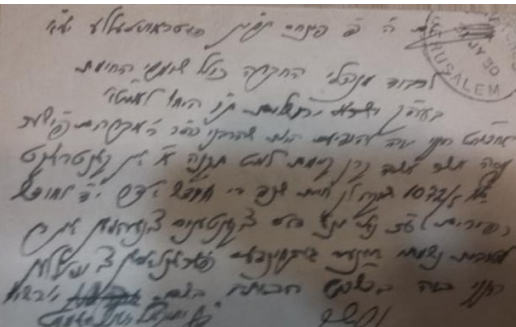
עוד סיפר בשם אביו ר' אהרן צבי הנ"ל, שזקיני ר' אלעזר ליפא הנ"ל נתייתם מאביו ר' יחזקאל יואל בהיותו ילד קטן, וכשהגיע לגיל הבר מצוה הניח תפילין אצל הרה"ק ה'דברי יחזקאל' משינאווא זי"ע, ושאלו אם עדיין זוכר את אביו ר' יחזקאל יואל, ואמר שאביו הרה"ק ה'דברי חיים' מצאנו זי"ע התבטא עליו שהי' עולה תמימה, עכ"ד. ומוכח שר' יחזקאל יואל כבר נפטר בחיי הרה"ק מצאנו שנפטר בתרל"ו.

בהתאם לזה העירני הרב יואל יעקב מייזליש שבביה"ח החדש באוהעל נמצא מצבת ר' מרדכי יצחק ב"ר יחזקאל יואל סאמעט, נפטר בגיל 49 כ"ג סיון תרע"ה.

שוב מציאה מצא הרב מייזליש, אצל רישומי המאטריקל של ר' שמעון יוסף זינגער נרשם שם אביו "יחזקאל יואל", ושם אמו 'אסתר באשא זינגער'. וכן במאטריקל שאר צאצאי ר' יחזקאל יואל סאמעט נרשם שם אמו 'אסתר באשא' לבית זינגער.

וכן במאטריקל נישואיו השניים בה' נאנאש ט' תמוז תרנ"א, נרשם: החתן שמעון יוסף זינגער, בן יחזקאל ואסתר באשא (זינגער), נולד תרכ"ב ב-Fricska Saros [סמוך לציגעלקא], הכלה שרה סאמעט, בת יצחק ורחל (גליקליך), נולדה תרכ"ז בנאנאש.

ומכל זה מתברר שאכן ר' שמעון יוסף 'זינגער' הי' בנו של ר' יחזקאל יואל [ב"ר אברהם] 'סאמעט', ואחיו של ר' אלעזר ליפא סאמעט אבי ר' יחזקאל יואל סאמעט מפטרסאוועסעלא הנ"ל. ויש לשער שלאחר שנתייתם בילדותו נתגדל ר' שמעון יוסף בבית קרוב ממשפחת אמו, ולכן נקרא בשם "זינגער".

ועל כן גם נכון השערותו של הרב סיימון, שר' יחזקאל יואל זינגער הוא בנו של ר' שמעון יוסף זינגער, עפ"י שם אביו 'יחזקאל' ולפעמים 'יחזקאל יואל' כפי הנרשם בספרי המאטריקל.

שוב העיר הרב מייזליש, במפקד הצענזוס תרכ"ט בכפר ציגעלקא (Czigelka) נרשמו חמשה משפחות בודדות, בתוכם: **יחזקאל זינגער**, יליד זבארוב תקצ"ה, אשתו **אסתר** לבית **זינגער**, ילידת ציגעלקא תקצ"ז, צאצאיהם: משה יליד תר"ח, **יוסף** [=שמעון יוסף] יליד תר"כ, **מארוקו** [=מרדכי יצחק] יליד תרכ"ב, **ליפאקא** [=אלעזר ליפא] יליד תרכ"ד, רחל ילידת תרכ"ז. ולכאורה נמצא שכבר אז השתמשו גם בשם משפחת האם "זינגער", גם מתברר שבתרכ"ט עדיין הי' ר' יחזקאל יואל בין החיים, ומעובדא הנ"ל אצל ה'דברי יחזקאל' יש לשער שנפטר תר"ל בערך. [במפקד הנ"ל גם נרשם: שלמה (או: שמואל) זינגער, יליד ציגעלקא תקע"ד, אשתו טויבא, ילידת תקפ"ב, וחמשה ילדים. לכאורה הוא חמיו של ר' יחזקאל יואל, ואביו הוא הנרשם בציגעלקא במפקד תקנ"ו "מושקא זינגער". באותה בית גם נרשם: ?

1. 1. 1880	2. 1882	3. 1883	4. 1886	5. 1888	6. 1889	7. 1890
1. 1880	2. 1882	3. 1883	4. 1886	5. 1888	6. 1889	7. 1890
1. 1880	2. 1882	3. 1883	4. 1886	5. 1888	6. 1889	7. 1890
1. 1880	2. 1882	3. 1883	4. 1886	5. 1888	6. 1889	7. 1890
1. 1880	2. 1882	3. 1883	4. 1886	5. 1888	6. 1889	7. 1890
1. 1880	2. 1882	3. 1883	4. 1886	5. 1888	6. 1889	7. 1890
1. 1880	2. 1882	3. 1883	4. 1886	5. 1888	6. 1889	7. 1890

סאמעט, יליד תר"ז, אשתו גיטל זינגער, ילידת תר"ח. כנראה הי' לו חתן נוסף ממשפחת סאמעט].

השתא דאתינן להכי, אולי יש לשער שר' יחזקאל יואל זינגער [ב"ר שמעון יוסף זינגער ב"ר יחזקאל יואל סאמעט ב"ר אברהם] שנפטר תר"ע באוהעל, הי' חתן דודו זקינו ר' שמעון [ב"ר אברהם] סאמעט מאוהעל, ועי"ז נשאר עזבונו לאחר פטירתו ביד חמיו, ושוב עברו הספרים בירושה לבניו כנ"ל. [אולי נישא לבתו מרת רעלא (שנישאה בזו"ש לר' יוסף צבי גרינוואלד), או למרת מלכה ילידת תר"נ, ראה להלן אצל צאצאי ר' שמעון מאוהעל].

אם יתברר שכנים ההשערות, לכאורה התקיים נישואיו באוהעל בחודשי חשון-כסלו תרס"ט [ואולי בר"ח טבת, בתאריך קבלת ה'דורן דרשה' הנ"ל ביום ה' מקץ], והיא עפ"י מכתבו של זקינו ר' שמעון סאמעט מאוהעל להגה"ק בעל עצי חיים מסיגוט זי"ע, הנמצא ג"כ בעזבון בנו הגרי"ח סאמעט הנ"ל, וזה תורף המכתב:

ב"ה יום א' עי"כ תרס"ט לפ"ק פה אוהעל יע"א

התולה ארץ על בלימה יגמור את החתימה לכבוד האי גברא רבה נטע שעשועים שלשלת היוחסין הרב הצדיק מ"ה **חיים צבי טייטלבוים** אב"ד דק"ק סיגעט נ"י.

את יקרת מכתבו של אדמו"ר שיליט"א לנכון קבלתי שהתעורר אותנו להסכים להשידוך של בני מק"וו [=מקליינווארדיין, ה"ה בנו הג"ר ישראל חיים הי"ד מח"ס 'שמע ישראל', שהי' חתן רבי ישעי' הכהן גראס ז"ל מקליינווארדיין] אף על ששה מאות ר"כ –

אבל באופן שמאה
ר"כ ממעות הנ"ל
ניקה על מלבושים
דחתונה לבני נ"י א"ה
– כי באופן אחר א"א
לנו להסכים מחמת
שרצונינו להשיא את
בתינו הכלה א"ה
בחודש חשון או
בכסליו – והכרחתי
לסלק ג"כ ששה מאות
ר"כ – ומכרחים אנו
ג"כ להלביש את
החתן – ואין ידי
משגת גם על זה –

ע"כ אי אפשר לנו להלביש את בנינו נ"י כעת – וכזאת כתבתי לק"וו שאם יסכימו לזה נבוא א"ה על תנאים בחוה"מ ויגמור הדבר בכי טוב – מנאי הדו"ש ברגשת הכבוד

שמעון בן מלכה לגמח"ט

ראשי אבות למשפחת סאמעט

ניתנה ראש לסדר במקצת קשרי משפחת "סאמעט" העניפה, שנתחבטו בהם בגליוני 'עלי זכרון' (עלה 6 עמ' לו, ועלה 27 עמ' צא), וכבר אמרו לא עליך המלאכה לגמור.

כידוע בדרך כלל מעטים הם הידיעות על ראשי אבות בשנות הת"ק (לפני תקופת ספרי המאטריקל), ועפ"י רוב לא נודע אלא מהמקובל במסורה מדור לדור. ולעניננו לפי כמה מסורות ה' שם ראש המשפחה ר' **יצחק סאמעט ז"ל**. וכן מקובל אצל משפחת ר' **יואל** סאמעט ששם אביו ה' ר' יצחק, ויש אומרים שר' יצחק ה' גם אביו של ר' **אברהם** מסטראפקוב [לפי"ז נפטר ר' יצחק קודם תקצ"ג, באותה שנה כבר נולד ר' 'יצחק' ב"ר אברהם סאמעט. ויותר מסתבר שר' אברהם ה' אחיו של ר' יצחק, שהרי בני ר' אברהם נולדו בין השנים תקצ"ג-תר"א, ובני ר' יואל נולדו בין השנים תר"ז-תרכ"א].

וכנראה אמם היא מרת **שרה** ע"ה, ילידת תקמ"ג, נפטרה ז' אדר א' תר"ח, מנ"כ בסטראפקוב (עפ"י מאטריקל סטראפקוב). [י"א: בת הג"ר **יוסף משה** בן הרה"ק רבי **אברהם יהושע העשיל** ז"ע מאפטא (וכ"כ בס' 'מנחת יואל' ו'מנחת מאיר' ועוד). אבל כבר דנו ודשו בה רבים, גם ב'עלי זכרון' שם ועלה 7 עמ' נד, ואין כאן המקום לחזור על הישנות].

משפחת ר' אברהם סאמעט ז"ל מזבארוב

שו"ב סטראפקוב

נפטר קודם תרט"ו (באותה שנה כבר נקרא על שמו נכדו ר' 'אברהם' ב"ר יצחק מנאנאש), שחל"ח באחת מנסיעותיו לצדיקי דורו וע"כ לא נודע מקום קבורתו (עפ"י רשימות זקני ר' מרדכי יצחק הנ"ל, וכ"כ עפ"י המסורה ב'עלי זכרון' עלה 6 עמ' לו. אבל מש"כ ב'עלי זכרון' שם: "אביו של ר' שמעון היה ר' אברהם סאמעט שכפי המסורת אצל צאצאיו היה דומ"ץ בסטרופקוב וכשעבר הג"ר יוסף משה טייטלבוים מרבנות סטרופקוב לאוהעל לקחו עמו..", היא ט"ס, וכפי ששמעתי מזקני ה' ר' אברהם "שו"ב בסטראפקוב" ולא דומ"ץ, והג"ר משה יוסף טייטלבוים זצ"ל אב"ד סטראפקוב ואוהעל לקח עמו את בנו (זקני) ר' שמעון ב"ר אברהם סאמעט, וזה ה' בשנת תרנ"ב, הרבה שנים לאחר פטירת אביו ר' אברהם).

זוגתו בזו"ר מרת **אסתר** ע"ה (עפ"י רישום במאטריקל אצל פטירת בנה ר' יצחק מנאנאש – הערת הרב יואל יעקב מייזליש).

בזו"ר מרת **מלכה** ע"ה (עפ"י חתימת בנה ר' שמעון במכתבו הנ"ל. והעיר הרב מייזליש: ברישום פטירת ר' שמעון באוהעל, נרשם שם אמו "מלכה לבית געלב", וכנראה שנפטרה בין השנים תרמ"ו-תר"נ, שהרי בתר"נ קרא בנה ר' שמעון לבתו על שמה, ובתו הקודמת שנולדה בתרמ"ה עדיין לא נקראת על שמה).

צאצאיהם (עפ"י רשימות זקני ר' מרדכי יצחק סאמעט ז"ל הנ"ל: א) ר' **יצחק** מנאנאש, (ב) ר' **יחזקאל יואל** מציגעלקא, (ג) ר' **שמעון** מאוהעל, (ד) ר' **צבי** מקערעסטיר.

ואלה צאצאיהם למשפחותם:

א [ר' יצחק סאמעט ז"ל מה' נאנאש

יליד תקצ"ג, מרביץ תורה לעדרים (עפ"י מאטריקל), נפטר כ"ה חשון תרס"ג מנר"כ בנאנאש (עפ"י מצבתו ומאטריקל פטירתו, באדיבות הרב יואל יעקב מייזליש).

זוגתו מרת רחל ע"ה, ילידת תקצ"ז, נישאו תרי"ג. בת הג"ר מיכאל (ב"ר יעקב) גליקליך זצ"ל מנאנאש (נפטר ח' אב תר"ט ושם מנר"כ) וזוגתו מרת בילא (גאלדשטיין) ע"ה.

צאצאיהם (עפ"י מאטריקל נאנאש, ע"י הרב יואל יעקב מייזליש והרב משה זילבערמאן):

א) ר' אברהם ע"ה מה' נאנאש, יליד תרס"ו, נפטר כ"ד אב תרנ"ד מנר"כ בנאנאש. זוגתו מרת בילא ע"ה (בת דודו הג"ר ברוך ומרת הינדל (גליקליך)

גאלדבערגער), ילידת תרי"ז, נישאו תרל"ח, נפטרה כ"ז טבת ת"ש.

צאצאיהם: (1) ברוך יליד תר"מ, נפטר כ"ט אלול תרמ"ה, (2) מלכה ילידת תרמ"ט, נפטרה ג' חשון תרנ"ג.

ב) מיכאל ע"ה, יליד תרכ"ג, נפטר י"ז שבט תרכ"ה.

ג) מרת בלומא ע"ה, ילידת תרכ"ה, נפטרה בנאנאש ח' אדר א' תרמ"ט, אשת ר' שמעון יוסף זינגער ע"ה (בזור"ר). [עליו ראה למעלה].

צאצאיהם: (1) ר' יחזקאל יואל ע"ה יליד תרמ"ז, נפטר באוהעל תר"ע (עליו ראה למעלה). מרת שרה ע"ה, ילידת תרכ"ז, אשת ר' שמעון יוסף הנ"ל (בזור"ש), נישאו תרנ"ב. [ראה למעלה, וראה עוד להלן אצל צאצאי ר' יחזקאל יואל מציגעלקא].

צאצאיהם: (2) מלכה ע"ה, ילידת תרנ"א, (3) שמואל ע"ה, יליד תרנ"ג, נפטר ו' אב תרנ"ג, (4) בילא ע"ה, ילידת תרנ"ד.

ה) מרת ליבא ע"ה, ילידת תרכ"ט, אשת ר' יעקב שאובער ע"ה (ב"ר שמעון ומרת לאה (בורקאס) מסטראפקוב), יליד תרכ"א, נישאו תרנ"ב. צאצאיהם: יצחק, יליד תר"ס.

ו) מרת אסתר ע"ה, ילידת תרל"א, נפטרה בסאטמאר כ"ה אייר תרנ"ו, אשת ר' טובי' (יושע/יהודה?) שטערן ע"ה מסאטמאר.

ז) יעקב ע"ה, יליד תרל"ד, נפטר כ"ב טבת תרנ"ג.

ח) פארקאש [זאב?] ע"ה, יליד תרל"ה.

ט) בערטא ע"ה, ילידת תרל"ז.

י) מרת יוכבד יכט הי"ד, ילידת תרל"ט.

[ב] ר' יחזקאל יואל סאמעט (זינגער) ז"ל מציגעלקא

יליד זבארוב תקצ"ה, גר בציגעלקא (Czigelka, בגלילות בארדיוב, סמוך לזבארוב, ליד גבול פולין), נפטר תר"ל לערך (ראה למעלה).

זוגתו מרת אסתר באשא ע"ה (לבית זינגער), ילידת ציגעלקא תקצ"ז. [אולי: בת ר' שלמה או שמואל זינגער מציגעלקא – עפ"י צענזוס ציגעלקא].

צאצאיהם (עפ"י מאטריקל וצענזוס ציגעלקא סאניסלוי ונאנאש, הנצחה בס"ס 'דרך הטובה והישרה', ועפ"י רשימות ר' אהרן צבי סאמעט ז"ל):

(א) משה ע"ה, יליד תר"ח.

(ב) ר' שמעון יוסף זינגער ע"ה מנאנאש, נולד ב-Fricska (סמוך לציגעלקא) תר"כ-ב. זוגתו בזו"ר מרת בלומא ע"ה (בת דודו ר' יצחק סאמעט מנאנאש, ראה למעלה), ילידת תרכ"ה, נפטרה בנאנאש ח' אדר א' תרמ"ט. בזו"ר אחותה מרת שרה ע"ה. צאצאיהם: ראה למעלה אות א אצל צאצאי ר' יצחק סאמעט מנאנאש.

(ג) ר' מרדכי יצחק ע"ה מאוהעל, יליד תרכ"ב, נפטר שם כ"ג סיון תרע"ה.

(ד) ר' אלעזר ליפא הי"ד מסאניסלוי - פעטראוועסעלא [שמו 'אלעזר ליפא' עפ"י רשימות

נכדו ר' אהרן צבי ז"ל, אבל על מצבת אשתו נחרט 'אלעזר ליפא', יליד תרכ"ד, תלמיד הג"ר יעקב יוקל טייטלבוים אב"ד בערעשט (עפ"י מאטריקל), נעקד"ה י"א סיון תש"ד. זוגתו מרת פראדל ע"ה (בת ר' אהרן קליין ע"ה מסאניסלוי), ילידת תרכ"ג, נישאו בסאניסלוי י"ז אב תרמ"א, נפטרה ו' אדר תרצ"ז.

צאצאיהם: (1) הענטשע, ילידת תרמ"ב, (2) ר' יחזקאל יואל הי"ד מפעטראוועסעלא, יליד תרמ"ח לערך, נעקד"ה י' אייר תש"ד, ז' מרת חי' אידל הי"ד (ב"ר אברהם פראנקל ע"ה משם, נפטר ה' טבת תרצ"ז, ז' מרת רבקה ע"ה, נפטרה ד' דפסח תרע"ד), נעקד"ה י"א אייר תש"ד, (3) דזשולי?, ילידת תרנ"א, (4) אברהם, יליד תרנ"ג, נפטר

בילדותו, (5) ר' שמואל הי"ד מקערעסטיר, יליד תרנ"ו, ז' מרת גאלדא ע"ה (בת דודו ר' צבי סאמעט ע"ה מקערעסטיר, ראה להלן אצל צאצאי ר' צבי סאמעט), (6) ר' אהרן

הי"ד מפעטראוועסעלא, מ"מ עקי לבנו הננו מברכים בברכת מ"ס כבוד ידידנו ה' החיוב מ"מ בחיורי"ש מוכתר בנמוסין וכו' מ"ה יצחק דוד סאמעט נ"י מסאניסלוי להתקשרותו בקשר שדוכין עם בת הרבני החיוב מ"ה יוסף קליין נ"י מ"ה אלפאלו י"היר שיבנה ביתו על מרומי האושר

ש"ס פאללאק סאמאר, ח"ס יעקב ציטעניס מסאמאר

ברכת מ"ט ב' בית ועד לחכמים' ניסן-אייר תרצ"א

הי"ד (ב"ר יוסף ב"ר אהרן

קליין ע"ה) ממהאלפאלו. (8) מרת רחל הי"ד, אשת ר' ליפא קליין (ב"ר יוסף הנ"ל) הי"ד.

(ה) מרת סילי גרינשפאן ע"ה [אולי: רחל, ילידת תרכ"ז], מדוקלא, עפריעס.

ג] ר' שמעון סאמעט ז"ל מסטראפקוב - אוהעל

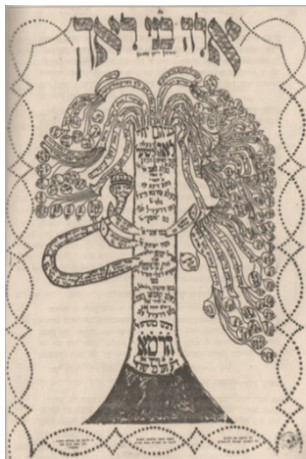
יליד פיאס (Fijas, סמוך לסטראפקוב) תר"י, גר בסטראפקוב, משנת תרנ"ב באוהעל, מרביץ תורה לעדרים, נפטר י"ט אדר תרפ"ח מנ"כ באוהעל. [קראו לו "שמעון הצדיק" (וכן נחרת על מצבת בנו ר' זאב), ובשם כינוי "ר' שמעון עטקעס" (עפ"י זכרונות זקני הנ"ל, וכ"ה ב'ספר זכרון סטראפקאוו' עמ' מז), כנראה ע"ש חמותו מרת 'עטיל'].

זוגתו מרת פיגא ע"ה, ילידת תר"ב, נישאו בסטראפקוב תרכ"ט, נפטרה י"ג תמוז תרצ"א מנ"כ באוהעל. בת ר' אברהם יהושע העשיל ווייסבערג ז"ל מסטראפקוב וזוגתו מרת עטיל (קליין) ע"ה, בן הג"ר מרדכי יצחק זצ"ל דומ"ץ סטראפקוב [עליהם ראה להלן].

צאצאיהם (עפ"י מאטריקל סטראפקוב, הנצחה מזקיני הנ"ל בס' תהלים 'תהילת ישראל' ובסו"ס 'שמע ישראל', דפי-עד ע"י ר' מרדכי ב"ר זאב סאמעט, רשימת המגורשים מקליינווארדיין):

- (א) **מרדכי יצחק** ע"ה, יליד תר"ל, נפטר שמח"ת תרל"ג.
 (ב) **מרת רבקה אסתר** הי"ד, ילידת תרל"ג, אשת ר' אהרן יוסף (ב"ר זאב) **הלוי מעללער** הי"ד.

צאצאיהם (נקראו בשם משפחת האם "סאמעט"): (1) מרת עטיל הי"ד, ילידת תרנ"ו, אשת ר' בנציון (ב"ר אברהם) הכהן גראס הי"ד מקליינווארדיין, נעקד"ה י' סיון תש"ד, (2) מרת מרים הי"ד, ילידת תרנ"ט, אשת ר' שמעון מאיר (ב"ר חיים מנחם הכהן) לאנדא הי"ד מקליינווארדיין, נעקד"ה י' סיון תש"ד, (3) הג"ר זאב סאמעט זצ"ל הרב מקליינווארדיין,

יליד תרס"ד, נפטר כ"ח ניסן תשמ"ד, זו' בזו"ר מרת צארטל (ב"ר ישעי' הכהן ומרת לאה (ראזענוואסער) גראס מקליינווארדיין) הי"ד, ילידת תרס"ד, נעקד"ה י' סיון תש"ד, (4) מרת גאלדא ע"ה, אשת ר' אברהם שמחה (ב"ר זאב) הי"ד, (5) מרת פעסל הי"ד, אשת ר' יעקב הי"ד, (6) הג"ר אברהם יהושע העשיל הי"ד ר"מ במישקאלץ, יליד תרע"א, נעקד"ה ט"ו כסלו תש"ה, זו' מרת בלומא (בת הג"ר מנחם יוסף הלוי היימליך דומ"ץ מישקאלץ, חתן ש"ב ר' מרדכי יצחק סאמעט מקאראד, ראה להלן) הי"ד, נעקד"ה כ"ה סיון תש"ד, (7) ר' מרדכי יצחק הי"ד מקליינווארדיין, יליד תרע"ו, זו' מרת פראדל לאה (בת גיסו ר' בנציון גראס הנ"ל) הי"ד.

כיסוי חלה משנת תש"ב 'אילן יוחסין' ממשפחת ר' ישעי' הכהן גראס מקליינווארדיין

(ג) **פערל ע"ה**, ילידת תרל"ה, נפטרה כ"ה אדר א' תרל"ח.

(ד) ר' **אברהם יהושע העשיל ע"ה**, יליד תרל"ח, עלה לאר"י לפני השואה, נפטר כ"ט

מצבת ר' זאב וואלף סאמעט
"בן האי סבא קדישא ר' שמעון הצדיק"

טבת תשכ"ב, מנ"כ בשיקאגא (עפ"י רשימות זקני).

(ה) ר' **זאב וואלף ע"ה**, יליד תרמ"ב, נפטר כ"ח סיון

תש"א, מנ"כ באוהעל. זוגתו מרת **גיטל פרידא** (ב"ר

דוב ז'ו' חנה (שלעזינגער) וויינבערגער מסטראפקוב)

ע"ה, ילידת תרמ"ב. נפטרה כ"ח חשון תש"ב.

צאצאיהם: (1) ר' מרדכי יצחק, יליד תרס"ג, ז' מרים (ב"ר

אשר אר' ווידער שר"ב נאנאש) ע"ה, נפטרה י"ח חשון

תשכ"ה (2) ר' שלום, יליד תרס"ד, ז' מרת בריינדל

(הארטמאן), (3) ר' אברהם יהושע העשיל הי"ד, ז' מרת

גאלדא הי"ד, (4) ר' יעקב הי"ד מדעברעצין, יליד תרס"ה,

ז' מרת חנה (ב"ר ישעי' שווארץ) ע"ה, (5) מרת פרומט

מירל הי"ד, ילידת תרס"ו, (6) ר' זכרי' דוב הי"ד, יליד תרע"ח, (7) דוד הי"ד, יליד תר"פ, (8)

עטיל, ילידת תרפ"ב, (9) מרת מלכה ברין, ילידת תרפ"ה.

(ו) ר' **יוסף הי"ד**, יליד תרמ"ג [במאטריקל סטראפקוב נרשם ש"נפטר" אוקטובר 30 888

למספרם, ואולי פשר הדבר עפ"י המסופר ב'ספר זכרון סטראפקאוו' (עמ' ט) שספרי

המאטריקל ה' נמצא ביד דר. גרינפעלד, ולעת הצורך שינו תאריכי לידה להתפטר מגיוס].

זוגתו מרת **לאה** (ב"ר דוב ומרת רעכל הינדא (הורוויץ) לאנדא מקליינווארדיין) ע"ה,

נפטרה י"א כסלו תרע"ו, בזו"ש מרת **פערל** (ב"ר מנחם מני ז'ו' מרת חוה (קליין)

קראפער מחוסט) הי"ד.

צאצאיהם: (1) ר' מנחם מענדל הי"ד, ז' מרת שרה הי"ד, (2) ר' משה חיים הי"ד, ז' מרת

עטל הי"ד, (3) ר' מרדכי יצחק ע"ה, יליד תרע"ג, נפטר י"ג תשרי תשנ"ז, ז' בזו"ר מרת שרה

גוציא ע"ה (ב"ר מנחם מני קראפער הנ"ל), בזו"ש מרת רבקה (ב"ר שמואל שטענדיג) תחי',

(4) חוה שפרה הי"ד, ילידת תרפ"ג, (5) אברהם הי"ד, (6) יעקב הי"ד, (7) שמעון הי"ד, יליד

תרפ"ט, (8) מאיר אהרן הי"ד, יליד תרצ"ב, (9) פיגא לאה הי"ד, ילידת תרצ"ד, (10) ר' דוד

ע"ה, נפטר י"ד טבת תשס"א, ז' מרת רחל תחי'.

(ז) מרת **רעלא הי"ד**, ילידת תרמ"ה, אשת [בזו"ש] ר' **יוסף צבי גרינוואלד** הי"ד מראאב

(ב"ר נחום, אחי ערוגת הבשם), יליד תרמ"ב, נעקד"ה כ"ו סיון תש"ד.

צאצאיהם: (1) ר' נחום הי"ו. [צאצאי ר' יוסף צבי בזו"ר, ז' מרת רבקה (ב"ר צבי אלימלך

האנדלער) ע"ה, נפטרה ט' אייר תרפ"ב: (2) ר' עמרם ע"ה, (3) ר' דוד מאיר ע"ה, (4) ר' יצחק

הי"ד, (5) מרת אסתר לאה, אשת ר' אשר בערגער הי"ד מבעלעד, (6) משה, (7) פערל הי"ד].

(ח) הג"ר **ישראל חיים הי"ד** מקליינווארדיין, מח"ס 'שמע ישראל', יליד תרמ"ח,

נעקד"ה י' סיון תש"ד. זוגתו מרת **דינה ע"ה** (ב"ר ישעי' הכהן ומרת לאה גראס

מקליינווארדיין), ילידת תרמ"ה, נפטרה כ"ד כסלו תרצ"א. בזו"ש מרת **חנה** (ב"ר

שלום ז'ו' מרת דאכל (לאכמענאוויטש) לוטער) הי"ד, ילידת תרס"א.

צאצאיהם, בזו"ר: 1) מרת שרה הי"ד, אשת ר' חנני' יו"ט ליפא (ב"ר שמואל ומרת דינה) שווארץ הי"ד, נעקד"ה ז' תמוז תש"ד, 2) ר' אברהם ישעי' הי"ד, ז' מרת מרים (ב"ר יהודה גראסבערג) הי"ד, 3) ר' מרדכי יצחק הי"ד, ז' מרת פיגא (ב"ר משה זילבער) הי"ד, 4) ר' משה הי"ד, ז' מרת חנטשא (ב"ר יקותיאל יודא קירשנבוים) הי"ד, 5) ר' אליעזר ע"ה, יליד תרע"ז, נפטר ז' חשוון תשמ"ו, ז' בזו"ר מרת חי' שרה (ב"ר דוב הכהן ומרת בילא בערקאוויטש) הי"ד, בזו"ר ש מרת אסתר (בהג"ר משה חיים ווייס מח"ס 'ברית משה') ע"ה, נפטרה ט"ו תשרי תש"ס, 6) סעריל הי"ד, ילידת תרע"ט, 7) פעסיל הי"ד, ילידת תרפ"א, 8) ר' יוסף חנוך ע"ה, יליד תרפ"ג, נפטר כ"א כסלו תשס"ה, ז' מרת האדיל חי' שרה ע"ה, נפטרה תשע"ו, 9) בילא הי"ד, ילידת תרפ"ה, 10) שמעון צבי הי"ד, יליד תר"צ. בזו"ר: 11) פיגא דאכל הי"ד, ילידת תרצ"א, 12) חי' דינא הי"ד, ילידת תרצ"ו, 13) רבקה הי"ד, ילידת תרצ"ז, 14) מנחם הי"ד, יליד תרצ"ח, 15) דוד הי"ד, יליד ת"ש, 16) גאלדא הי"ד, ילידת תש"ב, 17) יודא הי"ד, יליד תש"ב, 18) אסתר פערל הי"ד, ילידת תש"ג.

ט) **מלכה ע"ה, ילידת תר"נ.** (י) **סערעץ?**, ילידת אוהעל תרנ"ה.

ד) ר' צבי סאמעט ז"ל מקערעסטיר

יליד סטראפקוב תרל"א, נפטר קודם תרפ"ח (כבר מוזכר בברכת המתים בס' 'מי באר ישעיהו', טארנא תרפ"ח, עמ' כא), מנו"כ בקערעסטיר. [מצבתו מכוסה בטבלא מחודשת עלי' נחרת "ר' צבי ב"ר יקותיאל סאמעט ע"ה יום היארצייט ו' אלול", כנראה נתחלף להמתקן' עם שם חמיו. כמו"כ יש לפקפק על "יום היארצייט" שזהה ליום פטירת גיסו/ש"ב ר' יעקב (ב"ר יואל סאמעט) מקערעסטיר, עליו ראה להלן].

זוגתו מרת **פרומט ע"ה**, ילידת ראסלאוויץ תר"י, נפטרה י"ב סיון תרצ"ה, מנו"כ בקערעסטיר. בת הג"ר **יקותיאל הכהן ווייסבערג** זצ"ל וזוגתו מרת **מאליא צירל ע"ה**, חתן הג"ר **מרדכי יצחק ווייסבערג** זצ"ל דומ"ץ סטראפקוב [עליהם ראה להלן].

צאצאיהם (עפ"י מאטריקל קערעסטיר, ודפי-עד ע"י מרת אסתר איינהארן):

- א) **מרת הענטשא הי"ד**, ילידת תרכ"ח לערך.
- ב) **איגנאץ ע"ה**, יליד תרל"א.
- ג) **אברהם ע"ה**, יליד תרל"ג.
- ד) **ר' מרדכי יצחק הי"ד** מקערעסטיר, יליד תרל"ה, זוגתו מרת **רחל** (גרינפעלד) ע"ה.
- צאצאיהם: 1) מרת ברכה הי"ד, ילידת תרס"ו, אשת ר' שמואל (ב"ר יעקב) פקעטע משאראש-פאטאק, 2) ר' בניצין הי"ד ממישקאלץ, יליד תרע"ב, ז' מרת אסתר ע"ה.
- ה) **ר' חיים הי"ד** מגראסווארדיין, יליד תרל"ז. מצאצאיו: פערל.

- (ו) ר' זאב וואלף הי"ד, יליד תרל"ט.
- (ז) נחום ע"ה, יליד תרמ"א.
- (ח) יעקב ע"ה, יליד תרמ"ג, נפטר ד' תשרי תרמ"ה.
- (ט) ר' יושע הי"ד מגראסווארדיין, יליד תרמ"ה.
- (י) ר' מענדל הי"ד ממאד, יליד תרמ"ו לערך. מצאצאיו: חיים.
- (יא) סילי [=מאליא צירל?] ע"ה, ילידת תרמ"ו, נפטרה כ"ב אייר תרמ"ח.
- (יב) מרת מלכה הי"ד, ילידת תרמ"ח, אשת ר' מרדכי גימפל (ב"ר ישראל זאב) הכהן קאהן הי"ד, יליד תרמ"ה, נישאו בקערעסטיר תר"ע, נעקד"ה א' דשבועות תש"ד.
- צאצאיהם: (1) ר' אברהם אבא ע"ה, (2) חנה, (3) חי' הי"ד, (4) ר' יקותיאל קאהן מקרית אתא.
- (יג) ר' שמשון ע"ה, יליד תר"נ, זוגתו מרת חי' ברכה (ב"ר יושע צבי ראטה) ע"ה.
- צאצאיהם: (1) חנוך העניך הי"ד, יליד תרע"ד, (2) מרת חנה ע"ה, ילידת תרע"ט, נפטרה כ"ז אייר תשנ"ט, (3) ישעי' הי"ד, (4) צבי, יליד תר"פ, (5) ר' יקותיאל יעקב ע"ה, יליד תרפ"א, נפטר ז' אלול תשמ"ו, זו' מרת הינדא בלומא (בת ש"ב ר' יואל אלטר וויינשטיין) ע"ה, נפטר כ"ז אב תשל"ו, (6) מרת צירל, אשת ר' צבי גאטעסמאן ע"ה, (7) שרה, (8) אברהם הי"ד.
- (יד) ר' פנחס הי"ד מהעלמען, יליד תרנ"ג, זוגתו מרת חנה הי"ד, ילידת תרנ"ב.
- (טו) מרת גאלדא הי"ד, ילידת תרנ"ז, אשת ש"ב ר' שמואל סאמעט (ב"ר אלעזר ליפא מסאניסלוי ב"ר יחזקאל יואל, הנ"ל אות ב) הי"ד מקערעסטיר, נישאו שם תרפ"ב.
- צאצאיהם: (1) מרת אסתר, ילידת תר"פ, אשת ר' צבי איינהארן מבני ברק. ואלו שנעקד"ה הי"ד: (2) הב' יחיאל יהודה, יליד תרפ"ד, (3) רבקה, ילידת תר"צ, (4) פעסל, ילידת תרצ"ב, (5) יחזקאל יואל, יליד תרצ"ד, (6) אברהם חיים, יליד תרצ"ו, (7) ישעי', יליד תרצ"ח.

משפחת ר' יואל סאמעט

ברור שמשפחת ר' יואל סאמעט הם קרובי משפחה עם משפחת ר' אברהם סאמעט מסטראפקוב הנ"ל, השמות זהים וגם נשתדכו ביניהם כמה פעמים. וראה למעלה עפ"י מסורות במשפחה הי' שם אביו ר' יצחק, וכנראה שהי' אחי ר' אברהם הנ"ל.

ר' יואל סאמעט ז"ל

מעטים הידיעות עליו, נפטר בדמי ימיו. [בס' 'אור גדול' (עמ' סה) מסופר שנולד לאביו ר' יצחק בפולין, וכשנפטר הניח אחריו יתומים קטנים שהיגרו לארץ הגר, ונתגדלו בבית הרה"ק מליסקא ז"ע. אבל ברשימות מאטריקל של בניו נרשם מקום לידתם בעקעני וסעג].

זוגתו מרת בלומא ע"ה (במאטריקל קערעסטיר אצל נישואי בנה ר' יעקב נרשם מקום לידת האם בטארקאן. אפשר: בת הג"ר מרדכי יצחק ווייסבערג זצ"ל דומ"ץ סטראפקוב).

צאצאיהם: (א) ר' יעקב מקערעסטיר, (ב) ר' מרדכי יצחק מטיסא-קאראד, (ג) מרת חנה רבקה אשת ר' דוב בער וויינשטיין מהעלמען.

ואלה צאצאיהם למשפחותם:

א [ר' יעקב סאמעט ז"ל מקערעסטיר – ירושלים

יליד בעקעני תרי"ז (עפ"י מאטריקל), נפטר ו' אלול תרע"ו, מנ"כ בהר הזיתים. [ראה עליו: קו' 'זכרון יוסף' בס"ס 'זכרון עז', וינברג].
זוגתו מרת מינדל ע"ה, ילידת תר"כ, נישאו בקערעסטיר תרל"ט, נפטרה כ"ד סיון תש"ח מנ"כ בביה"ח סנהדר' [ראה: ס' 'תולדות אהרן', בלום, פרק יח עמ' קעא, ו'עלי זכרון' עלה 6 עמ' לו], בת הג"ר יקותיאל הכהן ווייסבערג זצ"ל זוגתו מרת מאליא צירל ע"ה [עליהם ראה להלן].

צאצאיהם (עפ"י מאטריקל קערעסטיר, ורשימות הרב שמחה סיימון):

א) ר' יואל הי"ד, יליד תר"מ, זוגתו מרת שרה דינא (ב"ר אהרן נתן לורבער) הי"ד.

צאצאיהם: (1) מרת צירל הי"ד, ילידת תרס"ז, אשת ש"ב ר' יחזקאל (ב"ר אברהם שמואל) סאמעט ע"ה, (2) מרת חנה בלומא שיפמאן, (3) שמואל, (4) ישעי', (5) רחל, (6) יקותיאל, (7) פייבל.

ב) ר' מרדכי יצחק ע"ה, יליד תרמ"א, נפטר א' טבת תשי"א (ראה עליו בס' 'תולדות אהרן', שם), זוגתו מרת הענטשא ע"ה.

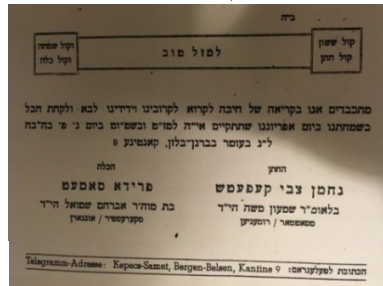
צאצאיהם: (1) ליבא גאלדא, (2) ר' דוד, זו' מרת מאטיל, (3) ר' יואל ע"ה, נפטר כ"ה תשרי תשס"א, זו' מרת גיטל זעלדא (בת הג"ר ישעי' אשר זעליג מרגליות) ע"ה, נפטרה ט' תמוז תשל"ט.

ג) ר' אברהם שמואל הי"ד ראה"ק קערעסטיר, יליד תרמ"ב, זוגתו בזוו"ר מרת סעריל (ב"ר יוסף) ע"ה, בזוו"ש מרת יהודית ע"ה (ב"ר ברוך גרינפעלד ע"ה, נכד הג"ר שאול מליטשיק זצ"ל).

צאצאיהם, בזוו"ר: (1) ר' יחזקאל ע"ה, זו' בזוו"ר מרת צירל הי"ד (בת דודו ר' יואל סאמעט הנ"ל), בזוו"ש מרת לאה ע"ה, (2) מרת צירל הי"ד, אשת ר' ישעי' ראזענוואסער ע"ה. בזוו"ש: (3) ר' יעקב הי"ד מנירעדהאז, זו' מרת לאה ליבא (זעלפריינד הי"ד, (4) ר' שלמה ע"ה, זו' מרת דבורה ע"ה, (5) מרת שרה תחי',

אשת ר' יונתן בנימין (ב"ר אברהם צבי) פייערווערקער ע"ה, נפטר י"ג סיון תשנ"ט, (6) מרת פרידא תחי', אשת ר' נחמן צבי (ב"ר שמעון משה) קעפעטש הי"ו, (7) מרת חי' רחל הי"ד, אשת ר' גדלי' הארטמאן הי"ד מאוהעל, (8) צבי הי"ד.

הזמנת חתונה היסטורית
"ל"ג בעומר בברגן-בלזן"

(ד) **ר' ישראל חיים ע"ה**, יליד תרמ"ד, נפטר י"ח אדר תשי"ז, זוגתו מרת **לאה פערל** ע"ה (ב"ר אלחנן ב"ר אברהם יצחק טעננבוים, ראה עליו: 'עלי זכרון' עלה 10 עמ' מז).

מימין לשמאל: ר' יעקב משה שטערן, ר' ישראל חיים סאמעט, החתן ר' יחיאל שטעסל, לא מזוהה

צאצאיהם: (1) מרת גאלדא רחל ע"ה, נפטרה כ"ב תשרי, אשת ר' יעקב משה שטערן ע"ה, נפטר תמוז תשמ"א, (2) מרת בלומא ע"ה, אשת ר' מרדכי יצחק קארלאנסקי ע"ה, (3) ר' אברהם יצחק ע"ה, (4) מרת בת שבע ע"ה, אשת ר' מרדכי אלימלך אייכלער ע"ה, (5) ר' יעקב אלחנן ע"ה, זו' מרת עלקא ע"ה, (6) מרת שרה ע"ה, אשת הג"ר ברוך ראקובר ז"ל מח"ס 'ברכת אליהו'.

(ה) **ר' מאיר זאב ע"ה**, יליד תרמ"ז, נפטר ט"ו אייר תשכ"ז, זוגתו מרת **אלטע חי' ע"ה**. צאצאיהם: (1) מרת בלומא ע"ה ילידת תר"ע, נפטרה ו' תמוז תשס"ה, אשת ר' שמעון קאפף, (2) מרת צירל, אשת ר' דוד גאלדבערג, (3) מרת שרה, אשת ר' דוד קאפף, (4) מרת טובא תחי', אשת ר' דוד געלבשטיין, (5) ר' יואל, זו' מרת לאה. (ו) **ר' משה ע"ה**, ילידת תרנ"א, נפטר כ"ג אלול תשכ"א, זוגתו מרת **רייזא גאלדא** (ב"ר ישראל שפירא) ע"ה, נפטרה ב' אלול תשל"ג.

צאצאיהם: (1) מרת חנה פרידא ע"ה, נפטרה כ"ה כסליו תשל"ו, אשת ר' שמחה בונם וידובסקי ע"ה, נפטר כ"א סיון תשמ"ח, (2) מרת צירל, אשת ר' אהרן (ב"ר שמואל) זעלצער יליד אוהעל מח"ס 'זוודא קלילא' ומ"ל ס' 'שארית יוסף אשר'.

(ז) **מרת בלומא ע"ה**, ילידת תרמ"ג, אשת ר' **מענדל** (ב"ר אלימלך מרדכי) **פעדער ע"ה**. צאצאיהם: (1) מרת דרעזיל, אשת ר' ארי' ליב ליון, (2) יעקב, (3) יששכר אהרן, (4) אלימלך מרדכי, (5) מרת פייגא רויזא, אשת ר' פנחס הייט.

(ח) **מרת אלישבע צירל ע"ה**, ילידת תרנ"ו, נפטרה כ"ז ניסן תשי"ד, אשת ר' **ישראל מרדכי ווייסבערג ע"ה** (ב"ר חיים שלמה זלמן, נ' י"א אדר תש"ז), נפטר ט"ז אב תשי"ח. צאצאיהם: (1) מרת שרה, אשת ר' אברהם אליעזר מרדכי (ב"ר חיים יוסף דוד) וויינבערג, (2) מרת רחל, אשת הג"ר שלום הלוי אייזען ז"ל דומ"ץ בירושלים, (3) מרת בלומא, אשת ר' פישל רובין, (4) מרת לאה, אשת ר' שלמה זלמן פרוש, (5) ר' יעקב הל"ו, (6) מרת רבקה, אשת ר' ירחמיאל טיבערג, (7) יוסף דוד, (8) מרת גאלדא, אשת ר' צבי ליטנער.

(ט) **ר' יהושע ע"ה**, יליד תרנ"ח, נפטר י"ז אדר א' תשי"ט, זוגתו מרת **לאה יוכבד** (ב"ר יוסף אייזנבאך) ע"ה.

צאצאיהם: (1) ר' יעקב ע"ה, נפטר י"ד תמוז תשס"ג, זו' מרת מרים (ב"ר משה אייזיק רובינשטיין) ע"ה, נפטרה א' אלול תשנ"ו, (2) מרת מרים, אשת ר' דוד צבי (ב"ר פנחס אליעזר) הכהן פקשר ע"ה, נפטר ט"ו סיון תשס"ג, (3) ר' אברהם אלכסנדר ע"ה, נפטר כ"ד כסליו תשנ"ב, זו' מרת ליבא (ב"ר אברהם אלחנן ווייספיש), (4) מרת בלומא, אשת ר' מרדכי זלמן (ב"ר שלמה) הלוי סג"ל, (5) מרת גאלדא, אשת ר' מרדכי דויטש ע"ה, נפטר י"ד ניסן תשס"ט, (6) מרת שרה, אשת ר' דוד נחמן (ב"ר חנני' יוסף) רבינוביץ.

[ב] ר' מרדכי יצחק סאמעט ז"ל מטיסא-קאראד

יליד סעג תרכ"א לערך (עפ"י מאטריקל), נפטר ט"ו אייר תרפ"ה. (בהקדמת ס' מנחת יוסף (עמ' 25) כ' שהי' תלמיד חביב להרה"ק רצ"ה מליסקא זי"ע, אך הוא כבר נפטר י"ד אב תרל"ד. וראה ס' 'אור גדול' עמ' סה).

זוגתו מרת **פעסיל** ע"ה, נפטרה י"ד אייר תרפ"ה, בת ר' **יצחק אייזיק הארטמאן** ע"ה. [על מצבת ר' מרדכי יצחק נחרט אופן פטירתו ופטירת אשתו בהפרש יום אחד ה"י: יצא מביתו בשלום עם אשתו אשר מצא עזר, וקרה אותם אסון בדרך וכשלו ואין עוזר, אף לא הועיל להם שום תרופה ומזור, לזכר עולם יהי' צדקתו אשר לאבינוים פזר, זרע בך ה' הניח אחריו ברכה, לדור ודור יהולל אשרי האיש אשר לו ככה].

צאצאיהם (עפ"י הקדמת ס' 'דברי שמואל', ס' 'אור גדול', ורשימות המשפחה):

(א) מרת **בלומא רחל** ע"ה, נפטרה י"ב תשרי תרצ"ו, מנ"כ בטיסא-קאראד, אשת ר' **זאב וואלף בלוך** ה"ד נהרג במלחמת עולם הראשונה. בזו"ש אשת ר' **אברהם צבי הלוי** [ב"ר סיני] **ראטה** ז"ל, נפטר ז' תמוז תרצ"ט מנ"כ באוהעל.

צאצאיהם (בזו"ר: 1) מרת מרים ה"ד, ילידת תרס"א, אשת [בן אבי' חורגה] הג"ר שמואל זאב הלוי ב"ר אברהם צבי ראטה ז"ל דומ"ץ בעלזא, (2) מרת דבורה ה"ד, ילידת תרס"ח, אשת ר' שמואל קליין ה"ד מטיסא-פאלגאר, (3) ר' יואל בלוך ע"ה, יליד תרע"ג, זו' בזו"ר מרת מרים מינדל (ב"ר יצחק ומאטל צייזלר) ה"ד, ילידת תרע"ד, בזו"ש עליזה (ב"ר חיים פאבר מאוהעל). (4) מרת פערל ה"ד יאנקלאוויץ מ-Nagyrozvagy, ילידת תרע"ז, נעקד"ה תמוז תש"ד. (בזו"ש: 5) ר' סיני, זו' [בת דודתו] מרת חנה רבקה וויימאן, (6) עטיל.

(ב) מרת **שרה רבקה** ע"ה, נפטרה כ"ו תשרי תרצ"ו, מנ"כ בטיסא-קאראד, אשת ר' **משה אברהם רייזמאן** (ב"ר שלמה ומרת הענטשא מקליינווארדיין) ה"ד מטיסא-קאראד, נעקד"ה כ"ז אייר תש"ד.

צאצאיהם: (1) ר' ישראל הי"ד, יליד תרס"ו, זו' מרת רייזל הי"ד, (2) ר' יואל צבי, יליד תרס"ח, זו' מרת חנה (קליין) הי"ד, נעקד"ה כ"ד תמוז תש"ד, (3) מרת חנה הי"ד, ילידת תרע"ב, אשת ר' יהושע יואל רוזנפעלד הי"ד, יליד תרע"ג, נעקד"ה כ"ד תמוז תש"ד, (4) מרת רחל דעססער ע"ה, (5) ר' שלמה מפאפא הי"ד, זו' מרת קילא (האפמאן) הי"ד, נעקד"ה כ"ד תמוז תש"ד, (6) דוב, נולד י"ט אדר תרע"ח, נפטר י"ז טבת תש"ג, (7) ר' שלום מטברין – בני ברק, יליד תרע"ט, (8) ר' יעקב ע"ה מנתני, יליד תרפ"ב, (9) מרת פעסל גאלדשטיין.

ג) ר' **יואל** הי"ד מטיסא-קאראד, יליד תרמ"ז, זוגתו מרת **אדל** (ב"ר אברהם צבי ומרת חי' שווארץ) הי"ד.

צאצאיהם: (1) אלימלך הי"ד, (2) אשת ר' יוסף משה דירענפעלד.

ד) מרת **לאה** הי"ד, ילידת תרמ"ח, אשת ר' **יהושע וויימאן** הי"ד מקערעסטיר, יליד ליסקא תרמ"ג.

צאצאיהם: (1) יואל הי"ד, (2) מרת חנה רבקה, אשת ש"ב ר' סיני ראטה הנ"ל, (3) מלכה.

ה) מרת **בילא** הי"ד, נעקד"ה כ"ו סיון תש"ד, אשת הג"ר **מנחם יוסף הלוי היימליך** הי"ד דומ"ץ מישקאלץ מח"ס 'מנחת יוסף', יליד תרנ"א, נעקד"ה י"ג כסלו תש"ה.

צאצאיהם: (1) הג"ר יואל שליט"א אב"ד וועגשייד מח"ס 'אמרי יואל', זו' מרת אסתר מלכה ע"ה נפטרה י"ט סיון תשע"ה, (2) ר' מרדכי יצחק ע"ה ממלבורן, יליד תרפ"ה, נפטר ז' חשון תשס"ה, (3) מרת פעסיל ע"ה, אשת הרב אשר אנשיל קרויז ז"ל מראצפערט, (4) מרת בלומא הי"ד, נעקד"ה כ"ה סיון תש"ד, אשת הג"ר אברהם יהושע העשיל הלוי סאמעט הי"ד (ב"ר אהרן יוסף הלוי מעללער, חתן ר' שמעון סאמעט הנ"ל) ר"מ במישקאלץ, נולד י"ט אלול תרע"א, נעקד"ה ט"ו כסלו תש"ה, (5) מרת אסתר הי"ד, נעקד"ה כ"ו סיון תש"ד, אשת ר' יונתן בנימין שטערן הי"ד (ב"ר אברהם מנחם מקליינווארדיין), נולד כ"ז כסלו תרע"ח, נעקד"ה י"ז טבת תש"ה, (6) מרת פערל הי"ד, אשת ר' אהרן יוזעפף שפרייער הי"ד (ב"ר זאב מביסערמין), יליד תרפ"ד, (7) יונה הי"ד, יליד תרע"ח, (8) ישעי' הי"ד, (9) זיסל הי"ד, (10) חנה הי"ד, (11) מירל הי"ד, (12) ישראל יהושע ברוך הי"ד, (13) נחום הי"ד, נעקד"ה כ"ו סיון תש"ד.

ו) מרת **חווה יוטא** ע"ה, ילידת תרס"ג, אשת ר' **רפאל בנימין** (ב"ר חיים אשר זעליג) **רייזמאן** ע"ה מטיסא-קאראד, יליד אוהעל תרס"ב.

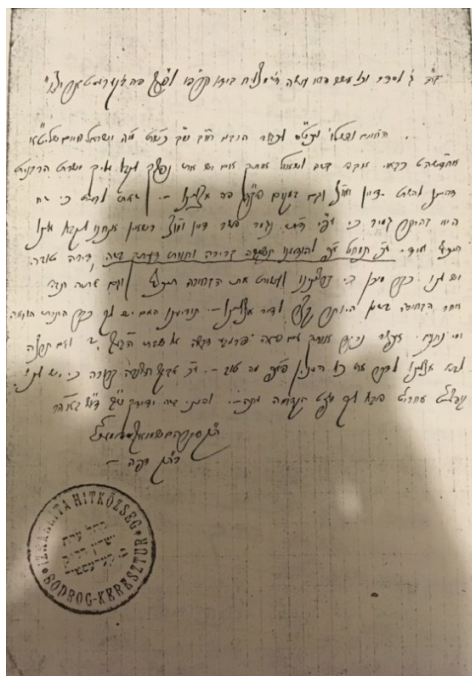
ג] מרת חנה רבקה וויינשטיין הי"ד מהעלמעץ

ילידת תר"כ לערך, אשת ר' **דוב בער וויינשטיין** ע"ה, נפטר תרע"ח. (והשיב לו נאמר: בשו"ת 'יד יצחק' ח"ב סי' קנג, ח"ג סי' ט, י, ס, קכ-א, רכז, שו"ת 'לבושי מרדכי' קמא או"ח סי' קה, קיג, ותנינא או"ח סי' סח).

צאצאיהם: (1) ר' יואל אלטר הי"ד, זו' זיסל (ב"ר לוי קאהן), (2) ר' מנחם מאניש הי"ד, זו' חי' דבורה (פריעד), (3) ר' שמואל שמעלקא הי"ד, זו' מרת גיטל (ב"ר מרדכי) הי"ד, (4) משה יוסף הי"ד, (5) ר' חיים ע"ה, נפטר י"ז תמוז תשכ"ו, (6) מרת מלכה ע"ה, נפטרה י"ג אייר תש"א, אשת ר' אלכסנדר יוסף (ב"ר שלמה) אסטרייכער, נפטר ח' ניסן תרצ"ה.

רצוף בזה אגרת בכת"י ר' אברהם שמואל סאמעט הי"ד ראה"ק קערעסטיר שכתב לש"ב הג"ר ישראל חיים סאמעט הי"ד מקליינווארדיין מח"ס 'שמע ישראל', בהצעה לבחירתו ל"דיין ומו"צ וגם במקום אב"ד בקערעסטיר. וזה תורף המכתב:

ב"ה, ג' לסדר וכל אשר הוא עושה ד' מצליח בידו תרפ"ו לפ"ק פה ב' קערעסטאר יצ"ו החיים והשלום וכט"ס לכבוד הרבני חו"ב ש"ב כש"ת מו"ה ישראל חיים שליט"א אחדשה"ט כראוי אבא בזה לשאל אותך אם יש את נפשך לקבל עליך משרת הרבנות

דהיינו להיות דיין ומו"צ וגם במקום אב"ד פה אצלינו, זאת לדעת כי זה היא בהיתר גמור כי עפ"י ד"ת נגמר אשר דיין ומו"צ רשאינן אנחנו לקבל עלינו תיכף ומיד, ע"כ תמחול ע"פ להודיענו תשובה ברורה וחוות דעתך בזה, דירה טובה יש לנו כבר מוכן כי ברצונינו לעשות את הבחירה תיכף וגם אתה תבא אחר הבחירה בזמן היותר קצר לדור אצלינו – תודיענו האם יש לך כבר התרת הוראה ומי נתנם. אפשר נכבד אותך עם איזה פרויבע דרשה על שבת הבע"ל? ואם תרצה לבא אצלינו לדבר את כל הענין פא"פ מה טוב – ע"כ אבקש תשובה ברורה כי יש לנו קופצים אחרים אבל לך משפט

הקדומה עתה – והנני בזה ידידך ש"ב דו"ש באה"ר

הק' אברהם שמואל סאמעט

רה"ק דפה

לרקע המכתב - הג"ר משה גינז-שלעזינגער זצ"ל אב"ד קערעסטיר נפטר ו' אדר ב' תרפ"ה, לאחר פטירתו שימש שם כרב בנו הג"ר חיים אלתר הי"ד, כנראה ממכתב שלפנינו נתקיים דין תורה בנוגע ירושת הרבנות, ולפי הפסק דין קבלו הקהלה רשות לקבל "דיין ומו"צ במקום אב"ד", ואכן בשנת תרפ"ז נתקבל ל"דיין ומורה צדק במקום אב"ד" הג"ר חיים אורי פריעדמאן הי"ד (ראה 'מופת הדור' פרק ה עמ' פז). [צילום המכתב מגנזי הגר"ח סאמעט הנ"ל, באדיבות הרב שמעון משה טירנויער, נכד ר' אברהם שמואל סאמעט הנ"ל].

משפחת הג"ר מרדכי יצחק ווייסבערג דומ"ץ סטראפקוב קשרי משפחות סאמעט - ווייסבערג

הג"ר מרדכי יצחק ווייסבערג זצ"ל דומ"ץ סטראפקוב, יליד תקנ"ה, נפטר ז' ניסן תר"כ, ושמן"כ. זוגתו מרת מינדל ע"ה, נולדה ב-Trepcz (סמוך לווראנוב) תקס"ב, נפטרה כ"ח טבת תרי"ב, ושם מנו"כ. בן ר' משה דוב ווייסבערג ז"ל, בן מרת בריינדל (עפ"י מאמרי 'ויתילדו' מס' 45, רעלי זכרון' 7 עמ' נה) או גיטשא (כ"ה בסו"ס 'מנחת מאיר' מועדים, ועפ"י מסורה במשפחת רש"ז גאלד) ע"ה, אחות הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל זי"ע מאפטא. [צאצאי ר' משה דוב: א) הג"ר שלמה זלמן מדאברא (בניו: 1) הג"ר מנחם זאב אב"ד טארקאן (חתנו בעל 'ליקוטי מהרי"ח"), (2) הג"ר משה דוב לאנדא דומ"ץ ווערעצקי (ראה עליו 'אילנא דחיי' בסו"ס 'בנין שלום' הל' שבת סי' שו), (3) ר' יוסף דוד סופר סת"ם במיהאלאוויטץ, נפטר י"ג אלול תרע"ב, (ב) הג"ר מרדכי יצחק דומ"ץ סטראפקוב, (ג) ר' אלי' מקירמא (כך שמעתי לפני שנים הרבה מהג"ר משה דוב ווייסבערגער זצ"ל אב"ד פאיע). וראה: 'עלי זכרון' עלה 6 עמ' לה, עלה 7 עמ' נה, ועלה 10 עמ' מח].

צאצאיהם (עפ"י 'עלי זכרון' שם, ורשימות הרב שמחה סיימון):

א) ר' אברהם יהושע

העשיל ע"ה (נפטר קודם תרל"ח), זוגתו מרת עטיל ע"ה (קליין, נפטר

לזכר עולם ימים לדיק כיהו כבוד אלדומ"ץ מו"ה מרדכי יצחק בן לא"ה סבני הספיד המופלג בתורה ויכלה כ"י מו"ה אברהם יוסיע סעשיל בן לא"ה סבז העלוי"ץ חיים עה"י כ"י מו"ה מרדכי יצחק דומ"ץ נזיק סטראפקוב יליד כלל מנע: כ"ק סבז כגאלון סקדוש ליסיע מו"ה אברהם יוסיע העשיל אב"ד מנח"ז ואפעל. נעשים ספיק אופז יכלל ולמעלה נקדוש זי"ע ועכ"ל אלדים כלל

מספר שאל שלמה

קודם תרנ"ו). צאצאיהם: (1) הג"ר מרדכי יצחק ע"ה, נפטר י' כסלו תרצ"ב (אבי הג"ר שלמה זלמן מהומנא מח"ס 'שאל שלמה'), (2) מרת פיגא ע"ה, אשת ר' שמעון סאמעט הנ"ל, (3) מרת פרומוט ע"ה, נפטרה ט"ז תמוז תר"צ (עפ"י רשימות זקני ר' מרדכי יצחק סאמעט הנ"ל).

(ב) ר' משה דוד ע"ה, נפטר ערב ר"ה תרפ"ג.

(ג) מרת רבקה ע"ה, נפטרה כ"ב אדר תרמ"ד, אשת ר' אברהם יצחק (ב"ר חיים אלישע) טעננבוים ע"ה, יליד סטראפקוב תקפ"ג, נפטר ד(?) אדר תרס"א, מנו"כ בהר הזיתים [ראה עליהם 'עלי זכרון' עלה י עמ' מז]. צאצאיהם: (1) ליבא אסתר, (2) ר' אלחנן ע"ה, ז' מרת שרה (ב"ר גרשון סופר-רוקח) ע"ה, נפטרה א' דר"ח חשון תרפ"ב.

(ד) מרת מאליא צירל ע"ה, ילידת תקפ"ט, נפטרה כ"ו תשרי תרמ"ה מנז"כ בקערעסטיר [צילום מצבתה בעלי זכרון' עלה 6 עמ' לו], אשת הג"ר יקותיאל (ב"ר אברהם) הכהן ווייסבערג זצ"ל מראסלאוויץ ואח"כ בקערעסטיר, יליד תקפ"ה, נפטר י"א שבט תרס"ו מנז"כ בהר הזיתים. [נתגדל בבית אחי אביו הרה"ק ר"ר צבי הירש הכהן מרימנוב זי"ע, שינה השם לווייסבערג' כשם משפחת חמיו. וראה: 'עלי זכרון' עלה 7 עמ' נד].

צאצאיהם: (1) מרת רבקה ע"ה, ילידת תרל"ד, נפטרה כ"ב שבט תר"צ, אשת ר' יחיאל שרגא גרינוואלד ע"ה (בן הג"ר מנחם גרשון זצ"ל אב"ד קערעסטיר),

(2) מרת מינדל ע"ה, ילידת תר"כ, נפטרה כ"ד סיון תש"ח, אשת ר' יעקב (ב"ר יואל) סאמעט מקערעסטיר ע"ה, יליד בעקעני תרל"ז, נפטר ו' אלול תרע"ו (ראה למעלה). (3) מרת פרומט ע"ה, ילידת ראסלאוויץ תר"י, נפטרה י"ב סיון תרצ"ה, אשת ר' צבי (ב"ר אברהם) סאמעט ע"ה מקערעסטיר (ראה למעלה). (4) מרת גאלדא ע"ה, ילידת תרל"ז, אשת ר' ישעי' זיידנפעלד ע"ה, נישאו תרל"ט, (5) מרת פרידא ע"ה, אשת ר' אברהם גרינבוים ע"ה מקערעסטיר, (6) אברהם ע"ה, יליד תרכ"ב, נפטר בילדותו, (7) מרת פיגא ע"ה, אשת ר' (מוריץ יונאש?) בערגער ע"ה מסעליש.

והעירני הרב יואל שווארץ שמצא רישום פטירת מרת זיסל ע"ה [נפטרה כ' שבט תרנ"ח, מנז"כ בדעמעטשער] אשת ר' אלעזר צבי קרויז ע"ה שו"ב דיורא [נפטר ב'

דר"ח חשון תרל"ד], וכתוב שם שהיא בת ר' אברהם כ"ץ ושרה ווייסבערגער". וזה העתק מה שכתב נכדו ר' אלימלך גאטליעב מפעטראוועסעלא [בנו של ר' יעקב וזו' רבקה בת ר' אליעזר צבי קרויז הנ"ל]: "אא"מ נתחתן עם בת מו"ה אלעזר צבי שו"ב דק"ק דיארע, ויחוס כבוד זקני מו"ה אלעזר צבי לא נודע לי, והי' אדוק מאוד ברבינו מטאש זיע"א, ושמעתי שאבותיו היו מקורבים בצאנז, ואשתו היא זקניתי מ' זיסל היתה בת דודו של כ"ק רבינו הקדוש מרן צבי הירש הכהן מרימאנוב, ונתגדלה ג"כ אצלו ברימאנוב זיע"א". ע"כ יש מקום לשער שאשת ר' אלעזר צבי היא אחות הג"ר יקותיאל הכהן ווייסבערג [ב"ר אברהם, וחתן הג"ר מרדכי יצחק ווייסבערג דומ"ץ

סטראפקוב] שנתגדל ג"כ בבית דודו הרה"ק רצ"ה מרימאנוב, ומרישום זו מוכח שכבר אביו ר' אברהם הכהן היה חתן אצל משפחת ווייסבערג.

והנה בנוגע קשרי המשפחות סאמעט - ווייסבערג מצינו ג' קשרים של קיימא ביניהם: (א) כבר הוכיח הרב סיימון ('עלי זכרון' עלה 6 עמ' לו) שנשתדכו שני המשפחות סאמעט - ווייסבערג זע"ז פעמים הרבה, והוסיף עליו הרב יעקב משה שטעסל (שם עלה 10 עמ' מט). וכן העירני הרב יואל יעקב מייזליש, שבמאטריקל אוהעל תר"ח נרשם: נישואי החתן יעקב בן ישראל 'ווייסבערג' ואמו בעטי לבית 'סאמעט' נולד בסטראפקוב בגיל 28, וכן במאטריקל סטראפקוב תרמ"ט נרשם: לידת פעסיל בת מרדכי 'סאמעט' ופרומט לבית 'ווייסבערג'.

(ב) עוד העיר שם (שם עמ' לז) על צירוף השם "מרדכי יצחק" הנמצא לרוב אצל משפחות סאמעט, גם אצל אלו שאין לנו ידיעה על קשרי משפחה עם הג"ר מרדכי יצחק דומ"ץ סטראפקוב, ובתוכם ר' 'מרדכי יצחק' ב"ר יואל סאמעט מטיסא-קאראד שנולד לערך תרכ"א, וכנראה נקרא ע"ש הדיין מסטראפקוב שנפטר שנה קודם.

והוסיף הרב מייזליש שבאוהעל גם נמצא מצבת ר' 'מרדכי יצחק' בן ר' יחזקאל יואל, ב"ר אברהם סאמעט, וא"כ נמצא שם זה גם אצל משפחה נוספת במשפחת סאמעט, ועדיין לא נתברר לנו הקשר ביניהם.

(ג) גם מקובל אצל משפחת ר' מרדכי יצחק ב"ר יואל הנ"ל, שהם נכדי אחות הרה"ק מאפטא זי"ע (וכ"ה בהקדמת ס' 'מנחת יוסף' עמ' 25). וכן שמעתי מהרב יחזקאל יואל סאמעט בשם אביו ר' אהרן צבי ז"ל, שמסורת אצלו מאביו ר' יחזקאל יואל הי"ד מפעטראוועסעלא (נכד ר' יחזקאל יואל ב"ר אברהם סאמעט) שהם נכדי אחות הרה"ק בעל אוהב ישראל מאפטא. וכבר האריכו הרב וקשטיין במאמרי 'ויתילדו' (מס' 45, נעתק ב'עלי זכרון' עלה 7 עמ' נד) והרב סיימון ('עלי זכרון' עלה 6 שם) שדרך ההתייחסות היא ע"י משפחת ווייסבערג, ועדיין לא ידענו הקשר גם בין משפחות סאמעט הללו למשפחת ווייסבערג.

עוד העירני הרב סיימון: השם 'יואל' נמצא גם במשפחת ווייסבערג בסעמיהאלי במפקד שנת תר"ח, שם נרשם: שאמואל ווייסבערג בן 45 יליד סטראפקוב, זוגתו פאני קליין ילידת בוי בת 44, א' מהילדים הוא יואל [הילד הגדול הוא נפתלי בן 10, לכאורה הוא זהה לר' נפתלי צבי ב"ר שמואל] ווייסבערג משאראש-פאטאק, כי זה מתאים לגילו בעת פטירתו בשאראש-פאטאק בשנת תרמ"ג, שהיה בגיל 45], ומשפחה הזאת גם מתייחסת למשפחת הרה"ק מאפטא, כמו שכותב הרב חיים דוב ווייסבערג בספריו.

מכל אלה לכאורה סמוכין להשערתו של הרב סיימון (עלה 6 עמ' לז) שבין משפחות סאמעט - ווייסבערג הי' קירבת משפחה מוקדמת, ובאופן זה מובן השם "מרדכי יצחק" הנפוץ בין כל משפחות סאמעט, וגם המסורה אצל כל משפחות סאמעט

שהם מתייחסים למשפחת הרה"ק בעל 'אוהב ישראל' מאפטא זי"ע. [באותו ענין, ב'ספר זכרון סטראפקאו' (עמ' יח) מספר המחבר ר' אברהם אביש הכהן ווינשטיין ע"ה, על הדין "רבי מרדכי יצחק סאמעט זצ"ל" שהי' תלמיד חכם גדול כליל המעלות ואהוב על הבריות, בימי זקנותו נתאלמן מאשתו ונשא בזור"ש עם הסבתא שלי מרת יהודית ווינשטיין מרימאנוב, כשבאה לסטראפקוב הביאה עמה שני בניה משה ויודל, לאחר פטירתו של הדיין ר' מרדכי יצחק סאמעט זצ"ל נתקבל לדיין רבי שלמה ברוך טענענבוים זצ"ל, עכ"ד. כנראה מחמת קשרי המשפחות ווייסבערג וסאמעט נתחלף לו השם של זקינו-חורגו הדיין רבי מרדכי יצחק ווייסבערג וכינוהו בשם "סאמעט"].

טרעבישעב

ש"כ הה"ג מ"ה מתת' ראזענבליטה
ט"ט"א דומ"ץ.
בנו הב' מרדכי יצחק נפטרסבורג.
ש"כ הנגיד מ"ה יחזקאל מנחם גוטמאן.
ש"כ הנגיד מ"ה שמואל גוטמאן.

הרב סיימון הוסיף להעיר, בפראנומערנאטן לספר 'שאל שלמה' (להג"ר שלמה זלמן [ב"ר מרדכי יצחק ב"ר אברהם יהושע העשיל] ווייסבערג מהומנא), אצל המנויים בעיר טרעבישעב, מזכיר "ש"ב הה"ג מ"ה מתת' ראזענבליטה דומ"ץ" ואת

"בנו הב' מרדכי יצחק בפרעסבורג", גם מזכיר שם "ש"ב הנגיד מ"ה יחזקאל מנחם גוטמאן... שמואל גוטמאן". ולפי המשוער בקובץ 'צפונות' (חי"ז עמ' מט) ובס' 'החתם סופר ותלמידיו' (עמ' תרה) הי' הג"ר מתת' הנ"ל חתן הג"ר מרדכי גוטמאן אב"ד טערעבעש, וא"כ יש לשער שגם משפחה זו הם קרובים למשפחת ווייסבערג. ואולי זה גם יכול לעזור לפתור קשרי המשפחה למשפחת סאמעט מטרעבעש. [במפקד צענזוס טרעבעש נרשם: יעקב סאמעט, יליד תקע"ח, זו' מאלטי (לבית שעפער?), ילידת תקפ"ה, בנם מאריץ יליד תר"ו, בנותם רבקה ילידת תר"ז, האני ילידת תר"ט, ליפשא ילידת תר"י. ובמאטריקל שם נמצא לידת בניהם: איגנאץ יליד תר"ד, מיכאל יליד תרס"ו, מאיר יליד תרס"ז. גם נרשם שם לידת הילד סאלאמאן וואלף יליד תרס"ו להוריו מאנועל ודבורה סאמעט. וכן ווילמוס סאמעט יליד טרעבעש, וזוגתו אסתר (לבית בינענשטאק) גרו בגאלסעטש/טשעטשאווין].

אכן כפי מה שבירר הרב מייזליש עפ"י מאטריקל טרעבעש, הי' שם בזמן אחד שני בנ"א בשם "מרדכי גוטמאן", הרב מטרעבעש הנ"ל וגם בעה"ב ונגיד חשוב, ומרישום נישואי הג"ר מתת' הנ"ל יוצא שלא הי' חתן "הרב" אלא חתן "הנגיד" ר' מרדכי גוטמאן, יליד תר"ב, נפטר תרנ"ח מנח"כ באוהעל [זו' לבית ווילדמאן], בן ר' יחזקאל מנחם מסטראפקוב [זו' רזאליא לבית קליין]. כך שגם מוצאם של משפחת גוטמאן הם מסטראפקוב, אלא עדיין לא מצינו לע"ע אופן הקשר בין משפחה זו למשפחת ווייסבערג [יתכן שהי' ר' יחזקאל מנחם גוטמאן גיסו של ר' אברהם יהושע העשיל ווייסבערג ע"י נשותיהם 'לבית קליין', אבל השם 'מרדכי יצחק' לכאורה מורה על קירבת משפחה לבית ווייסבערג].

התודה והברכה למחותני הרב מנחם מאיר יאקאבאוויטש על עזרתו באסיפת החומר ועריכתה, והרב יואל יעקב מייזליש על הערותיו המחכימות. וכן לאלו שהעירו הוספות מועילות, ה"ה: הרב זושא קינסטליכער, הרב יואל שווארץ, הרב יחזקאל יואל סאמעט, הרב יעקב משה שטעסל, הרב משה זילבערמאן, הרב שמחה סיימון, הרב שמעון ווערצבערגער, והרב שמעון משה טירנויער.

הרב ברוך פריינד

ירושלים

הגאון ר' פנחס לייביש ב"ר דוד וועבער וצאצאיו

המשך המאמר על צאצאי משפחת הגאון רבי מרדכי אליעזר וועבער אב"ד אדא. בעלה 26 פרסמנו על בנו של הרב מאדא, רבי דוד וועבער ובנו רבי זלמן וועבער. לפנינו ההמשך לתולדות בנו רבי פנחס לייביש (מאה שנה להסתלקותו) וצאצאיו.

הגאון ר' פנחס לייביש ב"ר דוד נולד בירושלים בשנת תרל"ה. שמו המלא לפי שטר התנאים שלו: ישעי' פנחס ארי' ליבוש, ולפי שטר הכתובה שלו: ישעי' פנחס יהודה

לייביש. כנראה נקרא ע"ש זקנו

הגאון המפורסם ר' פנחס יהודה

המכונה פנחס לייב פריעדען

אב"ד קאמארן זצ"ל בעל 'דברי

פני אריה' [עליו ראה עלי זכרון

24], וע"ש זקנו הרה"ק ר' ארי'

לייביש ליפשיץ זצ"ל בעל 'ארי'

דבי עילאי. בא בברית האירוסין

ביום ג' סיון תרנ"א והרב מאדא

היה ע"ק על דברי התנאים,

ונשא ביום רביעי בדר"ח א'

כסלו תרנ"ב את מרת חוה

ילידת תרל"ד בת הרה"ח ר'

אלימלך פרלמן מחשובי חסידי

רוזין [בן הרה"ח ר' ישראל איסר

פרלמן אב"ד רוזוודוב מתלמידי

החווה מלובלין, לאחר פטירת אביו

כ"ה בט' תמוז, תשע"ז, ירושלים, ב"ר ארי' ליבוש, פנחס ארי' ליבוש, ולפי שטר הכתובה שלו: ישעי' פנחס יהודה

המשך המאמר על צאצאי משפחת הגאון רבי מרדכי אליעזר וועבער אב"ד אדא. בעלה 26 פרסמנו על בנו של הרב מאדא, רבי דוד וועבער ובנו רבי זלמן וועבער. לפנינו ההמשך לתולדות בנו רבי פנחס לייביש (מאה שנה להסתלקותו) וצאצאיו.

הגאון ר' פנחס לייביש ב"ר דוד נולד בירושלים בשנת תרל"ה. שמו המלא לפי שטר התנאים שלו: ישעי' פנחס ארי' ליבוש, ולפי שטר הכתובה שלו: ישעי' פנחס יהודה

לייביש. כנראה נקרא ע"ש זקנו

הגאון המפורסם ר' פנחס יהודה

המכונה פנחס לייב פריעדען

אב"ד קאמארן זצ"ל בעל 'דברי

פני אריה' [עליו ראה עלי זכרון

24], וע"ש זקנו הרה"ק ר' ארי'

לייביש ליפשיץ זצ"ל בעל 'ארי'

דבי עילאי. בא בברית האירוסין

ביום ג' סיון תרנ"א והרב מאדא

היה ע"ק על דברי התנאים,

ונשא ביום רביעי בדר"ח א'

כסלו תרנ"ב את מרת חוה

ילידת תרל"ד בת הרה"ח ר'

אלימלך פרלמן מחשובי חסידי

רוזין [בן הרה"ח ר' ישראל איסר

פרלמן אב"ד רוזוודוב מתלמידי

החווה מלובלין, לאחר פטירת אביו

שטר התנאים

עלה ר' אלימלך בילדותו בשנת תר"י לאר"י, יחד עם אמו הרבנית אסתר פייגא שהיתה בזיווג ראשון אשת הרה"צ רבי שלמה לייב מלענטשא, להיות אצל אביה הגאון ר' יחיאל אשר שמואל כהנא-שפירא אב"ד זאלין, שהרה"ק רבי צבי הירש הכהן מרימינוב זי"ע כתב עליו "ומכל צדדיו הוא היחסן הגדול אשר אין עוד כמוהו במדינתנו", שכבר עלה לאר"י בשנת תר"ו נפטר ט"ו תמוז תר"ב, ר' אלימלך נשא את מרת גולדה ראדה בת הגה"צ ר' ברוך בנימין זאב וויינשטאק זצ"ל הדיין החסידי הראשון בירושלים. ר' אלימלך היה מעסקניה החשובים וממנהיגיה של העדה החסידית בירושלים ומוסדותיה. היה גם מעורב בהקמת שכונות רבות בעיר, שהמפורסמת שבהם היא שכונת "בתי פרלמן" הסמוכה למאה שערים נפטר בשנת תרע"א].

בשעה טובה יצא לדרך וכאשר הגיע לעיר בריסק נז"נ בד"ת עם הגר"ח סולובייצ"ק מבריסק זצ"ל והתקשרו בקשר נפשי אחד עם השני, כך שנהיה חברותא בלימוד אתו, וכשראה שזה נמשך זמן רב בבריסק ולא שלמענו יצא לחו"ל, שלח מיד מכתב להנ

[illegible]

המלצת הגר"ח מבריסק לרבי פנחס לייביש

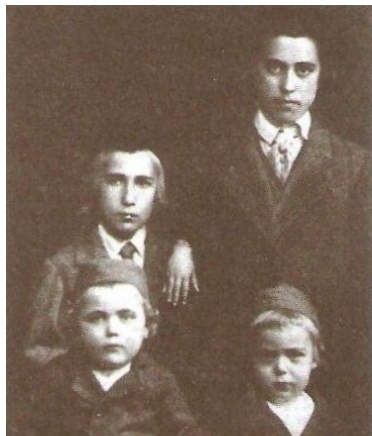
כתב מינוי לאמרכל בית יתומים דיסקין
ה את המוטל עליו בענייני כספים
ישיבת אוהל משה, בו הוא כותב
שהיות ואינו עוסק עכשיו בענייני
כספים, אם כן ההסכם שעשה
אתם טרם נסיעתו לפרנס את ב"ב
מבוטל, ואין להם שום חיוב לפרנס
את משפחתו, אלא אם רוצים הם
יכולים לתת במסגרת של צדקה.
אולם הנהלת הישיבה כתבה לו
מכתב תשובה ושם כתבו: הנך יכול
להישאר בבריסק ואנו נקיים את
ההסכם כמתכונתו, היות שב"ה
הכסף התחיל כבר לזרום כאן.
התברר כי בזכות לימודו בחברותא
עם הגר"ח התפרסם רבי פנחס
לייביש בגאונותו ומטרת בואו
לבריסק, ועשירי העיר בראותם

עמוד מחידושי תורה בכת"י רבי פנחס לייביש

נפטרו במיטב שנותיו ביום ד' טבת תרע"ז ממחלת הטיפוס שהשתולל אז והפילה חללים רבים, המחלה היתה מידבקת, ורבים נעזבו לנפשם מבלי שאיש יסעד אותם גם מבני משפחתם שחששו לגורלם, וכאשר ראה את המציאות העגומה עשה מעשה והחל לסובב בין מיטות החולים ומאכיל ומשקה אותם מעודד ומחזק, מבלי לחוש על בריאותו ועל חייו, כן עסק במסירות נפש בקבורתם של הנספים מהמחלה, ומסר חייו למען בריאות החיים וכבוד המתים. הרב משה בלוי טיפל אישית בטהרתו, ונטמן בהר הזיתים.

אברך אחד מן הישיבה כמה גדול הוא - שלחו את עזרתם בדרך אחרת. באותה הזדמנות השתתף בסעודת הבר מצוה של בנו של הגר"ח - ה"ה הגר"ז זצ"ל.

כן באותה תקופה ביקר גם אצל הגאון רבי יוסף ענגל זצ"ל ראב"ד קראקא, והעביר אליו חידושים מרבי חיים זצ"ל, ואת הערותיו של רבי יוסף העביר חזרה אל רבי חיים והראה לו כי כבר כתב על זה במחברת חידושי תורה שלו. גם נשתמר מכתב של הגר"ח מבריסק אליו אשר מנחה בתארים נכבדים סיני ועוקר הרים ועוד, מסופר: כי פעם באחד מביקוריו אצל הגר"ח המתין מחוץ לחדרו, מפני שהותם של מספר נוכחים בחדרו של רבי חיים, נטל ספר קהלת

ילדי ר' פנחס לייביש מיד לאחר פטירתו -
למעלה מימין ר' זלמן ומשמאל ר' ישראל -
למטה מימין ר' משה ומשמאל ר' אלימלך

זוג' מרת חוה נשארה באלמנותה כחמישים שנה, וגידלה את צאצאיה במסירות נפש וזכותה לשיבה טובה, נפטרה בשם טוב ביום ה' ניסן תשכ"ו ונטמנה בהר המנוחות.

צאצאיהם:

א. בתם מרת יוכבד חנה הרצל

נולדה בשנת תרנ"ג, נישאה ביום י"ט אדר תרע"ב להרה"ח ר' נפתלי צבי הרצל ב"ר מרדכי יהודא מפאקש [ראה עליו בעלי זכרון 14 עמ' מט], נולד בפאקש בשנת תרמ"ט, למד אצל בעל ה"דעת סופר" בפרשבורג ואצל המהרי"ץ

דושינסקיא זי"ע, ועלה

ר' מרדכי יהודה הרצל עם בנו ר' נפתלי צבי

לאר"י בבחרותו יחד עם אביו. כל ימיו עסק בתורה והיה תלמיד חכם מופלג, רחש כבוד לרבו הדעת סופר וכיבד אותו להיות שושבין בחופת בנו הרב פנחס לייביש, ובברכות בברית מילה לנכדו הרב ישעיהו שליט"א וכיבד את המהרי"ץ דושינסקיא בסנדקאות. בכל ש"ק אחה"צ היה הולך למהרי"ץ דושינסקיא לתפלת מנחה, והיה אצלו בחדר ביחידות לפחות כרבע שעה, ומלווהו עד לביהכנ"ס לתפלת מנחה. היה הבעל קורא בתפלת מנחה דש"ק, וכל

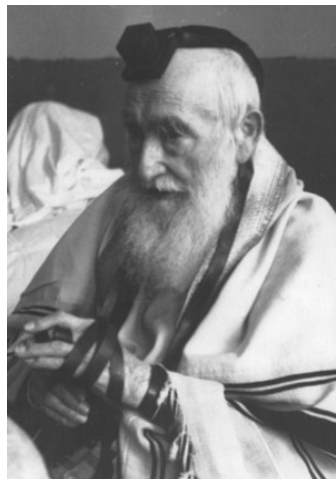
המתפללים היו מפליאים את הכבוד הגדול שזכה.

פעם הראה לו הדעת סופר נרות חרוכות אשר ירש מזקנו הכתב סופר, וסיפר לו הדעת סופר מה הם הנרות האלו: כשסבי הכתב סופר היה ילד בגיל שש חלה מאד, עד שהרופאים התייאשו וכבר הודיעו לקרובים, בפרשבורג היה מנהג כי במצב כזה מגיעים החברה קדישא ומתכוונים לבאות. הביאו נרות והדליקו ליד הילד, אביו החתם סופר יצא מחדרו וראה את הנעשה ע"י החברה קדישא, ושאל בתמיה? מה קורה כאן, הוא ביקש מכולם לצאת והוא התייחד עם הילד, אחרי משך זמן יצא מן החדר עם עיניים דומעות ואמר: פעלתי אצל הקב"ה לפחות עוד חמישים שנה! ואכן הילד הבריא וגדל ונהיה לגאון וצדיק ורבה של פרשבורג אחרי אביו, ובדיוק אחרי חמישים שנה ממקרה זה נסתלק הכתב סופר מן העולם. סיים הדעת סופר: הנה הם הנרות שהיו מונחות ליד מיטתו של סבי, נרות אלו עברו אלי בירושה.

ר' נפתלי צבי נפטר בגיל 87 ביום ח' מנ"א תשל"ו, מרת יוכבד חנה היתה גבאית צדקה, תפילותיה היו לשם דבר מעומק הלב ובדמעות שליש, ומחמירה מאד בעניני כשרות ובפרט בעניני פסח, נפטרה בפתאומיות ביום כ"ג אדר תשכ"ג, נטמנו בהר המנוחות.

צאצאיהם:

1. הרה"ח ר' אלימלך נולד ביום ה' כסלו תרע"ד, נשא את מרת רחל בת הרה"ח ר' יעקב אייזנבאך-פעסטער. לאחר נישואיו למד בכוללים אהל משה, חתם סופר, זועהיל, וכולל חב"ד, בכוללים אלו שקד כל חייו על התורה ועל העבודה, היה מחשוב

ר' נפתלי צבי הרצל

חסידי חב"ד, תלמיד

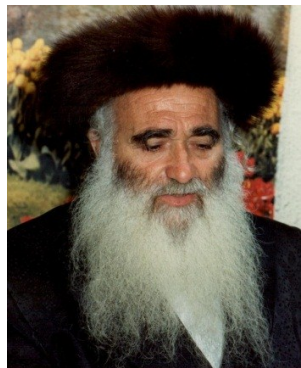
חכם מופלג, איש צנוע ועניו ונחבא אל הכלים, לא נהנה כמלוא נימה מתענוגי העולם הזה, קיבל בשמחה את הייסורים הרבים שבאו עליו, בכל ביקור אצלו היו נשמעים מפיו דברי תורה ואמונה, ואף בזקנותו כשהיה חולה וחלש היה מסתובב כשמנגינה על שפתיו וכולו אומר שמחה, נפטר בגיל צד"ק ביום כ' סיון תשס"ד נטמן בהר הזיתים.

צאצאיו: א. הרה"ח ר' אברהם יצחק מאיר נולד ביום י"ז סיון תרצ"ז, למד בתלמוד תורה שומרי החומות ובישיבת פרשבורג בקטמון. נשא ביום כ"ז

ר' אלימלך הרצל

סיון תשי"ח, ומרן הדעת סופר מפרשבורג זצ"ל היה המסדר קידושין. שנים רבות שימש בעבודת קודש כמחנך תשב"ר בתלמוד תורה חיי עולם וניחן בכושר הסברה מיוחד, גם עמד על משמר הכשרות בבתי חולים ובמושבי זקנים, וגם שנים אחרי שעזב נשמר שם הכשרות בקפידה על פי הוראותיו. שימש רוב שנותיו כשליח ציבור בימים הנוראים בבית הכנסת חסידים-פריימן בראשון לציון, ואח"כ בבית כנסת זופניק בשכונת גבעת שאול בירושלים, קולו נשמע ברגש רב אשר היה מעורר את שומעיו לתשובה, בכך המשיך ושימר את הנוסח ששמע מפי זקינו החזן והבעל תפילה הנודע ר' יעקב

ר' אברהם הרצל

פסטער זצ"ל. נלב"ע ביום ב' כסלו תשע"ז, זוג' מרת שולמית לבית אדלר נולדה בירושלים ביום ט"ז ניסן תרח"צ, נפטרה ביום כ"ט מנ"א תשע"ו, נטמנו בהר הזיתים. ב. מרת מרים תחי' בעלה הרב יוסף בורובסקי שליט"א.

2. הגה"ח ר' מיכאל פנחס לייבוש נולד ביום כ' תשרי תרפ"ג, למד בת"ת שומרי החומות, בגיל צעיר נבחן על כמה מסכתות הש"ס, לאחר הבר מצוה נכנס ללמוד בישיבת המהרי"ץ דושינסקיא. זכה והגאון מהרי"ץ דושינסקי זי"ע השתתף בבר מצוה שלו וכן היה אצלו המסדר קידושין. בהשפעת דודו הגאון ר' משה וועבער נכנס בגיל 16 ללמוד בישיבת תורת אמת חב"ד. נשא ביום כ"ד אלול תש"ד בברכת הרי"צ זי"ע את מרת שטערנא פריידא ילדת חברון ביום ג' כסלו תרפ"ו, בת הרה"ח ר' נחום חנון יליד ליובאוויטש [עלה בצעירותו לארה"ק והתיישב תחילה בעיר העתיקה, עבר לגור בחברון ואחרי הפגרומים של תרפ"ט עבר למקור חיים

הגה"ח ר' פנחס לייבוש הרצל

בירושלים ואח"כ למא"ש, בכל מקום מגוריו היה ידוע כבעל מכניס אורחים גדול, גם התאכסן בביתו הרה"ק ר' אהרן ראטה זי"ע בעל השומרי אמונים ועוד מגדולי ישראל, היה מהחסידים הבולטים בהפצת מעיינות החסידות, נפטר א' חשון תשל"ו].

ר' פנחס לייבוש היה איש גאון וחסיד ואיש חסד מופלא ורבים נהנו ממנו עצה ותושיה, קיבל בצעירותו הוראה מהרבי לשלוח לו דר"ח תקופתי מהנעשה והנשמע בקרב החסידות בארה"ק, ומדי חדשיים במשך קרוב לארבעים שנה כתב מכתבים לרבי וקיבל על זה מענה. בידי המשפחה מכתבים רבים אליו מהרבי וגם

מהרי"צ. כן התמנה למשפיע החסידות בבית הכנסת חב"ד מאה שערים בו החזיק במשך עשרות שנים עד יום פטירתו, קיים שנים רבות מבצע הנחת תפילין ליד כותל המערבי כבקשת הרבי, התעסק רבות בשידוכים וזכה שבזכותו נבנו בתים רבים ונאמנים בישראל. אביו היה בשנותיו האחרונות מרותק למיטתו, והוא קיים מצוות כיבוד אב באופן המופלא ביותר, הקדיש שעות רבות ביום ובלילה במצווה גדולה זו. היה שליח הצבור בביהכנ"ס חב"ד בימים הנוראים בנעימה מיוחדת ומכל הלב, ועוד התפלל לפני התיבה בליל ר"ה האחרון, ובשבת תשובה נשא דברי חיזוק בהתוועדות של סעודה שלישית ולמחרת נפטר בפתאומיות ביום ד' תשרי תשע"ה, היה זקן משפיעי חסידי חב"ד בארה"ק. זוג' מרת שטערנע פריידא נפטרה ביום כ"ג כסלו תשע"ג, נטמנו בהר המנוחות. היא עסקה במשך עשרות בשנים בלהט בפעילות שיעורי תורה, כשהיא מטריחה את

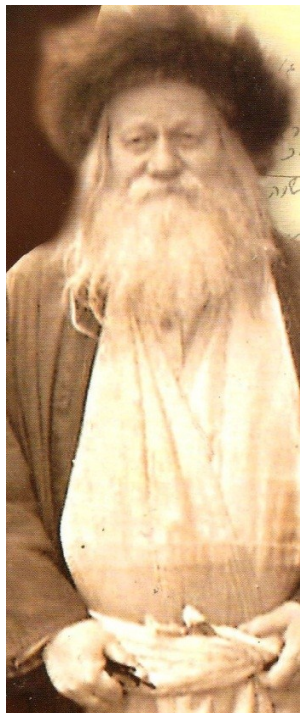
עצמה ונוסעת למרחקים, כדי לעסוק ב'מבצעים' של הרבי, עם ביקורי בית רבים עם נשי חב"ד והשפיעה רבות בנושאי טהרת המשפחה וכשרות. ביתם בשכונת בתי אונגרין בירושלים היה בית של חסד, תורה ויראת שמים. במשך תקופה ארוכה בימי צעירותה זכתה לשרת ולשמש את הצדיק הרה"ק רבי ישראל מהוסיאטין זי"ע, זקן האדמו"רים לבית רוזין, ולהתברך מפיו.

הורי: 1. הגה"ח ר' ישעיהו רב העיר נצרת עילית זוג' בזיו"ר מרת שרה רחל בת הרב יעקב פרידמן, נפטרה כ"ה תשרי תש"ס, זוג' בזיו"ר מרת זלטה בת הרב ברוך פריז. 2. ה"ה ר' מרדכי זוג' מרת גיטל לבית רוזנברג. 3. ה"ה ר' אברהם זוג' מרת מלכה לבית קוזליק. 4. ה"ה ר' דוד זוג' מרת אסתר לבית נוטיק. 5. ה"ה ר' יוסף זוג' מרת לובה לבית לוין. 6. ה"ה ר' זלמן זוג' מרת עטיל לבית גלזמן. 7. ה"ה ר' אלימלך זוג' מרת חנה לבית חזן. 8. מרת בריינדל בעלה ה"ה ר' ישראל בן הגאון ר' אפרים פישל רבינוביץ.

ב. בנם ר' מרדכי אליעזר וועבער

בצעירותו לאחר פטירת אביו היגר לארה"ב עסק במסחר והתעשר, היה תומך בעניי ירושלים ביד רחבה ובפרט במשפחתו, והיה למשענת כלכלית לאמו הצדקנית ע"ה. נשא את מרת זלדה. נפטר ביום ב' אד"א בארה"ב ונטמן שם. צאצאיהם: 1. ר' אריה, ועוד שתי בנות, ונכדים.

ג. מרת הינדא בלויא

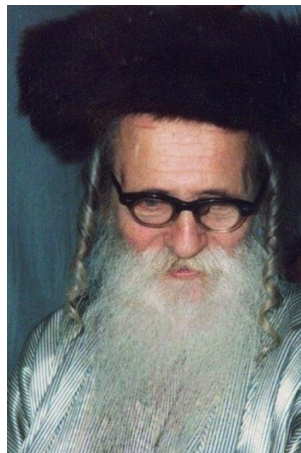
נולדה ביום ו' תשרי תרנ"ט, נישאה בשנת תרע"ח להרה"צ ר' עמרם ב"ר שלמה יצחק בלויא. יליד תרי"ז בסלובקיה ב"ר עמרם ב"ר יהודא ב"ר מיכאל, ר' עמרם הראשון עלה לאר"י בשנת תרכ"ט עם בנו ר' יצחק שלמה תלמיד הכתב סופר, למד בישיבת עץ חיים נשא בזיו"ר את מרת בלימלה בת דודו ר' מיכאל צבי בלויא נפטרה בצעירותה ביום ב' חשון תרמ"ד, נולדו להם ששה ילדים חמש מהם נפטרו בקטנותם והבת דבורה רבקה נישאה לר' משה מתתיהו גאנזל, ראה עלי זכרון 11 עמוד כ"ט ועלי זכרון 12 עמוד נ"ז. נשא בזיו"ר את מרת אסתר שיינא בת הרב ישעיה אורנשטיין בן הרב אורי חתן הגאון ר' יצחק מקארלין בעל "קרן אורה", ר' ישעיה היה חתן ר' משה ריבלין. ר' שלמה יצחק הרביץ תורה לתלמידים והיה מקושר להרה"צ המהר"ל דיסקין ועמד לצדו בהנהגת המוסד ליתומים שהקים.

ר' עמרם נולד בירושלים ביום י"ז תמוז תר"ס. את פעילותו החל בצעירותו עוד בימי שלטון התורכי והבריטי, הלוחם האמיץ העשוי ללא חת למען קדשי עם ישראל, את גוו נתן למכים כדי למנוע חילולי השבת, וכאשר מכרו כרטיסים בסינימה אדיסון בעיצומו של יום השבת הכניס את ראשו לתוך חלון המכירות ועל אף המכות הרבות שקיבל מהשוטרים עד זוב דם וכולו פצוע, לא הוציא את ראשו עד מוצש"ק. ומצד שני בארגון חיי הדת בארץ ישראל, תחילה במסגרת צעירי אגודת ישראל, העדה החרדית, חברת חיים, נטורי קרתא, ועוד, ובהקמת עולה של תורה באמצעות החברות והמפעלים שהקים, רמתיים צופים, קהל יראים, חנוך לנער, תורה ויראה, במסילה נעלה, מגודלים בנעוריהם, קובץ על יד, משמרת הצניעות, מזהירי שבת, ועד החינוך הטהור, ועוד. היה חביבם של גדולי דורו וביחוד מרן הגר"ז מבריסק, הרה"ק מסאטמאר, הגה"ק ממונקאטש, ומרן החזון איש זי"ע, ביתו היה בית ועד לחכמים בו התאכסנו גדולי ישראל האדמו"ר מסקולען זצ"ל והגאון רבי אליעזר סילבר זצ"ל ועוד רבים. היה קשוב לכל נדכא ונכה רוח ביתו היה פתוח לרווחה ושקק חיים בעשרות אורחים וטיפוסים משונים קשיי יום ומרי נפש אשר אחרים לא הסכימו להכניסם לביתם מצאו אצלו בית חם.

ערך את השבועון "קול ישראל" וכתב בו כשבע שנים. בשנת תרצ"ה הקים ביחד עם הרב אהרן קצינלנבויגן את "חברת חיים" שאח"כ הפכה את שמה ל"נטורי קרתא", הוביל את ההפגנות הסוערות נגד חילולי שבת, ניתוחי מתים, פתיחת בריכת ירושלים במתכונת מעורבת ועוד. הוא נעצר פעמים רבות ואף נידון למאסר לתקופות ארוכות, וגם לא זכה להשתתף בחתונת בנו הרב דוד שליט"א בשנת תשי"ג, ובחתונת בנו הרב ישעי' שליט"א בשנת תשי"ח עקב שלא רצו לשחררו מבית העצורים. מרן בעל שבט הלוי זי"ע העיד בהספדו על רבי עמרם בשנת תשל"ד, שהלך בחודש אלול תשי"ג ביחד עם החזון איש זי"ע לבקר את רבי עמרם בבית המאסר ביפו, והחזון איש אמר שהולך לבקר את השבת. נפטר ביום ט"ו תמוז תשל"ד. זוג' מרת הינדא נפטרה ביום ט' תשרי תשכ"ד, נטמנו בהר המנוחות.

צאצאיהם:

1. מרת ליבא נולדה חודש אדר תרע"ט, נישאה בשנת תרצ"ז להרה"ח ר' מנחם ב"ר מרדכי הלוי גרומן נולד ביום ה' תשרי תרע"ט בוורשה. [ר' מרדכי היה מחשובי תלמידי האבני נזר מסוכוטשוב זי"ע, עלה לאר"י עם ילדיו והגיע בערב פסח תרפ"ה]. למד בת"ת ושיבת תורה ויראה, כאשר התיישב הרה"ק

ר' מנחם גרומן

ר' אהרן ראטה בעל שומרי אמונים ז"ע בירושלים התקרב אליו ונהיה מתלמידיו הנאמנים, ומחשובי חסידי תולדות אהרן אשר גם מינהו לגבאי בית המדרש עד יומו האחרון, תלמיד חכם מופלג, בכל עת פנאי חזר על משניות וידע כל המשניות בע"פ, לן כל ימיו באהלה של תורה, איש פיקח ורבים נהנו ממנו עצה ותושיה, קיבל כל אחד בסבר פנים יפות, והאיר פנים במיוחד למרי נפש ושבורי לב. נפטר שבוע ימים אחרי פטירת זוג' ביום כ"ט חשוון תשנ"ו, זוג' מרת ליבא היתה ידועה בחכמתה ובצניעותה ובתפילותיה, התמסרה לגדל צאצאיה ע"פ החינוך הישן, ביתם היה מיוחד ומצויין במידת הכנסת אורחים אשר שניהם הידרו בזה כמידת אברהם אבינו ושרה אמנו, ושניהם נפטרו בשבוע של פר' חיי שרה, מרת ליבא נפטרה ביום כ' חשוון תשנ"ו, נטמנו בהר המנוחות.

הורי: א. ה"ה ר' יצחק שלמה, זוג' מרת מלכה בת ר' שמעון דוב קרישבסקי. ב. מרת רחל, בעלה הגאון ר' יקותיאל פרקש שליט"א מרבני חב"ד. ג. מרת גולדה ראדל, בעלה בן דודה ה"ה ר' שלמה ב"ר ברוך יצחק מינצברג. ד. ה"ה ר' מרדכי, זוג' מרת שיינדל בת ר' מנחם הכהן דוידוביץ. ה. ה"ה ר' אהרן פנחס לייביש, זוג' מרת פראדל זלאטע בת ר' יעקב יוסף ברנדסדורפר.

ו. ה"ה ר' אביגדור צבי, זוג' מרת רחל ביילא בת ר' יעקב דוב אולמן. ז. ה"ה ר' דוד פתחיה, זוג' מרת חיה בת ר' דוד צבי שלמה פרידמן. ח. ה"ה ר' אברהם יוסף, נולד י"ג חשוון תש"כ, נשא את מרת חיה בת ר' ישראל יצחק ברנדסדורפר, מחשובי האברכים בתולדות אהרן, נפטר בדמי ימיו ביום ג' שבט תשמ"ב. ט. מרת חנה ביילא, בעלה ה"ה ר' רפאל ליפשיץ. י. מרת שיינא אסתר, בעלה ה"ה ר' יעקב לויפער.

2. מרת צפורה נולדה בשנת תרפ"ב, נישאה לרבי שלמה זלמן רוטמן יליד תרפ"ב ב"ר שלום יעקב שמחה [יליד ירושלים תרס"ג, בין פעולותיו הרבים הקים ארגון "חנוך

ר' שלמה זלמן רוטמן

לנער' לקירוב בני נוער לתורה ויראת שמים, ב"ר נחום יליד לאמזא תרמ"א, עלה לאר"י בשבעה עשר בתמוז תרס"ב, בהרה"צ ר' יצחק דוד יליד תר"ז בפולין מחסידי קאצק, עבר לליטא ולמד אצל הסבא מקעלעם, מחשובי ונכבדי הקהל בלאמזא והרביץ בו תורה לרבים, בשנת תרפ"ב עלה לאר"י כאשר חלק מילדיו כבר היו שם, נפטר ביום ח' תמוז תר"ץ נטמן בהר הזיתים]. ר' שלמה זלמן למד בתלמוד תורה וישיבת תורה ויראה, היה תלמיד חכם מופלג, איש ירא שמים מרבים, סופר סת"ם

מומחה ומבוקש, והגר"ז מבריסק הידר לקחת ממנו מזוזות עבור דירות לבני ביתו, כן היה הבעל תוקע אצל הגר"ז מבריסק, איש חסד מובהק, ניהל את חבורת חנוך לנער אשר הקים אביו. נפטר בדמי ימיו ביום י"ט אד"א תשל"ח, זוג' נפטרה ביום י"ד חשוון תשנ"ב נטמנו בהר הזיתים.

הורי: א. ה"ה ר' דוד פנחס לייביש, זוג' בזיו"ר מרת חיה אסתר מרים ב"ר משה כהן נפטרה ביום ד' אלול תשע"ב נטמנה בהר המנוחות, זוג' בזיו"ר מרת חיה אסתר לבית וויינשטוק. ב. מרת שרה פרוש. ג. ה"ה ר' נחום, זוג' מרת מטילדה לבית קרוק. ד. מרת עלקא, בעלה ה"ה ר' יוסף לוי. ה. מרת מלכה, בעלה ה"ה ר' אברהם נתן אנשין. ו. מרת רחמה, בעלה ה"ה בן דודה ה"ה ר' יוסף ב"ר ישראל אשר רוטמן. ז. מרת גולדה ראדל, בעלה ה"ה ר' שלמה בלום בן הרה"ח ר' מרדכי דוד, מהמיוחדים של בני החבורה בקהילת תולדות אהרן, ירא שמים מרבים תלמיד חכם מופלג, תמים בדרכי ה' וממשיכי קום, עמד רבות בשנים על משמר הקודש במורא מקדש, נפטר באופן פתאומי בנר ראשון של חנוכה תשע"ד ונטמן בהר הזיתים. ח. מרת זלדה, בעלה ה"ה ר' יהושע בינעט. ט. ה"ה ר' יצחק, זוג' מרת טובה לבית שוורץ. י. מרת חיה, בעלה ה"ה ר' משה פרנקל.

3. מרת רחמה מרים ילידת תרפ"ג, נישאה בחודש סיון ת"ש להרה"ח ר' ברוך יצחק מינצברג, נולד סיון תרפ"ב בן הגאון המקובל רבי דוד [מבחיירי תלמידי הרב אשלג בעל הסולם ז"ע], מומחה יחיד בידי ובניית מקוואות, מחבר ספר מבנה מקוואות והכשרם, מגזע הצדיקים היהודי הקדוש, הרה"ק מלעלוב, ושר בית הזוהר עטרת צבי מזידיטשוב ז"ע], ר' ברוך יצחק למד בילדותו בת"ת חיי עולם בעיר העתיקה, ובת"ת מאה שערים, ובישיבת תורת אמת חב"ד, בעל כשרונות נדירים תלמיד חכם מופלג בקי בכל מכמני התורה, מתלמידי בעל הסולם, לפרנסתו עבד במסירות מיוחדת במוסד "סנהדריה" שהקים הגר"ז מבריסק ז"ע, עבור יתומים שבאו מהשוואה. נפטר ביום י"ד סיון תשנ"ח, זוג' מרת רחמה נחלתה בצעירותה והיתה במצב מסוכן מאד, והרה"ק ר' אהרן ראטה בעל שומרי אמונים לקח אתו מנין לכותל המערבי להעתיק לרפואתה, וכשהזכירו אותה לפני המהר"ץ דושינסקיא ז"ע, היה זה ביום שישי פר' בהעלותך, והוא היה באמצע העברת הסדרה, אמר להוסיף לה שם מרים מפרשת השבוע ואכן מיד הבריאה, נפטרה ביום כ"ה תשרי תשמ"ד, נטמנו בהר המנוחות.

ר' ברוך יצחק מינצברג עם חתנו ר' יצחק יונה ויסלובסקי

הורי: א. מרת גולדה ראדל תחי', נישאה להרה"ח ר' דוד דייטש נולד בכ"ז ניסן ת"ש ב"ר יהודא לייביש, למד בת"ת שומרי החומות ובישיבת עץ חיים, ת"ח מופלג ובקי בכל מקצועות התורה, שקד בהתמדה רבה על התורה, שנים רבות התפלל תפילת ותיקין בכותל המערבי והניח שם תפילין ליהודים רבים, ביתו היה פתוח לרווחה להכנסת אורחים, סבל יסורים נוראים וקבלם באהבה, נפטר בז' כסלו תשע"ה נטמן בהר הזיתים. ב. ה"ה ר' משה צבי, זוג' מרת רעכיל בת ר' משה גרשון גוטליב. ג. מרת צפורה נולדה ביום י"ז אלול תש"ד, נישאה להרה"ח ר' יצחק יונה ב"ר יחיאל ויסלובסקי, איש רב פעלים, מחנך מומחה ומנהל הרוחני של ת"ת ויזניץ בירושלים, מנהל כללי של המוסדות בירושלים, גבאי הראשי בשטיבל הויזניצאי ברחוב נחמיה. סוחר ובעל עסקים מסועפים. תפילותיו החמות וה"באטעס" מלאי הרגש והכיסופין הבעירו לבבות ישראל לאבינו שבשמים. טוב ומטיב וחביב מאוד על הבריות, בעל צדקה וחסד גדול, נחן בפיקחות רבה ונהנו ממנו עצה ותושיה, השכין שלום בין אדם לחברו ובין איש לאשתו. הקים מרכזי בריאות קהילתיים, ומרפאת שיניים פרטית לנזקקים "חסדי יצחק" ברמה גבוהה ובמחירי חסד, נפטר ביום י"א מנ"א תשנ"ז, זוג' נפטרה ביום י"ט סיון תשס"ב, נטמנו בהר המנוחות. ד. ה"ה ר' שלמה, זוג' מרת גולדה ראדל בת דודו ר' מנחם הלוי גרומן. ה. מרת רבקה, בעלה הגה"ח ר' מנחם מנדל סאבאוויטש אב"ד ור"מ בבית שמש. ו. ה"ה ר' פנחס אריה לייביש, זוג' מרת לאה רייזל ילידת תר"ד בת הרה"צ ר' ישראל זאב אופנהיים [נכד הגאון ר' הלל פולק אב"ד סאסרעגען מחשובי תלמידי החתם סופר זי"ע מחבר ספר קודש הילולים, החתם סופר ותלמידיו עמוד קכ"ד] נפטרה ה' תשרי תשע"ז. ז. מרת שרה דבורה נולדה בחודש תשרי תשי"ב, בעלת חסד גדולה הצטיינה במיוחד בהשאת יתומים. נפטרה בדמי ימיה ביום כ"ח חשוון תשס"ח נטמנה בהר המנוחות, בעלה הרה"צ ר' צבי טייטלבוים שליט"א בהרה"צ ר' מרדכי דוד מהוסאקאב. ח. מרת רויזא זיסל, בעלה הרה"ג ר' צבי ריבלין מו"ץ העדה החרדית. ט. הרה"ג ר' אברהם אליעזר יליד תשי"ז, ת"ח ובקי מופלג בכל מקצועות התורה נעים הליכות וירא שמים מרבים, מו"ץ העדה החרדית וקהילת שומרי החומות בשכונת רמת שלמה, שנים רבות היה ער עד עלות השחר שאם יתעורר למישהו שאלת רב יהיה מי שיענה לו, סבל הרבה יסורים וקבלם באהבה, נפטר בדמי ימיו ביום ל' תשרי תשע"ב, נטמן בהר המנוחות. זוג' בזיוו"ר מרת פריידא בת ר' שמואל דוד פריימן, נפטרה בדמי ימיה ה' כסלו תשס"ד נטמנה בהר הזיתים, זוג' בזיוו"ש מרת חוה בת הגאון ר' מנדל פוקס שליט"א. י. מרת שיינא אסתר, בעלה ה"ה ר' משה גדלי' אנשין.

4. מרת עלקא תחי'. נישאה להגאון ר' ישראל אשר רוטמן יליד תרפ"ב בירושלים בהרה"צ ר' יוסף [יליד לאמזא שנת תרמ"ז עלה לאר"י בשנת תרס"ב בהיותו בן ט"ו

שנים, נפטר ביום הכיפורים תש"ט, בהרה"צ ר' יצחק דוד הנ"ל במס' 2]. למד בבחרותו בישיבת המהרי"ץ דושינסקי והיה מבחירי התלמידים והוסמך להוראה ע"י רבו המהרי"ץ דושינסקי זי"ע, אך לא רצה לקחת על עצמו אחריות של פסיקת הלכות, ובחר לעצמו להיות מלמד, תחילה בת"ת תורה ויראה ואח"כ בת"ת "עץ חיים" במשך 25 שנה עד יומו האחרון, כאשר התחנכו אצלו דורות לתורה ויראת שמים, ומרן

הגרי"ז מבריסק זי"ע התבטא עליו "אזא מלמד האב הג"ר ר' ישראל אשר רוטמן איך נאך נישט גיזעהן" [כזה מלמד עוד לא ראיתי], בעל כושר הסברה עצומה, אשר חי את תלמידיו 24 שעות ביממה. בהמלצת הראב"ד זצ"ל ומתוך חיוב המצוות נכנס לעבוד בחברה קדישא בשעות הערב והלילה, וראה בתפקיד קדוש זה להגן ולשמור על כל מנהגי הח"ק מקדמת דנא. במסגרת עבודה זו השתדל עבור ת"ח צנועים ואנשים במצוקה בצדקה וחסד והכנסת כלה וכו', היה בעל תפילה מיוחד ובעל רגש עצום, רבים באו ממרחקים לבית הכנסת ברוידע"ס לשמוע אותו שופך נפשו אל ה', כן היה דורש ברבים בהתלהבות אדירה וברגש שיצאו מהלב ונכנס בלב שומעיו, רבים נהנו ממנו עצה ותושיה והיה משמח בשמחתם. נפטר ביום עשרה בטבת תשד"מ.

הורי: א. ה"ה ר' יצחק שלמה, זוג' מרת רבקה זלאטע בת הג"ר מרדכי אהרן שיינברגר. ב. מרת באשע, בעלה ה"ה ר' נחום ב"ר יעקב וויספיס. ג. ה"ה ר' פנחס לייביש, זוג' מרת נחמה בת הג"ר צבי מיכל העלער. ד. מרת חיה, בעלה ה"ה ר' יצחק שלמה ב"ר אברהם אהרן שיינברגר. ה. ה"ה ר' יוסף, זוג' מרת רחמה בת דודו ר' שלמה זלמן רוטמן. ו. ה"ה ר' נתן מאיר, זוג' מרת תשורה בת ר' ישעי' פליישמן. ז. ה"ה ר' אלימלך, זוג' מרת רבקה בת הגאון ר' ישראל יעקב פישר. ח. ה"ה ר' דוד, זוג' מרת מרים בת ר' יהודה הולצמן. ט. ה"ה ר' יעקב, זוג' מרת דבורה בת ר' דוד נחמן בלויא. י. מרת שיינדל, נפטרה כ"ב כסלו תשע"ב. בעלה ה"ה ר' בצלאל ב"ר עמרם בלויא. יא. מרת רחמה, בעלה ה"ה ר' מאיר ב"ר משה העלער. יב. מרת הינדא, בעלה בזיו"ר ה"ה ר' יעקב אשר ב"ר שמואל וויסנשטרן נפטר בדמי ימיו ביום י"ז ניסן תשנ"ז, בעלה בזיו"ר ה"ה ר' יצחק וועבער. יג. ה"ה ר' אברהם ישעי', זוג' מרת מלכה בת ר' משה נחום פרידמן.

5. הרב ר' אורי שליט"א. זוג' מרת מלכה יהודית בת הרה"ח ר' הערשל אייכלר מזקני וחשובי אנשי ירושלים של מעלה, הצטיינה במיוחד במצוות כיבוד אב ואם ולא החסירה יום אחד לבקר בביתם, שמרה על מסורת לבושה מבלי לשנות במשהו מבית אמה, נפטרה ביום ט"ז תשרי תש"ס נטמנה בהר המנוחות. הורי: א. ה"ה ר'

מאיר, זוג' מרת אסתר פייגא לבית אנשין. ב. ה"ה ר' יצחק שלמה, זוג' מרת לאה לבית סאניאק. ג. מרת צפורה בעלה, ה"ה ר' שמואל אריה מרקוביץ. ד. ה"ה ר' יוסף, זוג' מרת אסתר לבית שמעיה. ה. מרת רבקה חיה, בעלה ה"ה ר' מנחם פוטש. ו. מרת שיינא אסתר, בעלה ה"ה ר' מאיר ב"ר דוד אייכלר. ז. מרת הינדא, בעלה ה"ה ר' יוחנן שמעיה.

6. הרב ר' אלימלך נולד ביום ה' אד"ב אדר תרפ"ט בירושלים שבין החומות, למד בת"ת שומרי החומות ות"ת וישיבה תורה ויראה, ובישיבת ייטב לב דסאטמאר בראשותו של הגאב"ד רבי משה אריה פריינד זצ"ל, בעל כשרונות מופלאים עם אהבת התורה ושקידה בה ללא הפוגות. נשא ביום י"ב אלול תשי"א את מרת יוכבד יאכעט בת הרה"ח ר' משה דוד הכהן מחשובי חסידי אלכסנדר ומגדולי נותני הצדקה בעיר לודז', נולדה בפולין ביום כ"ג כסלו תרפ"ו עלתה עם הוריה

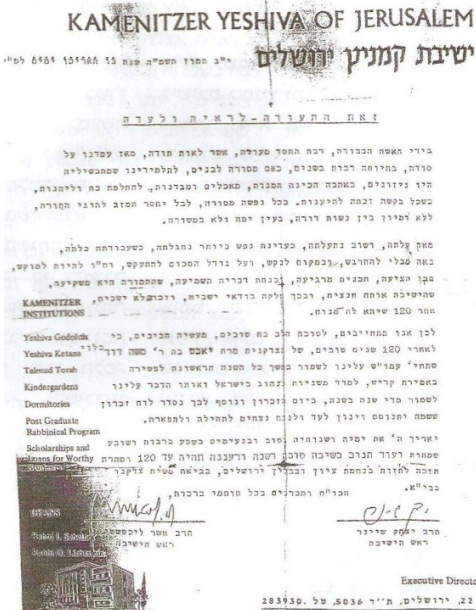

ר' אלימלך בלויא - נואם

לאר"י בשנת תרצ"ה. ר' אלימלך היה תלמיד חכם מופלג מרביץ תורה בבית מדרש בתי אונגרין, ממשכימי קום לפני עלות השחר ושופך לבו כמים לפני קונו, משחר נעוריו קבע שיעורים עם דודו הגאון רבי משה וועבער בנגלה ובנסתר, נואם בחדס עליון פה מפיק מרגליות, שנים רבות ניהל יחד עם הרה"ג ר' שבתי יודלביץ מוסד לילדי העולים בעידודו של הגר"ז מבריסק זצ"ל, והיה מבאי ביתו ומחברי ה"מנין" הקבוע בביתו, ניהן בעט סופר מהיר חד ושנון, בתחילה ערך את בטאון "משמרת חומותנו" ואח"כ היה העורך הראשי של בטאון העדה החרדית, למרות ביתם הקטן ומשפחתו הגדולה בליע"ה שימש כהכנסת

אורחים עבור עניים ודלים וקשי יום אשר קשה היה לעמוד במחיצתם והוא וזוג' דאגו לכל מחסורם. נלב"ע כ"ו סיון תש"ס. זוג' אישיות מיוחדת במינה מידותיה הטהורות התאים לכמה דורות שעברו, שום דבר גשמי לא תפס אצלה כלל, מסרה כל כולה לאחרים ולעצמה לא היתה צריכה כלום, נפטרה כ"ח תמוז תשע"ב נטמנו בהר המנוחות.

רצ"ב מכתב למרת יאכעט בלוי מראשי ישיבת קמניץ, בו הם מתחייבים לאחר 120 שנה ללמוד עבודה משניות וקדיש וכו'. הסיפור מאחורי המכתב: היא היתה מבשלת שנים רבות עבור הישיבה, וכאשר הפסיקה לעבוד ורצו לשלם לה פיצויים, אמרה שאינה רוצה כסף רק שילמדו לעי"נ. וכן היה גם עם כולל שומרי החומות, שבתם נמצא מתחת לתלמוד תורה שומרי החומות, וכאשר בנו שם,

מכתב ראשי ישיבת קמניץ למרת יאכעט בלויא

כל הדירות שלמטה נזוקו עם הרהיטים, וכל השכנים קבלו מהכולל פיצויים על הנזק, והיא לא רצתה לקבל כסף רק שירשמו את בעלה ואותה לאחר 120 ללימוד משניות ואמירת קדיש. יש מכתב מהכולל אליה על זה.

הוריו: א. מרת יהודית, נפטרה כ"ג מנ"א תשנ"ג, בעלה ה"ה ר' אהרן פעריל. ב. מרת עלקא, בעלה ה"ה ר' משה גרובר. ג. מרת חיה, בעלה הרב יהושע שמעון בריזל שליט"א רב ומר"צ של חסידי קרלין סטולין גבעת זאב. ד. ה"ה ר' פנחס לייביש, זוג' מרת אסתר גיטל לבית

מרקוס. ה. מרת שיינא אסתר, בעלה ה"ה ר' ראובן פפנהיים. ו. מרת בלומה, בעלה ה"ה ר' אברהם סלונים. ז. ה"ה ר' יחזקאל, זוג' מרת רבקה לבית צלא. ח. ה"ה ר' יצחק שלמה, זוג' מרת לאה רחל לבית הכהן ראלניצקי. ט. ה"ה ר' ישראל, זוג' מרת אסתר לבית הכהן ראטה. י. מרת הינדא רחל, בעלה ה"ה ר' שלמה זלמן ברטשטיין.

7. מרת גולדה ראדל תחי, בעלה בן דודה הגאון ר' דוד פנחס לייביש שליט"א ב"ר ישעי' שיינברגר זצ"ל. צאצאיהם: להלן אצל משפחת שיינברגר.

8. מרת שרה יהודית תחי, נישאה להרב חיים בנימין הלוי קצינלנבויוגן, נולד בחודש שבט תרפ"ז, בן הרה"ג ר' אהרן שלמה ראש ישיבת תורה ויראה ומנהיג נטורי קרתא, אשר ייסד ביחד עם הרה"צ ר' עמרם בלויא [בנו של הרה"ג ר' אברהם משה יליד תרכ"ח בעיר גראדנא, עלה לאר"י מליטא ביום ו' ערש"ק י"ח תמוז תרנ"א, מרבני ישיבת תורת חיים, וראש ישיבת ציון - אפריון, נפטר כ"א שבט תרפ"ד]. ר' חיים בנימין בעל כישרונות אדירים, נבחן בצעירותו אצל הגאון הרב בנגיס זצ"ל על כל שלשת הבבות, שקד כל ימיו על התורה בהתמדה עצומה, למד שמונה שעות ברציפות בעמידה בלי להפסיק, לאחר נישואיו למד שנים בכולל חזון איש בבני ברק ושהה שם משבת לשבת, וקיים את המשנה כפשוטו "פת במלח תאכל ועל הארץ תישן". עמד בראש כולל יראי ה', ולאחר פטירת אביו מילא את מקומו

הג"ר חיים קצינלנבויגן עם אביו הג"ר אהרן

ר' פנחס לייביש
קצינלנבויגן

בראשות ישיבת תורה ויראה, ערך את ביטאון החומה, וירחון העמק, תלמיד חכם חריף ושנון. פיקח ונבון ורבים נהנו ממנו עצה ותושיה, גם בזמנים הכי לחוצים השכיל להטות אוזן ולהקשיב לכל אדם, גם אם היו אלה דברים של מה בכך היה עונה בשיקול הדעת ובהארת פנים וברגיעות אשר היה לפלא

בעיני כל רואיו, ביתו היה פתוח לרווחה לכל נשבר ונדכא אשר מצאו בביתו בית חם. נפטר ביום ג' תשרי צום גדליה תשס"ה נטמן בהר הזיתים.

הורי: א. מרת רחמה, בעלה ה"ה ר' יעקב נדל. ב. ה"ה ר' זליג ראובן, זוג' מרת אסתר לבית פרידמן. ג. מרת צביה, בעלה ה"ה ר' דב (בערל) טרבלו. ד. מרת גולדה, בעלה ה"ה ר' אפרים הכהן הלפרין. ה. ה"ה ר' אברהם משה, זוג' מרת רבקה צביה לבית דייזס. ו. ה"ה ר' פנחס לייביש, נולד י"ט אדר תשכ"ג, אברך מורם מעם, ירא שמים מרבים, הרביץ תורה לעדרים, עסק תדיר באורייתא מתוך צער ודחק, דקדק במצוות קלות כבחמורות במסירות נפש עילאית גם

בימי חליו, התייסר כעשרים שנה בייסורים נוראים וקבלם באהבה, נפטר בדמי ימיו בל' כסלו תשס"ט, נטמן בהר הזיתים. זוג' מרת אסתר לבית פרידמן.

9. הרב ר' דוד שליט"א. זוג' מרת יהודית תחי' בת הרב מאיר כהן. הורי: א. ה"ה ר' יחיאל צבי. זוג' מרת שרה לבית סירוטה. ב. מרת גולדה ראדל. בעלה ה"ה ר' שלום אליעזר ראטער. ג. מרת שיינא אסתר. בעלה ה"ה ר' צבי עקיבא ברטשטיין. ד. מרת עטל בלומא. בעלה ה"ה ר' ישראל מאיר קויפמן. ה. ה"ה ר' יצחק, זוג' מרת יפה. ו. ה"ה ר' אלימלך. זוג' מרת אסתר לבית פונפדר. ז. מרת הינדא. בעלה ה"ה ר' חיים שלום קרישבסקי. ח. ה"ה ר' ישעי'. ט. ה"ה ר' משה, זוג' מרת רבקה לבית שפירא.

10. הרב ר' ישעיהו שליט"א. זוג' מרת חנה תחי' בת הרה"ח ר' יצחק זאב קרישבסקי. הורי: א. מרת פרידא, בעלה ה"ה ר' יחיאל מיכל ב"ר שלמה רוזנברג.

ב. ה"ה ר' פנחס לייביש, זוג' מרת רחל לאה לבית רוטמן. ג. מרת שיינא אסתר, בעלה ה"ה ר' אברהם פוקסברומר. ד. מרת גולדה ראדל, בעלה ה"ה ר' שמחה בעלסקי. ה. מרת הינדא, בעלה ה"ה ר' אהרן רונזנהיי. ו. ה"ה ר' יוסף קדיש, זוג' מרת חנה ביילא לבית דבלינגר. ז. ה"ה ר' טוביה, זוג' מרת רייזל לבית רובין. ח. מרת חוה, בעלה ה"ה ר' משולם זושא קורנבליט. ט. מרת עלקא, בעלה ה"ה ר' נחמן קניג.

ד. הגאון ר' רפאל שניאור זלמן וועבער ראש ישיבת פרשבורג

נולד בשנת תרס"ב, ונקרא שניאור זלמן מהראשונים ע"ש בעל ה"תורת חסד" שנפטר ביום ה' ניסן תרס"ב, רפאל הוסיפו לו בילדותו כאשר היה חולה. בעל כשרונות נדירים מתמיד עצום, בגיל 11 נבחן בע"פ אצל הגאון רבי חיים ברלין בנו של הנצי"ב על כל מסכת בבא קמא עם כל התוספות, והיתה לשיחת היום בירושלים. בתחילת מלחמת העולם הראשונה למד אצל הגאון ר' יעקב משה חרל"פ

הג"ר זלמן וועבער

זצ"ל, כאשר התייתם מאביו בצעירותו הכניסו הגאון ר' יצחק ירוחם דיסקין בביתו, וקבע עמו שיעורין תמידין כסדרן וכל מחסורו עליו. שמו הלך לפניו כאחד מבני העליה שבבני התורה הצעירים בירושלים.

נשא את מרת חיה שיינא פעסל בת הרב ר' חנוך העניך בן הרב משה מנדל ורנר יליד פולין [מחסידי הרה"צ ר' זאב וולף מסטריקוב זצ"ל, עלה לאר"י בשנת תר"מ והיה מעסקני הישוב באר"י, הקים מפעלי עזרה וחסד לעניי העיר, תחילה חכר חצר עם בתים ברובע המוסלמי בעיר העתיקה והעמיד את הבתים חינוך לרשות

משפחות עניות, לאחר זמן בנה את שכונת בתי ורנר הסמוך לבתי ורשה שיועדה אף היא חינוך לתלמידי חכמים]. לאחר כמה שנים מנישואיו כבר נמנה כאחד מהאריות ומטובי הכוחות בישיבת אהל משה שנודעה בלומדיה הגאונים, הגיע לדרגות גבוהות בצדקות בקדושה ובפרישות, ענוותן ושפל ברכ ובורח מהפרסום כמטחווי קשת, בעל סבלנות לאין שיעור, תפילותיו בהשתפכות הנפש ובדמעות שליש כבן המתחטא לפני אביו, וזה עורר את כל העומדים מסביבו, שמירת פיו ולשונו היה לפלא.

כאשר הגאון רבי זעליג ראובן בנגיס זצ"ל ראב"ד ירושלים, עלה לאר"י ועמד על טיבו של ר' זלמן, ביקש לקבוע עמו קביעות לשוחח בדברי תורה בכל ערש"ק, וכאשר הדפיס את ספרו לפלגות ראובן ביקש מר' זלמן שרוצה לצרף מחידושו לספרו, אך ר' זלמן התחמק מזה, וכאשר אמר לו הרב בנגיס שהספר מתעכב עד שיביא לו מחידושו, נכנע ר' זלמן והביא לו הדרן נפלא, והרב בנגיס הוסיף לזה

כותרת שהדרן זה נמסר מאחד מחכמי הישיבה הגאון ר' שניאור זלמן וובר שליט"א. כן כתב הרב בנגיס בצוואתו כי יכיר לו תודה אם יאות לומר קדיש לעי"נ.

כאשר הגאון ר' עקיבא סופר בעל הדעת סופר עלה לארה"ק והקים ת"ת וישיבה שבט סופר, ביקש מר' זלמן להיות הבוחן של הת"ת והישיבה, ואכן מדי שבוע היה בוחן את התלמידים, ותמיד נתן לתלמידים את ההרגשה שהצליחו במבחן. במכתב של הדעת סופר משנת תשי"ח אל "הרב הגאון עיניו כיונים על אפיקי ים התלמוד צי"ע כש"ת מו"ה זלמן וועבער שליט"א" הוא מודה לו ש"העמיד מידי שבוע בשבוע את בחורי ישיבת פ"ב על כור הבחינה הדק היטב שפתיו לזרזם ולעודדם ללימוד בהתמדה ובהבנה... ותקותי שגם בעתיד לא ימנע הטוב מבעליו אין טוב אלא תורה...".

בישיבת פרשבורג ירושלים - משמאל לימין: הג"ר זלמן וועבער, הג"ר יוסף נפתלי שטרן, הגאב"ד פרשבורג שליט"א, הג"ר יהושע העשיל פרנקל, הג"ר יהודה צבי דייטש

(התמונה היה תח"י תלמיד הישיבה ר' אליעזר עליון ז"ל ממלבורן)

בשנת תשכ"ג עלה ר' זלמן לכהן כראש ישיבת 'שבט סופר' פרשבורג ונשא בה שיעורים כסדרן, וכן השמיע שיעורים בישיבת לפלגות ראובן, ובישיבות נוספות, והעמיד תלמידים הרבה. תלמידו הגאון ר' זאב פלדמן שליט"א היה מגיע לביתו בכל יום ה' וחוזר על השיעורים ומעלה

אותם על הכתב. כתבים אלו היו מפוזרים בכל דפי הש"ס, ותמיד ביקש מרבו לסדרם בתיק מסודר ולא הסכים. ביום חמישי האחרון לחייו ביקש רבו לקבצם באופן מסודר ולא העלה על דעתו מדוע הפעם מזרזו לסדר את הדפים, ובמוצש"ק אור לכ"ג אייר תשכ"ט שבתה השמחה ובא השמש בצהריים. תלמידיו ראו בזה מעין צוואה שידיפסו את חידושיו, ובשנת תשל"ט הוציאו תלמידיו את חידושיו על הש"ס בשם חידושי הגרש"ז. זוג' מרת שיינא פעסיל עמדה לימינו כל השנים ועודדה אותו בדרכו בקודש, הסירה ממנו כל דאגה וטרדה כדי שיוכל להתמסר כל כולו לתורה ולתפילה, נפטרה ביום י"ט סיון תשנ"ה, נטמנו בהר הזיתים.

צאצאיהם: 1 ה"ה ר' פנחס אריה לייביש נולד ג' סיון תרפ"ב, נשא את מרת פנינה. בעל דפוס התחיה בירושלים, והקדיש רבות להדפסת ספרו של אביו חידושי

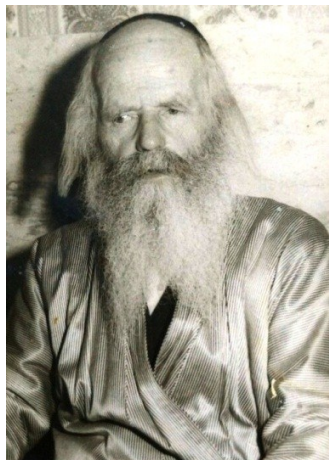
הגרש"ז שיצא בהדרתו, נפטר ביום כ"א כסלו תשע"ב נטמן בהר המנוחות. הורי: א. ה"ה ר' אברהם נולד ביום כ"ב אלול תש"ז, נשא את מרת רעיה לבית נויברגר תחי', תלמיד חכם שהקדיש שעות ביום ללימוד, למד בחברותא עם בן דודו הגאון ר' יהושע זעליג פלדמן מראשי ישיבות חב"ד, מסר שיעורים תורניים מדי יום, ראש מינהל ב"ס לעסקים. נפטר ביום כ"ב אדר תשס"ד נטמן בהר המנוחות. ב. ה"ה ר' שמואל. ג. מרת אביבה. 2. מרת בשא רבקה נולדה ביום ה' טבת תרפ"ד, נישאה ביום י"ג סיון תש"ו לר' אליעזר יחיאל מיכל פיירליכט-נאור, נולד ביום י' ניסן תרפ"ב בירושלים ב"ר שלום שעלה בילדותו מחוסט, למד בתלמוד תורה וישיבה שומרי החומות, לאחר נישואיו היה חזן בבית הכנסת תפארת צבי בתל אביב, בשנת תש"ל נסע לאוסטרליה והיה חזן בבית הכנסת הגדול במלבורן, חזר לאר"י בשנת תש"נ. נפטר ביום י' אייר תש"ע, מרת רבקה נפטרה ביום כ"ד אדר תשס"ד, נטמנו בהר המנוחות. הורי: א. מרת דינה, בעלה ה"ה ר' מנחם שטיינר. ב. ה"ה ר' דוד. ג. ה"ה ר' אריה, זוג' מרת אורית. ד. מרת רות. <רבי זלמן רשם לידת בן נוסף: "בני היקר יצחק שמעון נולד ג' שבט תרפ"ז", כנראה נפטר בילדותו>

ה. הרב ר' ישראל וועבער

נולד בשנת תרס"ח. נשא את בת דודו הרה"צ ר' זלמן וועבער מרת ביילא נולדה ט' סיון תרע"ב. ר' ישראל נפטר ד' שבט תשל"ה, זוג' נפטרה כ"ב אד"ב תש"ס. עליהם נכתב בהרחבה במאמר על חמיו דודו רבי זלמן וועבער בעלי זכרון 26 עמוד פג"ה.

ו. מרת רחמה שיינברגר

נולדה שנת תרס"ט. נישאה להרה"ג רבי ישעי' שיינברגר נולד בשנת תרס"ט, בן הרה"צ ר' יוסף חיים יליד ירושלים תרל"ג [בן הגה"צ ר' מנחם מאניש יליד תר"ג בעיירה טרדושקעד ליד נייטרא, תלמיד הגה"ק ה"כתב סופר" והגה"ק רבי הלל מקולומייא זי"ע, עלה לארה"ק בערך תרכ"ז-כ"ח, והתקשר בקשר הדוק עם הרה"ק רבי דוד ואביו הרה"ק ר' אלעזר מענדל מעלוב זי"ע, נפטר ב' ניסן תרנ"ט, בנו רבי יוסף חיים התפרסם כאיש צדיק ופועל ישועות, נשא את מרת רבקה זלאטע בת הגאון רבי ישעי' אורנשטיין ראש ישיבת אהל משה (ראה עליו לעיל אצל ר' עמרם בלויא), נפטר י"ז אייר תש"ן, רבי ישעי' היה תלמיד חכם מופלג ובקי בכל מכמני התורה ובעל מח חריף, פה מפיק מרגליות בעל דרשן נפלא, מסר שיעורים מדי יום מבוקר עד ערב בבית הכנסת בתי אונגרין ובזכרון משה, ובבית המדרש בעלזא בפרי חדש, ובמיוחד היה ידוע

רבי ישעי' שיינברגר

רבי ישעי' שיינברגר מתברך ע"י הגרי"ז בנגיס

שיעורו לפנות בוקר ליד כותל המערבי. היה מקורב מאד לגדולי ישראל, ובפרט לכ"ק מרן האדמו"ר מהר"א מבעלזא זי"ע, וכשהשתתף בשלוחנו הטהור, שאל מרן לפני שקידש אם ר' ישעי' כבר יושב בשלחן כן היה מקורב להגרי"ז בנגיס זצ"ל וזכה להתברך ממנו כאשר שם ידיו על ראשו, ולכ"ק מרן הבית ישראל מגור זי"ע, וכאשר הלך האדמו"ר לכותל

המערבי ביקש מר' ישעי' שישתדל להיות שם ושוחח עמו ארוכות. חיבר ספר "יציאת מצרים". מראשי הלוחמים למען קדשי בית ישראל יחד עם גיסו ר' עמרם בלויא, וגם נאסר כמה פעמים עקב מחאותיו, מראשי הנואמים בדברים חוצבי להבות אש בכל מערכות ישראל, שימש כ'שר החוץ' של העדה החרדית, איש חכם ופיקח ורבים נהנו ממנו עצה ותושיה, נפטר כ"ו סיון תשל"ט ונטמן בהר הזיתים, זוג' נפטרה ט"ו אייר תשל"ד ונטמנה בהר המנוחות.

בנם יחידם הרה"ג ר' דוד פנחס לייביש שליט"א, זוג' מרת גולדא ראדל תחי' בת דודו רבי עמרם בלויא. הורי: א. ה"ה ר' יוסף חיים, זוג' מרת שרה בת הגאון רבי מרדכי מן ראש ישיבת בית הלל. ב. ה"ה ר' שלמה יצחק, זוג' מרת מלכה בת הרב חיים רבינוביץ. ג. מרת רבקה זלאטא, בעלה ה"ה ר' חיים פרץ גרינוולד. ד. מרת שיינדל, בעלה ה"ה ר' שמואל רטייזר. ה. מרת פייגא, בעלה ה"ה ר' אברהם זוננפלד.

ז. הרה"ג ר' אלימלך וועבער

נולד בשנת תרע"ב, התחנך בתלמוד תורה עץ חיים והיה לתלמיד מצטיין, זכה ורבה של ירושלים הגאון האדיר מרן רשכבה"ג הרב יוסף חיים זוננפלד זי"ע השתתף בבר מצווה שלו, שמע את דרשתו ושבחו מאד. למד בישיבת בית יוסף צבי אצל רשכבה"ג מהרי"ץ דושינסקיא זי"ע והיה לתלמידו חביבו, ומינהו ללמוד בחברותא עם בנו יחידו מהרי"מ דושינסקיא זי"ע. זכה להיפגש ולקבל את ברכת כ"ק אדמו"ר הריי"ץ מליובאוויטש זי"ע ולקירוב מיוחד מכ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע, היה מזכיר מפלגת פאג"י ועסק בכתובה בעיתונות החרדית,

ר' אלימלך וועבער

לאחר מכן היגר לארה"ב והתפלל בקביעות בבית המדרש קרלין סטולין. שם עבד לפרנסתו בליטוש יהלומים, למד ולימד תורה בכל עת והיה יר"ש מרבים. בערוב ימיו עלה לארה"ק, שם פתח כולל יחד עם ידידו ר' אברהם טרגר ז"ל, ולימד תורה לעשרות אברכים מצויינים. חיבר ספר חידושים ורעיונות שהוצ"ל לרגל חתונת נכדתו, נזדכך

ביסורים קשים וקיבלם באהבה עד שהשיב נשמתו בטהרה ביום ועש"ק ב' אייר 'תפארת שבתפארת' ה' תשס"ד ונטמן בסמוך לקבר אמו הצדקנית בחלקת הרבנים בהר המנוחות.

צאצאיו: 1. מרת שרה גולדה, נלב"ע ה' אייר ה' תשס"ג, אשת ר' שמעון קאופמן ז"ל, לא השאירו זש"ק. 2. הרה"ח המחנך הדגול הרב ישעי' שליט"א מייסד 'שיטת הרב ובר', מחשובי חסידי ליובאוויטש זוגתו מרת פרומה לאה תחי' לבית שכטר. הורי: א. ה"ה ר' שניאור זלמן, זוגתו מרת נחמה דינה לבית בורנשטיין. ב. ה"ה ר' אברהם יעקב, זוגתו מרת משאה לבית לייכטר. ג. ה"ה ר' משה לייב, זוגתו מרת שושנה לבית רזונפלד. ד. ה"ה ר' פנחס דוד, זוגתו מרת אסתר לבית וורנר. ה. ה"ה ר' לוי יצחק, זוגתו מרת דאבא רבקה לבית בערגנשטיין. ו. מרת נעכה נחמה, בעלה ה"ה ר' מנחם הכהן וויס. ז. מרת חנה, בעלה ה"ה ר' יחזקאל שרגא גולדשטיין. ח. מרת חיה ליבא אהובה, בעלה ה"ה ר' מנחם מענדל ליכטשטיין. ט. מרת אסתר הדסה, בעלה ה"ה ר' נחום הלוי שטרסברג. י. ה"ה ר' מנחם מענדל, זוגתו מרת חיה מושקא לבית גליצנשטיין. יא. רחל. יב. מרדכי אליעזר. יג. אלחנן.

הג"ר משה וועבער

ח. הגאון ר' משה וועבער

נולד ביום ה' כסלו תרע"ה, בהיותו בן שנתיים התייתם מאביו. בער"ח אלול תרח"צ נשא את מרת מרים רחל בת הרה"ח ר' מרדכי הלוי גרומן [הנ"ל אצל ר' מנחם גרומן]. בגיל צעיר נכנס ללמוד בישיבת תורת אמת חב"ד, בשנת תרפ"ט כאשר האדמו"ר הרי"צ זי"ע ביקר בארה"ק, זכה להסתופף בצלו ולהתבשם במאמריו ולזכות בברכתו, מאז היה בקשר חליפת מכתבים תמידי בהדרכה וברכה בחייו האישיים, ובשנת תש"ו מינה אותו ל"משפיע" בישיבה. בעקבות תפקיד זה התפרסם כמשפיע מוצלח המנהל התוועדויות מיוחדות. עם הסתלקותו של האדמו"ר הרי"צ, התקשר אל הרבי, שהרבה להתבטא בשבחו ואף מינה אותו למשפיע ראשי בירושלים. בעת ביקורו הראשון אצל הרבי בשנת תשי"ז, שלח הרבי את מזכירו הרב קליין שיקבל את פניו בשדה התעופה. כאשר חלה בצעירותו בדלקת ריאות קשה, הכריז רבה של העדה החרדית בירושלים, רבי יוסף צבי דושינסקי, על קיום תענית בכולל שבראשותו, והוסיף לו את השם "חיים". כן היה מקורב להרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זי"ע, ששלח את נכדיו ללמוד עמו בחברותא ומימן בסתר את הכולל לאברכים שעמד בראשו.

בתחילת שנות תש"כ הקים יחד עם הרב יהודה דייטש מירושלים, את "המרכז לשיעורי תורה לנוער ולמבוגרים", במסגרת הרשת שהיתה חלוצת עולם התשובה

בישראל, העבירה קבוצת רבנים מכל רחבי הארץ שיעורים בתורת ישראל בפני בני נוער ומבוגרים בערי הפריפריה, במעברות ובמושבות. והוא עצמו נהג לנדוד לערי השדה, על מנת להעביר חלק משיעורי התורה. אחד הרבנים שצורפו על ידו למסירת השיעורים, הוא הרב ראובן אלבז שלימים הקים את ישיבת "אור החיים" המיועדת לחוזרים בתשובה. לאחר שהי' שוב גישה לכותל המערבי, הקים את הדוכן לתפילין הפועל מאז ועד היום ברחבת הכותל המערבי. רבי משה עצמו נוהג היה להקדיש שעות ניכרות במשך היום, על מנת להניח תפילין עם באי הכותל, והמשיך לשמור עימם קשר ועי"ז קירב מאות יהודים לחיק היהדות. מה שיחד אותו היא מדת "אהבת ישראל" לכל יהודי ויהודי כמעט בלתי מצויה, ההרגשה אבהית שנתן לכל מי שבא אתו במגע השפיעה עליהם מאד, כאשר החלו גורמים שונים לעודד את העלייה להר הבית עמד על המשמר במטרה לבלום את התופעה, שבה ראה חילול הקודש. הוא הציב שלט המזהיר על איסור העליה להר, ואף הציב שומרים שיפקחו על כך. השאיר אחריו ברכה את ספריו "ירים משה" [בו מרומז שמו ושם זוג' מרים בחילוף האותיות], על חמישה חומשי תורה, פרקי אבות, ומסכתות בש"ס. "ילקוט אמונה וביטחון", פרקים ביסודות האמונה היהודית. "שמעו ותחי נפשכם", לקט הוראות למעשה לפי סדר פרשיות השבוע.

כן הקדיש שעות רבות לענייני צדקה וחסד כאשר היה מכתת רגליו אצל נדיבי העם להתרימם עבור משפחות במצוקה ולשבורי לב, והעמיד אותם על רגלם, ביתו בן שני החדרים בשכונת בתי אונגרין זכה לכינוי "מלון ובר", לאחר שהתארחו בו חסרי בית ומרי נפש ודאג יחד עם זוג' לכל צרכיהם. בחורף תש"ס חלה, ולמרות זאת התאמץ להתמיד בסדר יומו, שכלל קבלת קהל עמוסה, הנחת תפילין ברחבת הכותל המערבי ומסירת שיעורים בישיבות שבראשן עמד. השתדל בכל מאודו להסתיר את סבלו מעיניהם של הפוקדים את מעונו, אף אם הדבר עלה לו במאמץ רב. בח"י אדר א' ה'תש"ס נפטר ונטמן לצד אמו, בסמוך ל"חלקת הרבנים" בהר המנוחות. זוג' מרת מרים שהיתה ידועה בטוב ליבה כמעט שלא בנמצא, ואשר בזכות מסירותה הצליח בכל פעולותיו הגדולות, נפטרה ביום ב' מנ"א תשמ"ט.

התודה והברכה להגאון ר' ישעי הרצל שליט"א רב העיר נצרת עילית אשר ליווה את הכנת המאמר מתחילה ועד סוף, למרכז מידע הר הזיתים על תמונת המצבה, ולכל אלה שעמדו לעזרתי בהכנת המאמר, אך אי אפשר לפורטם כי רבים הם.

נב. בעלי זכרון 24, בנידון האם הרב מאדא היה תלמיד החתם סופר או הכתב סופר זי"ע, קבלתי תגובה מאחד מצאצאי הרב מאדא, והוא מביא ראיה מאחד המכתבים שם בעמוד י"ז שלא היה תלמיד הכתב סופר, והוא במכתב מהרב מאדא לרבו היריעות שלמה, ובתוך דבריו כתב וז"ל הרב מפ"ב [הכת"ס] לא השיב כלום עכ"ל, ואם היה תלמידו איך מזכירו בלא לכתוב מו"ר. אך אחרי שמביא צדדים לכאן ולכאן לבסוף גם הוא נשאר בצ"ע.

הרב שלום אליעזר עמרם גראס

קרית יואל מאנרא יצ"ו

רבי עמרם חנוך יהודא פריעדמאן זצ"ל שו"ב באוהעל

תולדותיו, צאצאיו וגרגרים ביחוסו

ותולדות חתנו רבי יהודא כ"ץ קאהן ע"ה שו"ב באוהעל

עריכת המאמר הוא בסיוע ש"ב האברך החשוב הרב שמואל צבי שפיטצער הי"ו מפה, תשוח"ח לו על עבודתו במסירות רב ועל עזרתו בהשגת חומר להמאמר. גם קבלתי הרבה פרטים מש"ב הרב אליעזר כהן הי"ו מבני ברק, תשוח"ל לו, הערותיו המחכימות שהוסיף לי אחר עריכת המאמר הוספתי בפנים המאמר בסוגריים מרובעות.

הנה בהיותי בחודש אב העעל"ט ביחד עם אאמו"ר שליט"א להשתטח על קברי אבות באייראפע, זכיתי בעזרת הש"ת לגלות בביה"ח החדש בעיר אוהעל, את מצבת אא"ז הרה"ג רבי עמרם חנוך יהודא פריעדמאן זצ"ל שו"ב בק"ק אוהעל, אשר יום ושנת פטירתו ידענו ממקורות במשפחה. וכעת בעברי על שטח של הביה"ח זכיתי למצוא את מצבתו המתאים ליום הפטירה המקובל, וגם נחרט על המצבה ששימש כשו"ב באוהעל, ובכך נתברר שזהו אכן מצבתו של זקני ע"ה. אבל חידוש גדול היה לנו ששמו המלא היה 'עמרם חנוך יהודא', דבר שלא שמענו ולא ראינו עד הנה. גם נכדיו שנקראו על שמו נקראו רק בשם 'עמרם' ולא 'עמרם חנוך יהודא', (על נכדו אא"ז מוה"ר עמרם קאהן ע"ה הי"ד ממאקאווא, לא קשה שנשא שם עמרם לבד, כי שם אביו, חתנו של ר' עמרם חנוך יהודא ע"ה, היה מוה"ר 'יהודא קאהן ע"ה', ששימש ג"כ כשו"ב בק"ק אוהעל. אבל גם שאר נכדי ר' עמרם חנוך יהודא נקראו רק 'עמרם'). גם על מצבת אשתו באוהעל כתוב רק אשת 'הצדיק תמים מוה"ר עמרם שו"ב זלה"ה'. [עתה נודע לי מש"ב ר' יעקב גולדשטיין הי"ו מירושלים, כי אצלו זה היה ידוע, כי מצא בכתבי זקנתו מרת גיטל גרוס ב"ר מרדכי צבי גינצלער שרשמה רשימת יאראציטן ממשפחתה, ושם נמצא כתוב היאראציט של זקנתה מרת אסתר בת ר' עמרם חנוך יהודה, ובסוגריים נוסף (ב"ר שלום)].

ובכן אמרתי אשיחה להקוראים החשובים כמה פרטים מה שנראה לעיני בענין יחוסו של זקני ר' עמרם חנוך יהודא ע"ה, ועל אף שהדברים דלהלן אמורים רק בדרך השערה, אולי יוכל א' הקוראים להוסיף בו דבר או חצי דבר, ועי"ז אולי יתברר איזו פרטים חדשים. תחלה אכתוב בקצרה מידעתינו על תולדות ימי חייו.

תולדותיו

'הצדיק תמים' (כנוסח החרות על מצבת זוגתו ע"ה) רבי עמרם חנוך יהודא פריעדמאן זצ"ל שו"ב בק"ק אוהעל, היה בנו של הג"ר שלום פריעדמאן זצ"ל רב בק"ק

אבראהאם (אבראני, במחוז בורשוד). (כן הוא לפי דברי ש"ב מוה"ר שמואל מארגענשטערן ע"ה שקיבל כן במסורת המשפחה, אבל קצת תמיהה זאת, כי בספר חידושי מהר"י כץ בסוף הספר בחלק התולדות הערה ח' יש רשימה מכל הרבנים בעיר אבראהאם בין השנים תק"פ לערך עד אמצע שנות ת"ר ולא נמצא שום אחד בשם שלום או פריעדמאן) רבי שלום היה תלמיד של הגה"ק הברון טעם זצ"ל, ולמד שם יחד עם הגה"ק בעל דברי חיים מצאנז זצ"ל.

בנו רבי **עמרם חנוך יהודא** היה תלמיד ממרן הגה"ק בעל מהר"ם א"ש זצ"ל, והוא אשר פקד על תלמידו לקבל המינוי להיות שו"ב באוהעל. מסופר בקובץ לבית אבותם ח"ב עמ' קמ"ז (ברוקלין תשנ"ט) כי האב"ד הג"ר ירמ' לעוו זצ"ל לא היה דעתו נוח לו בשחיטת איזה שוחט, וביקש מר' עמרם שיקבל עליו עבודת השחיטה. עוד מסופר כי פעם רצה ר' עמרם להפסיק מאומנתו כשוחט, והרה"ק בעל דברי יחזקאל משינאווא זצ"ל צוה עליו שלא יפסיק ממלאכת קודש זו.

בהגיעו לפרקו נשא [בזיו"ר את זוגתו מרת אסתר ע"ה לבית צייזלער (נולדה באבראהאם בשנת תקצ"ד, נפטרה בכפר עמעד (Emod) על יד מעזא-טשאטה ביום י"ט כסלו תרכ"ג), וממנה נולדו לו ג' בנים הבכור אליהו, השני שמואל (ממנו יש צאצאים בארה"ק ובחור"ל), והג' לא נודע לנו שמו היהודי ובהונגרית נקרא Ferentz ובהקשותה בלדתה בן זה נפטרה עליו אמו. ואז נשא זקנינו את] זוגתו האה"ח מרת מרים ע"ה בת מוה"ר אלי' פעלדמאן ע"ה מעיר טשאני (Csany), וממנה נולדו לו ד' בנות כדלהלן, ולבתו הראשונה קרא בשם אסתר.

כנראה על נוסח מצבתה היתה אשה הגונה במעשים. ר' עמרם נתמנה כאמור לשו"ב באוהעל ושימש במשרתו זו כ"ד שנים (כפי שחרות על מצבתו). נפטר ביום כ"ד אב תרמ"ט, ומנוח"כ בהביה"ח באוהעל.

וזה נוסח מצבתו:

איש אמונים יקר הערך / תמים במעשיו שפל בך / יראתו הי' קודמת לחכמתו / אוהב תורה הי' מדתו / שימש בשחיטות ובדיקות / כ"ד שנה פה עיר אוהעל ה"ה מ"ה / עמרם חנוך יהודא / בן מו"ה שלום ע"ה שהלך לעולמו / בשם טוב ביום כ"ד מנחם אב / שנת תרמ"ט לפ"ק

זוגתו מרת מרים ע"ה נפטרה בת ע"ד שנים, ביום כ"ה ניסן תער"ב ונטמנה בביה"ח באוהעל. לפני ג' שנים זכיתי לגלות מצבתה בביה"ח באוהעל.

זה נוסח מצבתה:

האשה הצדקת אשת חיל / מעשיה נאים כקטורת
סמים / רב טוב עשתה כל הימים / ידיה לא היו
אסורות / מ... שלחה לנפשות אומללות / מ' **מרם**
/ בת מוה"ר **אלי** ע"ה אשת הצדיק / תמים מוה"ר
עמרם שו"ב זלה"ה / נפטרה בת ע"ד כ"ה **ניסן**
תער"ב לפ"ק / ת' נ' צ' ב' ה'

גרגרים ביחוס משפחתו

אנסה לברר על אודות השם **'עמרם חנוך יהודא'**.
הנה השם השם **'עמרם'** נקרא לכאורה על שמו של
הגה"ק רבי **עמרם חסידא זצ"ל**, ראה 'פנקס המוהל
חת"ס' אות תרס"ד מש"כ הגר"ז קיסטליכער
שליט"א בשם הגר"ר עמרם בלוהם זצ"ל רב

מקליוולאנד, שאלו הנקראו בשם **'עמרם'** נקראו על שמו של הגר"ע חסידא זצ"ל
עיי"ש, וכן כתוב ג"כ בתולדותיהם של צדיקים' בריש ספר 'חידושי רבי עמרם
חסידא' עיי"ש. אם כן ננסה לברר הקשר מזיקני ר' עמרם חנוך יהודא להגה"ק רבי
עמרם חסידא עד שקראו שמו עליו, הגם שאינו מוכרח שיהיה להם קשר משפחה כי
תהלתו של הגה"ק רבי עמרם חסידא זצ"ל מלאה ארץ, ויתכן שנקרא על שמו על אף
שאינן קשר משפחה, עכ"ז יותר מסתבר שהיה קשר משפחה.

א. הנה ש"ב מוה"ר **שמואל מארגענשטערן** ע"ה, בן בתו של זקני מוה"ר עמרם חנוך
יהודא ז"ל היה רגיל לומר מה שקיבל במסורת המשפחה, כי אביו של ר' עמרם ה"ה
הגר"ר **שלום זצ"ל** הנ"ל רב באבראהאם היה גיסו של רבי **יהושע ווארפלאטא** אשר
הוא היה גיסו של הגאון רבי **עמרם חסידא זצ"ל** והגר"ר **חיים קיצע זצ"ל**. ויל"ע מיהו
זה רבי **יהושע ווארפלאטא** גיסו של הגאונים הנזכרים. דהנה ר"ע חסידא ור"ח קיצע
היו חתני הגר"ר **ישראל מווארפלאטא**, אולי רבי יהושע היה בנו של רבי ישראל?
וא"כ האין היה גיסו של רבי שלום רב באבראהאם? אולי נשותיהן היו אחיות, אבל
לפי"ז אין קשר בין רבי שלום לרבי עמרם חסידא רק שהיא גיס גיסו. או אולי
הדברים מוטעים ורבי שלום היה חתן א' מבני רבי ישראל מווארפלאטא ובכך היה
גיסו של בנו ר' יהושע וגם של הגאונים הנזכרים? [דבר זה שרבי יהושע ווארפלאטא
היה גיסו של ר"ע חסידא הוא קצת תמוה, דהנה יש אחד הידוע בשם ר' **יהושע**
ווערפלעטער, והיינו הגאון ר' **יהושע כ"ץ** אב"ד **ווערפלעט** מחשובי תלמידי החתם
סופר זצ"ל ומגדולי צדיקי דורו, אך דא עקא שכל כותבי תולדותיו אחודים בדעה זו
שאין ידוע עליו שום פרט מיחוסו בית אביו/חותנו/ילדיו וכדו'. (מה שיש לציין כי
בתולדותיו מובא כי הוא אכן נולד בעיר אבראהאם וגם היה מרביץ תורה שם

באיזה תקופה, ואולי זה מרמז אכן שהיה איזה קרוב משפחה לזקינינו רבי שלום פריעדמאן אב"ד אבראהאם?).

ובספר לקוטי חבר בן חיים (ח"ג דף מ) מביא עובדא שהיה כאשר ר' עמרם חסידא נסע לארה"ק והלך להפרד מכמה גדולים באונגארן וביניהם אצל ר' יהושע כץ אב"ד בקהל ווערפעלעט וכו'. והנה לא מובא שם שום רמז שהיה ביניהם איזה קשר משפחתי. כמו"כ עיין בהקדמת ספר אוצר חיים (לרבי חיים קיצע) ושם נתבאר קשרי ידידות עמוקים שהיה בין הגר"ח קיצע להגר"ר יהושע ווערפלעטער ואין מוזכר שום דבר אודות קשריהם המשפחתיים. והאמת שאין זה פירכא כי אולי הכותב לא ידע, אך מכל מקום הדבר טעון בירור.

ולפי מה שכתבתי שר' יהושע היינו ר' יהושע ווערפלעטער הנ"ל, אז ממילא נופלת השערה זו כי ר' יהושע ווערפלעטער היה כהן ור' ישראל אב"ד פאלאטא לא היה כהן. גם יש לציין כי העיר וואר-פאלאטא ששם היה ר' ישראל, והעיר ווערפעלעט שם היה ר' יהושע הם שני ערים נפרדות רחוקים זה מזה.

ב. והנה ר' חנוך יהודא ב"ר ישראל קאהוט ע"ה רב דאהבת חסד בניו יארק, מח"ס 'ערוך השלם' כותב בהקדמת ספרו וז"ל: 'בזכות הורי ומורי כי ת"ל משללת היוחסין רבנים גאונים אני, ואבי זקני היה מוהר"ר ישראל פאלאטא שהובא בנודע ביהודא, ושני חתניו המושלמים ר' עמרם הנקרא קדוש ששם לדרך פעמיו ללכת לצפת להיות שם רב ומורה דרך, וגם מוהר"ר חיים רב ואב"ד בק"ק אירשא היו דודי אבי מורי ישראל נ'.

[אגב, יש להעיר כי מש"כ בספר 'עטרת עקיבא', כי לר"ע חסידא היו שני גיסים ר"ח קיצע ור' ישראל קאהוט. זה נכחש ממה שכתוב בנו עצמו כי ר"ע חסידא ור"ח קיצע היו דודי אביו כנ"ל, ולא גיסיו.

כמו כן בספר 'טויוזנט יאהר יודיש לעבן אין אונגארן' דף 270 כותב, כי ר' חנוך יהודא בעל ערוך השלם, היה נכד רבי עמרם חסידא, וזה נכחש ממש"כ הבעל ערוך השלם עצמו, שרבי עמרם היה דוד אביו ולא זקיניו].

ולענינינו, ניתן לשער כי שם אביו של ר' ישראל קאהוט הנזכר היה חנוך יהודא, ועל שמו נקרא בן בנו ר' חנוך יהודא קאהוט בעל ערוך השלם, ור' חנוך יהודא אבי ר' ישראל הוא היה גיסו של הגאונים ר"ע חסידא ור"ח קיצע. וזקיני רבי עמרם חנוך יהודא שהיה אולי נכד מא' מיוצ"ח של רבי ישראל מווארפאלאטא, נקרא על שם שני דודי אביו, הלא המה רבי עמרם חסידא וגיסו רבי חנוך יהודא קאהוט. ודו"ק.

ומה שלא נקראו נכדיו על שמו המלא 'עמרם חנוך יהודא', רק 'עמרם' בלבד, יש לשער כי הטעם היה כי ר' חנוך יהודא היה מראשי המשכילים, לכך לא רצו ליתן שם הזה, והשם נשתקע מהמשפחה.

ג. עוד יש להעיר כי בספר **תולדות ערוגת הבושם** כתוב, כי "להגר"ע חסידא היה לו **בן משה**, ששינה שם משפחתו ל**פריעדמאן**", אולי יש לחדש כי ר' משה דנן הוא אביו של רבי שלום אב"ד אברהאם הנ"ל, אביו של זקיני ר' עמרם חנוך יהודא? [אך גם זה קשה להולמו, כי ר' עמרם חסידא נפטר בשנת תק"ץ והוא אך בן ארבעים שנה, ולפי השערה זו נמצא שזקינינו ר' עמרם שנפטר בשנת תרמ"ט והיינו רק 60 שנה אחריו, והיינו שבתוך תקופה קצרה זו נכנסו עוד ד' דורות? ואולי היה רק ממשפחתו של ר' שלום.

ויש עוד אפשרות להשערה שרבי שלום פריעדמאן לא היה גיסו של ר' יהושע ווערפעלעטער אלא **חתנו**, ור' יהושע היה אולי חתנו של ר' **ישראל מווארפלאטא** ועל כן נסע אצלו הג"ר עמרם חסידא בדרכו לאה"ק מפני שהיה גיסו, ור' עמרם חנוך יהודה נקרא ע"ש שני דודי אמו הג"ר עמרם חסידא ור' חנוך יהודא קאהוט (הראשון) שכנראה נפטרו בסמיכות זמן (אם נאמר כך זה יסביר ע"ש מי נקרא ש"ב ר' יהושע גינצלער מארה"ב דלהלן שלא נמצא שום אחד מאבותיו שנקראו בשם (יהושע)).

כ"ז נאמר בדרך השערה ומראה מקום, אבקש שמי שיש לו להעיר ולהאיר יפרסם הדברים בין עלי הגליון הדין.

צאצאיו

לרבי **עמרם חנוך יהודא פריעדמאן** ע"ה וזוגתו מרת **מרים** ע"ה נולדו ארבעה בנות, ואלו שמותן, כסדר לידתן: **אסתר**, **יוטא**, **חנה**, **גיטל**. מכולם יש כהיום צאצאים חשובים בארה"ק ובארה"ב, אכתוב בקצרה תולדותיהן.

א. בתם מרת אסתר גינצלער ע"ה

נישאה למוה"ר **אהרן גינצלער** ע"ה מאוהעל. - צאצאיהם:

1. בנם מוה"ר **מרדכי צבי גינצלער** ע"ה, וזוג' מרת **מרים** ע"ה. [בתם מרת **גיטל** ע"ה אשת מוה"ר **צבי גרוס** ז"ל. ממנה שמעתי (לפני כשבע שנים) כי זקנה ר' אהרן גינצלער ע"ה היה מקורב ויועץ אצל ראש העיר של אוהעל, ולמחרת פטירתו היתה כותרת שחורה בעיתונות המקומית וכתבה עליו. נכדה הוא מוה"ר יעקב גולדשטיין הי"ו מעיה"ק ירושלים המוזכר לעיל, ותשו"ח לו על הוספת פרטים רבים וחשובים למאמר].

2. בנם מוה"ר **יהושע גינצלער** ע"ה.

3. בתם מרת **פיגא** ע"ה הי"ד אשת מוה"ר **שמואל זעלצער** ע"ה הי"ד, שניהם נעקה"ש ביום ג' **סיון תש"ד**. להם צאצאים רבים: (1) בתם מרת **מרים** אשת מוה"ר **יוסף מאיר נויאוויטש** ע"ה בברוקלין, נפטר כ"ח שבט תשנ"ו. (2) בנם מו"ה **אהרן זעלצער** מעיה"ק ירושלים ת"ו, מחבר ספר 'לקוטי זוודא קלילא', נפטר י"א טבת

תשמ"ב. זוגתו מרת צילה ע"ה לבית סאמעט. (3) בתם מרת **שיינדל** ע"ה אשת מו"ה **טובי' עהערנפעלד** ע"ה בברוקלין, נפטר כ' שבט תשמ"א, זוגתו נפטרה **ערב שבועות** תשע"ו. (4) בנם **גבריאל צבי** הי"ד, נעקה"ש ד' אייר תש"ה. 5 בנם מו"ה **ישראל זאב זעלצער** מב"ב, וזוג' מרת חוה לבית רייכמאן. (6) בתם מרת **לאה קריינדל** אשת מו"ה **יעקב יוחנן גראס** ע"ה מירושלים עיה"ק, נפטר בשנת תשמ"ו, זוגתו נפטרה ביום **כ"ח שבט תשע"ב**. (7) בתם **הילדה רבקה** הי"ד, נספה עם הוריה ביום ג' סיון תש"ד.

ב. בתם זקינתי מרת יוטא קאהן ע"ה

אשת מוה"ר **יהודה הכהן כ"ץ קאהן** ע"ה שו"ב בק"ק אוהעל. – עליהם וצאצאיהם ראה להלן.

ג. בתם מרת חנה מארגענשטערן ע"ה

נישאה למוה"ר **יעקב קאפל מארגענשטערן** ע"ה מאוהעל. - צאצאיהם: 1. בנם מוה"ר **עמרם מארגענשטערן** ע"ה לו צאצאים רבים בארה"ב. 2. בנם מוה"ר **שמואל מארגענשטערן** ע"ה. לו בת אשת ר' חיים יעקב זילבערשטיין הי"ו בברוקלין. (בנו חורגו הוא הגה"צ רבי יואל מארגענשטערן שליט"א אבדק"ק שארמאש).

ד. בתם מרת גיטל פעלדמאן ע"ה

נישאה לשאר בשרה מוה"ר **מרדכי פעלדמאן** ע"ה, ב"ר **חיים יהודא** ע"ה משאמלוי, ב"ר **אברהם** ע"ה, אחי אמה מרת מרים פריעדמאן ע"ה, ילדי ר' **אלי' פעלדמאן** ע"ה. ר' מרדכי היה תלמיד מובהק להרב משאמלוי זצ"ל, ומוזכר בפרעמעראנטען לספר קול ארי' אצל תלמידי ישיבת שאמלוי. שימש כשו"ב וש"ץ בק"ק פרעשבורג וערלוי, נעקה"ש עם זוגתו ביום **כ"א סיון תש"ד**. גם ב' בנותיהן מינדל שווארץ ע"ה והבת מרים ע"ה נעקה"ש. גם בנם הב' **משה עמרם** ע"ה נעקה"ש ביום הנ"ל. [כן מובא בספר שערי אפרים הנצחה. ובספר בירורי השיטות (מהרה"ג בנימין חיים שטיינער ראש ישיבת נייטרא במאונט קיסקא נ"י). כותב עליו **תלמידי**, ולכאור' כוונתו בת"ת יסודי התורה בעיר פרעשבורג, ר' בנימין חיים הנ"ל היה מלמד שם].

נשואו לפליטה: 1. בנם מוה"ר **אברהם** ע"ה מוואשינגטאן-הייטס. (יוצ"ח: חתניו ר' יואל זוסמאן עהרערנרייך ור' משה פנחס יהודא פר"מ בארה"ב). 2. בנם מוה"ר **חיים יהודא** ע"ה, נפטר כ"ו חשוון תשמ"ג מנ"כ בהר הזיתים. 3. בתם מרת **חי' שרה** ע"ה, אשת מוה"ר **משה אברהם גרינפעלד** ע"ה מצפת. (יוצ"ח: בניו מוה"ר מרדכי הי"ו, ומוה"ר יושע וואלף הי"ו, וחתנו מוה"ר יוסף ערפס בברוקלין).

רבי יהודה כ"ץ קאהן שו"ב באוהעל וצאצאיו

ר' יהודא (שם המשפחה היה **כ"ץ קאהן**) נולד בשנת תרכ"ו/ז לאביו מוה"ר **צבי הכהן קאהן** ע"ה וזוגתו מרת **פרידא** ע"ה (בת הרמן ונטי בערקאוויטש מאוהעל). ר'

צבי היה בנו של מוה"ר משה הכהן קאהן ע"ה מלאדמוץ (Ladmoecz - 17 ק"מ מאוהעל) וזוגתו שרה לבית פריעדמאן. בנישואי ר' צבי בשנת תרי"ט כבר לא היה אביו ר' משה בין החיים, המסדר קידושין שלו היה רב העיר אוהעל הג"ר ירמי' לעוו זצ"ל, מנו"כ של ר' צבי בהביה"ח בעיר אוהעל.

בשנת תרמ"ז-ח נשא ר' יהודא את זוגתו מרת יוטא ע"ה בתו של ר' עמרם פריעדמאן, וקבעו מושבם בעיר מעזא-טשאטה. שם נולדו להם בניהם ר' עמרם ור' מרדכי, לערך בשנת תרנ"ב/ג חזרו לעיר מולדתם אוהעל, ור' יהודא נתמנה שם לשו"ב בקהלה החסידית. מסופר כי כשנכנס ר' יהודא לביהמ"ד היו כולם משתתקים ואפי' הילדים היו מסתלקין לצדדים, מהיראה שהיתה כלפיו על אף היותו צעיר לימים. היה ת"ח גדול ויר"ש מרבים, כאשר קראוהו לתורה היו קוראים אותו בתואר "מורינו" אשר כידוע באונגארן נתנו תואר זה רק לאנשים חשובים.

נפטר צעיר לימים בן 54 שנים ביום י"א ניסן תר"פ, ונקבר באוהעל (לא מצאנו לע"ע את מקום קברו). לאחר פטירתו עברה אשתו מרת יוטא ע"ה לגור במאקאווא אצל בנה בכורה ר' עמרם. והובלה לאוישוויץ יחד עם יהודי מאקאווא, ובעת הנסיעה על הרכבת אמרה עם בנה ר' עמרם וידוי, נעקה"ש באוישוויץ ז' תמוז תש"ד, ה"ד.

ואלו צאצאיהם של מוה"ר יהודא הכהן כ"ץ קאהן ע"ה, וזוגתו מרת יוטא ע"ה ה"ד:

1) בנם הבכור אא"ז מוה"ר עמרם כ"ץ קאהן ע"ה. תלמיד הגה"צ מוהרש"ז עהרענרייך זצ"ל משאמלויא בעמח"ס לחם שלמה (כ"כ בהנצחה לספר 'ולאשר אמר' שהונצח ע"י חתנו אא"ז מר"ה מיכאל דוב הכהן הערמאן ז"ל). נשא את מרת יהודית ע"ה בת מוה"ר יצחק אייזיק גאלדשטיין ע"ה וזוגתו מרת רבקה ע"ה ממאקאווא, והתיישבו שם, לפרנסתו היה סוחר בצל, היה מפורסם לאיש תמים וירא שמים. נזכר בפרענומערנטן לספר 'לבושי מרדכי' (תרצ"ד) במאקאווא 'עמרם כ"ץ קאהן'.

אא"ז מוה"ר עמרם ז"ל ה"ד וזוגתו מרת מרים ע"ה ה"ד, נהרגו עקה"ש ביום ז' לחודש תמוז שנת תש"ד לפ"ק, עם חמשה מצאצאיהם: הבתולה הינדא ברכה ה"ד, הב' שלמה ברוך ה"ד, הילדה אסתר ה"ד, הילד ישראל ה"ד, הילד אשר פרץ ה"ד.

נשואו לפליטה בן אחד, ושלשה בנות שזכו והקימו ב"ה משפחות עניפות.

1. בנם מוה"ר ארי' יהודא קאהן (לאוב) ע"ה. תלמיד הג"ר אהרן דוד רובינשטיין זצ"ל ה"ד אב"ד קאוואטשהאזא, ולפי עדות בנו מוה"ר חיים צבי רובינשטיין ע"ה למד בהתמדה רבה והיה בחור מופלג בתורה. ניצל מהמלחמה האיומה והיגר לברוקלין, עסק במסחר והיה מפורסם לבעל חסד גדול, נפטר ביום י"ח ניסן תשנ"ט. לא זכה לזש"ק, ולזכרו העמידו ביהמ"ד "שארית ליהודה" לתורה ולתפלה פה בק"ק קרית יואל מאנרא יצ"ו. זוגתו היא האה"ח מרת בילא שתחי', בת מוה"ר מנשה שווארץ ז"ל מנירבאטור.

זה לשונו של ר' ארי' יהודא בכת"י שרשם אחר המלחמה בעיר מולדתו מאקאווא, על שער ספר שנתן לדו"ד לגיסו ר' אהרן ווייס במוצש"ק פרשת חיי שרה שנת תש"ו לפ"ק: "הקורות אשר קראונו בעו"ה בשנת תש"ד. כ"ד אדר תש"ד באו הרוצחים [מ]אשכנז והשתתפו עם הרוצחים דפה, ומאז ובכל יום ויום [התרבה] הפחד ובהלה, גזירות וגזירות, ובכ"ד לחודש סיון בא הגזירה שלמחרת כ"ה סיון צריך העיר להיות נקי מיהודים, ובעו"ה כן היה שבכ"ה סיון הלכנו נחנו אבותיי היקרים ותשעה אחים ואחיות ואמי זקיני עם מרכבת לעיר סעגנדין אל הגעטא, וביום שב"ק פרשת קרח ג' תמוז הלכנו להדרך הנורא לאוישוויץ ובאנו לשם ביום רביעי יום שנלקו המאורות ז' תמוז תש"ד, ובעו"ה עד היום לא ידענו מאבי היקר הצדיק אשר רדף

אחר גמילת חסדים ועסק בתורה, וכפי יכלתו לא חסר טבילת מקוה, ובמסירת נפש לימד אותנו בניו תוה"ק וכו' עמרם בן יהודא, ואמי היקרה אשר שבחה לספר מי יוכל, מסרה נפשה שנלך בדרך התורה ושלמד, בכל יום בבוקר השכם אמרה תהלים בדמעות שליש, רדפה צדקה וחסד וכו' וכו' הצדיקת יהודית בת רבקה [וכו'], אמי זקנתי הצדיקת יוטא בת מרים, אשר מסרו נפשם על קדושת השם ז' תמוז".

2. בתם האה"ח מרת רבקה ע"ה, נישאה ביום כ"ג שבט תש"ו לבעלה מוה"ר אהרן ווייס ע"ה, בן מוה"ר חיים זאב ווייס ע"ה מעיר ווערביש הסמוך לווערצקי. ר' אהרן היה תלמיד מרן הגה"ק בעל חקל יצחק מספינקא זצ"ל במונקאטש ובסעליש, גם היה תלמיד מרן הגה"ק בעל מנחת אלעזר ממונקאטש זצ"ל. אחר נישואיהן היגרו לארה"ב, דרו בברוקלין ואח"כ במאנסי ארה"ב. נפטרה בת צ"ג שנים ביום ט"ו אדר ב' תשע"ו, בעלה מוה"ר אהרן ע"ה נפטר בן צ' שנים ביום כ"ו תמוז תשס"ד. מנוח"כ בקרית פאפא וועסטשטער ניו יארק. להם צאצאים חשובים בארה"ב.

3. בתם זקינתי האה"ח מרת מרים שתחי', נישאה ביום ב' אדר ב' תש"ו, לזקיני מוה"ר מיכאל דוב הכהן הערמאן ע"ה, בן הרה"ח ר' חיים הכהן הערמאן ע"ה מבאניהאד. ר' מיכאל דוב היה תלמיד הג"ר אשר אנשיל כ"ץ זצ"ל בסערדהאלי, היגרו לארה"ב ודרו בברוקלין, היה מפורסם לנקי כפים ובתפלותיו בדמעות

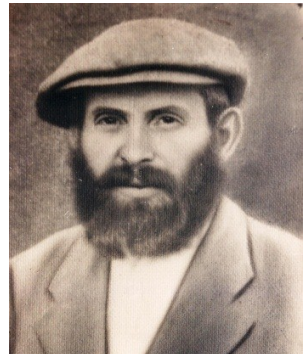
שליש. נפטר ביום י' חשון תשע"ה, ומנו"כ בביה"ח בק"ק קרית יואל מאנרא. להם צאצאים חשובים בארה"ב.

4. בתם האה"ח מרת מינדל ע"ה אשת מוה"ר משה אפרים ווינקלער הי"ו (יליד דערעטשקע) בבארא פארק ארה"ב. מרת מינדל ע"ה נפטרה בת פ"ו שנים ביום כ"ו חשון תשע"ב, ומנו"כ בביה"ח בק"ק קרית יואל מאנרא. להם צאצאים חשובים בארה"ב.

(2) בנם מוה"ר מרדכי כ"ץ קאהן ע"ה מבאניהאד.

שמו מובא בין החתומים מעיר באניהאד בפרענומערנטן על ספר מדבר קדמות (להחיד"א).

(3) בנם מוה"ר אליהו כ"ץ קאהן ע"ה.

נולד באוהעל ביום כ"ד אלול תרנ"ג, נשא את מרת עלקא לבית ווייס, גרו בבעקעטשאבא ואח"כ בקעיטעטהאזא בגבול אונגארן-רומעניא. היה מסתובב בין הכפרים ושוחט שלא ע"מ לקבל פרס לזכות את בני. נעקה"ש עם זוגתו וחמשה ילדיהם בנימין יוסף, יהודית, מינדא, יהודא, עמרם, הי"ד.

ר' אלי' כ"ץ קאהן

נשואו לפליטה ארבעה בנות שהקימו משפחות עניפות. 1. מרת לאה ע"ה אשת מוה"ר יצחק יאקאבאוויטש. 2. מרת מרים ע"ה נישאה עם בעלה לבית וויינער. 3. מרת הינדא בלומא ע"ה נישאה למוה"ר זאב וואלדמאן. 4. מרת פיגא אסתר תחי' נישאה למוה"ר יצחק מנחם ליבערמאן. (4) בתם מרת רחל ע"ה.

נולדה ביום כ"ב אלול תרנ"ה, נישאה למוה"ר שמואל יעקב ווייס ע"ה, גרו באוהעל. מה' ילדיהן ידוע לנו על בת מרת מלכה נישאה לר' דוד פעכער, ועל בן ר' דוד. (5) בתם מרת הינדא בלומא ע"ה.

נולדה ט"ז תמוז תרנ"ז, נישאה לבעלה לבית דאווידאוויטש, דרו בקאוואטשהאזא, שניהם נעקה"ש. [הערת ש"ב הרב שמואל צבי שפיטצער יו"ר הצלת הביה"ח בקאוואטשהאזא: כנראה זהו ר' יהושע דוד דאווידאוויטש המוזכר ברשימת התורמים לצדקת רמבעה"נ בכת"י זקיני הגרא"ד רובינשטיין זצ"ל אבדק"ק

קאוואטשהאזא. - תגובת ש"ב הרב אליעזר בהן מב"ב: עתה נודע לי שמו מוה"ר **יהושע דוב** ב"ר מתתיהו דאוידאוויטש (אחותו מרת צירל ע"ה בנה מוה"ר מתתיהו זורגר ה"ו מבית חלקיה לו צאצאים רבים בארה"ק. ולפי זה יש לתקן על ההערה הנ"ל שלא נקרא יהושע דוד אלא יהושע דוב, ובפי מכיריו היה נקרא יהושע בער.]

נולדו להם 1. הבת **הניה** ע"ה היתה נשואה למוה"ר **יהודא פריעדמאן** ע"ה ולהם ג' בנים בארה"ב: מוה"ר **יהושע** מפלעטבוש, מוה"ר **ישעי** מלעיקוואד, מוה"ר **מתתי**. 2. הבת **מרים** ע"ה.

6) בנם מוה"ר **משה אברהם כ"ץ קאהן** (כהן) ע"ה [שמעתי מאממו"ר שליט"א שזוכר מילדותו שעל תיק הטר"ת של אביו היה כתוב משה אברהם **כ"ץ קאהן**. ורק אח"כ כשעלו לארה"ק שינה שם משפחתו ל**כהן**]. נולד ביום הכפורים תר"ס, היה לו קול ערב והיה בין המזמרים בביהכ"נ באוהעל לצד הבע"ת. נשא בשנת תרפ"ו בזיווג"ר את מרת **חיה פערל** ב"ר **יקותיאל יהודה ווייס** מחוסט. למד אצל אחיו ר' אלי' הנ"ל

את מלאכת השחיטה, ונתקבל לשוחט בעיר ווארונוב (Varonov), וכאשר הוקמה הקהלה בעיר קאניאר (Konyar) נתקבל שם לשו"ב ומו"ץ. זוגתו נעקה"ש עם חמשה מילדיה: **אהרן מנחם, עמרם, לאה, מרים, יוסף מאיר**, ה"ד. בנם **זלמן לייב** ע"ה נפטר בצעירותו. בן א' ר' **יהודא** ע"ה (בעל מאפיית וויזניץ בבני ברק) שרד ולו צאצאים בארה"ק (ביניהם בנו מוה"ר **יחזקאל שרגא** ה"ו מבני ברק, שממנו שאבנו כמה פרטים).

אחר המלחמה התיישב ר' משה אברהם בעיר דעברעצין ושימש שם כשו"ב, שם נשא את מרת **רחל**

ר' משה אברהם כ"ץ קאהן

ע"ה שנולדה בטאלטשאווא בשנת תרע"ג לאביה ר' **אברהם יהושע העשיל וורובעל**. נולד להם בנם מוה"ר **יהושע העשיל שליט"א**, לו צאצאים רבים (ביניהם בנו מוה"ר **אליעזר כהן** ה"ו, הנזכר בתחלת המאמר בתשו"ח על עזרתו בהוספת הגהותיו שניתוספו במקומם בפנים המאמר), בשנת תש"ט עלה לארה"ק והתיישב בצפת ושימש שם כשו"ב, בסוף ימיו עבר לגור בבני ברק והתיישב בשיכון וויזניץ, נפטר בן 60 שנים ביום ט"ז אדר ב' תשי"ט.

7) בנם מוה"ר **חיים צבי כ"ץ קאהן** ע"ה.

גר בעיר שאפראן.

הרב שמואל צבי שפיטצער

קרית יואל מאנרא יצ"ו

עוד למשפחת ר' אליעזר פיין ז"ל מקאוואטשהאזא

בית אבותיו וצאצאיו

השלמות ותיקונים למה שכתבתי ב'עלי זכרון' מספר 26 (עמ' ל-סח) על תולדות משפחת פיין, וכמו"כ הרחבת כמה ענינים על הנכתב שם, ופרטים חשובים שניתוספו לאחר פרסום המאמר. חלק ניכר מההוספות ניתוסף לי ע"י הרב ר' יואל יעקב מייזליש שליט"א י"ר מכון ימ"י קדם וחבר במערכת "זכרון אבותינו" שע"י מוסד הק' "אבותינו", אשר יגע וחקר בהרשימות של העיר קאוואטשהאזא וכדומה, תשוח"ח לו. גם קבלתי הוספות שונות מנכדיהם של האישים הנזכרים במאמר, תש"ח לכולם. תודה מיוחדת למנהלי הגמ"ח 'המצא מנוחה' שהמציאו לידי כמה תמונות ממצבות לצורך המאמר.

ר' אליעזר פיין ז"ל (הראשון) ממאקאווא וצאצאיו

א) לצאצאי ר' אליעזר פיין ז"ל וזוג' מרת שיינדל ע"ה ממאקאווא [שם עמ' ל]. יש להוסיף את בתם מרת חילה ע"ה, נולדה בשנת תקפ"ח, נישאה למוה"ר משה יודא פראנקפורטער ע"ה, ב"ר מרדכי פראנקפורטער וזוגתו שרה פיין (לכאורה ממשפחת פיין הזו, אולי אחותה של ר' אליעזר דנן), דרו בכפר מאדיאר-באנהעדיעש הסמוך לקאוואטשהאזא. ר' משה יודא נפטר בן ע"ב שנים ביום כ"ז מנחם אב תרס"ב, זוגתו מרת חילה ע"ה נפטרה ביום י"ב אייר תר"ס, נטמנו בקאוואטשהאזא, איני יודע אם יש מהם צאצאים. - על מצבותיהם נחרטו:

פ"נ / איש תם וישר ירא
אלקים / כ"ה משה יהודא בן
כ"ה / מרדכי ז"ל / נפטר בשם
טוב זקן ושבע ימים / ביום כ"ז
מנחם אב / שנת תרס"ב בן
ע"ב שנים / ת'נ'צ'ב'ה'. - פ"נ /
האשה החשובה והצנוע[ה]
מנשים באוהל תבורך / מרת
חילה אשת / ר' משה יהודא /
נפטרה בשם טוב / י"ב אייר
תר"ס / ימי חי[י]ה שנים
ושבעים שנים / שם אמה
שינדל / ת'נ'צ'ב'ה'

(ב) ר' יעקב פיין שהזכרתי שם בספק אם הוא בנו של ר' אליעזר ע"ה, הוא אכן בנו, זוגתו היתה מרת מלכה ע"ה לבית שיללינגער, ר' יעקב נולד בשנת תקצ"ו ונפטר בן ע"ב שנים ביום י"ט סיון שנת תרמ"ד [צילום מצבתו שם]. ומרת יסכה פיין שהזכרתי שם אכן היתה בתם.

לסיכום מהנאמר במאמרי בעלה 26 עם ההוספות דכאן, ידענו מר' אליעזר וזוגתו מרת שיינדל ע"ה שלשה צאצאים: 1. בנם אה"ר ר' שלמה זלמן ע"ה יליד תקע"ז. 2. בתם מרת חילה פראנקפורטער ע"ה ילידת תקפ"ח. 3. בנם ר' יעקב ע"ה יליד תקצ"ו. מרחק הרב של שנים בין לידות הצאצאים הנזכרים מעורר את ההשערה [הקרוב לודאי] שהיה עוד צאצאים שנולדו ביניהם אשר לא ידוע לי לע"ע אודותיהן.

ר' שלמה זלמן פיין ז"ל וצאצאיו

ג) לצאצאי ר' שלמה זלמן פיין ז"ל וזוג' מרת מרים ע"ה [שם עמ' ל"א]. יש להוסיף את בתם מרת האנלה [חנה] ע"ה, נולדה בשנת תר"ח, נישאה למוה"ר צבי ראטה ע"ה מקאוואטש-האזא. נפטרה בת ס"ד שנים ביום כ"א מנחם אב תרע"ב, ונטמנה בקאוואטשהאזא.

בתם לאה (ב"ר צבי וחנה ראטה) נולדה בשנת תרל"ט, נישאה למוה"ר אהרן גרינפעלד ע"ה מקאוואטשהאזא, נפטרה בת

מ"ט שנים ביום י"ג טבת תרפ"ח. [בתם הבתולה יוטל ע"ה נפטרה בת כ"ג שנים ביום ט' תמוז שנת תרפ"ד לפ"ק, ונטמנה בקאוואטשהאזא].

ד) מרת אסתר לעזוי ע"ה, בתו של ר' שלמה זלמן פיין ע"ה, שכתבתי [שם עמ' ס"ו] בספק אם מצבת 'אסתר בת שלמה פיין' היא מצבתה, אכן התברר שזהו מצבתה. ועוד שמעתי כי אחר פטירת בעלה ר' מאיר לעזוי ע"ה, נישאה בזיווג"ש עם בעל בשם ר' יעקב קליין ע"ה. [אחר כתבי שורות אלו אינה ה' לידי לעיין במאמרו של הרב סיימון בעלי זכרון' עלה 19, ובין הדברים כותב שם בדף ט"ז על

הגה"צ רבי **יעקב קליין** זצ"ל מח"ס זכרון יעקב "אחר שזוגתו נפטרה נשא אשה מעיר באנהעדיעש (בגלילות מאקאווא) והתיישב שם, בשנת תרס"ו עלה לירושלים והתגורר שם עשרים שנה עד לפטירתו". נתעורר אצלי כי נראה שמרת אסתר דנן היא היא האשה שנשא לו, וזה מה שהשיב לי הרב סיימון על שאלתי: "שם זוגתו הזאת מרת אסתר, היא נפטרה כנראה בחו"ל. היו לו ממנה בן ובת. הבת מרת שיינדל הי"ד אמו של מו"ה שמואל ליב זאבעל ז"ל. הבן הוא הרה"ח ר' מנחם הלוי קליין ראש הדגל בח"ק פרושים בירושלים, נפטר בשנת תשד"ס. צאצאיו: ר' אשר קליין, ר' בנימין קליין ז"ל מזכיר האדמו"ר מליובאוויטש, וחתנו ר' אברהם גוטליב. זה מה שידוע לי". "לא ידוע לי מי היתה זוגתו הראשונה והשלישית, מלבד זה שזו האחרונה שמה אסתר. על זוגתו השניה בת ר' יצחק וינברגר וצאצאיו ממנה, כתבתי במאמר. אגב היה לו גם זיווג רביעי בארץ ישראל אבל לא היו לו ילדים ממנה". אחר החיקור אכן נתברר לי שאכן כן הוא שרבי יעקב הנ"ל נשא עם מרת אסתר ע"ה אלמנתו של ר' מאיר לעווי ע"ה. ובזה נתוסף לי עוד צאצאים חשובים ממשפחת פיין כנ"ל.

שוב הוסיף לי הרב סיימון: שמעתי ממשפחת מארבאך [בתו של ר' יעקב ב"ר מנחם קליין] שיש להם רשימת יארצייטן מהמשפחה וכתוב שם: **אסתר ב"ר שלמה זלמן נלב"ע כ"ב אב תרס"ו**. אך הם לא ידעו לומר אם זה אמו של ר' מנחם וכן לא ידעו פרטים עליה, אך כעת הכל ברור.

לסיכום מהנאמר במאמרי בעלה 26 עם ההוספות דכאן, ידענו מר' שלמה זלמן וזוגתו מרת מרים ע"ה חמשה צאצאים: 1. בתם מרת **האנלה ראטה** ע"ה ילידת תר"ח. 2. בנם מוה"ר **יואל** ע"ה. 3. בנם אא"ז מוה"ר **אליעזר** ע"ה יליד תרס"ו לערך. 4. בנם מוה"ר **אברהם** ע"ה כנראה יליד תר"ז לערך. 5. בתם מרת **אסתר לעווי** ובזיווג"ש קליין ע"ה ילידת תרכ"ב.

ה) בענין הוריה של זקניתי מרת **מרים פיין** ע"ה אשת מוה"ר **שלמה זלמן** ז"ל, שהבאתי [שם דף ל"א] מהרשימות שהיתה בת LEPLD דייטש. משער הרב י.י. מייזליש ששם הקודש שלו הוא **'דוד יהודא'**, והוא כי בקאוואטשהאזא יש מצבה מהאשה מרת **רייכל** ע"ה בת ר' **דוד יודא** ע"ה, אשת מוה"ר **יצחק העררמאן** ע"ה, וברשימות של העיר נרשם ברישום פטירתה כי השם משפחה של אביה היתה **'דייטש'** ובכך ידענו ששם אביה היה **'דוד יודא דייטש'**, גם רואים ברישום כי אא"ז מוה"ר **אליעזר** פיין ז"ל הוא החותם על תעודת פטירתה, ועפ"ר החותם הוא קרוב משפחה.

א"כ יש לשער כי LEPLD דייטש אביה של מרת מרים ע"ה אמה של ר' אליעזר פיין, הוא 'דוד יודא דייטש' אביה של מרת רייכל הערמאן ע"ה, וא"כ היתה מרת רייכל דודתה של ר' אליעזר, אחות אמו, ולכך חתם על רישום פטירתה, כ"ז אמר לי הרב י. מייזליש בדרך השערה.

והנה השנים מתאימים שמרת מרים פיין ע"ה ומרת רייכל הערמאן ע"ה יהיו אחיות, כי מרת מרים ע"ה נפטרה ביום ו' טבת בשנת תרמ"ט בגיל 65 הרי שנולדה בשנת תרפ"ד, ומרת רייכל ע"ה נפטרה ביום ו' תמוז שנת תרס"ז בגיל 86 הרי שנולדה בשנת תרפ"א.

גם יש לחזק ההשערה, בהיות כי השם 'דוד יודא' נמצא אצל נכדיה של מרת מרים פיין ע"ה, ה"ה נכדה ר' דוד יודא פיין ז"ל שו"ב בקונאגאטא בת בנה ר' יואל הנזכר במאמרי. וכנראה יש לפחות עוד א' ממשפ' פיין שהיה נקרא **דוד יודא פיין**, כי ברשימה של התורמים לצדקת רמבעה"נ שרשם זקני הג"ר אהרן דוד רובינשטיין זצ"ל אב"ד קאוואטשהאזא, נרשם אצל הכפר קונאגאטא, **'דוד יודא בן ראכל פיין שו"ב'** ואחריו סתם **'ר' דוד יודא פיין'**, הרי שהיה שני אנשים ר' דוד יודא פיין. (גם שמעתי שבביה"ח במאקאווא יש מצבה מא' דוד יודא פיין, וזה אינו ר' דוד יודא השו"ב בנו של ר' יואל פיין כי הוא נעקה"ש בשנות הזעם). עכ"פ לעניינינו נראה שזה השערה נכונה בהיות שנמצא השם 'דוד יודא' בין נכדיה של מרת מרים פיין ע"ה, (וגם השם 'ראכל' כשם מרת ראכל הערמאן ע"ה יש במשפחה). ועדיין נשאר לנו לברר מיהו זה ר' דוד יודא דייטש, (גם על האשה מרת ראכל הערמאן ע"ה אין לי ידיעה אם יש ממנה צאצאים). אבקש מהקוראים החשובים שיוסיפו מידיעותיהן.

ו) מוה"ר **אברהם פיין** ז"ל ב"ר שלמה זלמן ע"ה [שם עמ' סו], יש להוסיף כי נפטר לפני שנת תרפ"ב, כי בן אחותו מרת שיינדל ברילל ע"ה ה"ה מו"ה אברהם ברילל ע"ה שנולד בשנת תרפ"ב נקרא על שמו. (מפי אשת מוה"ר שמואל ברילל ה"ו, בשם חותנה ש"ב מוה"ר אברהם ברילל ע"ה).

ר' אליעזר פיין ז"ל מקאוואטשהאזא וצאצאיו

ז) לצאצאי דו"ז מוה"ר **שלמה זלמן ברילל** ע"ה חתן אא"ז מוה"ר **אליעזר פיין** ז"ל [שם עמ' מה-מז], יש להוסיף כי היה לו בת בשם **מרים** ע"ה, ובנם הצעיר בשם **יודא** ע"ה, שנפטר בצעירותם. (מפי אשת מוה"ר שמואל ברילל ה"ו, בשם חותנה ודודה ש"ב מוה"ר אברהם ברילל ע"ה).

ח) יום הפטירה של הילד החריף **יחזקאל היימאן** ז"ל, בן דו"ז מוה"ר **חנני** יו"ט ליפא ז"ל [שם עמ' מח-מט], במצבתו לא נרשם יום הפטירה, ברשימות של העיר כתוב שנפטר ביום **י' תמוז ת"ש** בן 13 שנים. (כפי ששמעתי עדיין לא היה בר מצוה בפטירתו).

ט) הוריה של זקינתי מרת רחל פיין ע"ה אשת מוה"ר אליעזר ז"ל, שהבאתי [שם עמ' ל"ד] שהיתה בת מוה"ר אליעזר ליפמאן קליין ז"ל. נתברר לי כן עפ"י מצבתה שנחרט שם אביה 'אליעזר ליפמאן' ולא ידעתי שם משפחתו, ובהיות שידעתי ממקורות משפחה שזקינתי מרת רחל ע"ה היתה אחות מרת חנה ע"ה שנישאת לרבי יצחק משה אסאד ז"ל ממאקאווא, בנו של הגה"ק רבי יהודא אסאד צוק"ל אבדק"ק סערדהאלי, בדקתי אצל כותבי וחוקרי תולדות הגה"ק רבי יהודא אסאד זצ"ל וצאצאיו מה היה שם חותנו של ר' יצחק משה, ושמעתי מהן ששם משפחתו היתה 'קליין' ויותר מזה לא ידעו (גם בספר 'למשפחותם' ח"ב להרב ירושלמי כותב, שרבי יצחק משה אסאד נשא את מרת חנה ע"ה לבית קליין) ולכן קבעתי כי שם אביה של מרת רחל פיין ע"ה היה ר' אליעזר ליפמאן קליין.

לאור זה מצא הרב י.י. מייזליש גילוי חשוב, שמרת גיטל חיה 'קליין' ע"ה שנטמנה בקאוואטשהאזא, היתה אשתו של ר' אליעזר ליפמאן דנן. רצו"ב תמונה מהמצבה "האישה מ' גיטל חי' בת כ"ה יהודא ע"ה נפטרה כ"א כסלו תרס"ב".

מעניין מה שנחרט על מצבתה שם אביה 'כ"ה יהודא' 'OSZOD' [אסאד]. פשוט שאין זה הגה"ק המפורסם רבי יהודא אסאד זצ"ל אב"ד סערדהאלי, אמנם מעניין אם היה קרוב עמו. ראיתי נכתב בתולדות רבי יהודא כי נקרא בשם 'אסאד' ע"ש הכפר 'אסאד' סמוך לבודאפעסט שנולד בו, והשם הזה לא היה שם משפחתו המקורי. א"כ לכאורה אין שום הוכחה שר' יודא הוא קרוב להג"ר יודא. ואולי גם ר' יודא דנן נקרא 'אסאד' ע"ש הכפר הנ"ל שנולד או דר בה.

והגילוי הזה שמרת גיטל חיה ע"ה היתה אמה של מרת רחל פיין ע"ה. נתקבל אצלי לנכון, כי בתה הבכירה של אא"ז מוה"ר שלמה היימאן ז"ל חתן מוה"ר אליעזר ורחל פיין ע"ה, אכן נקראתה בשם 'גיטל חיה' [עיין במאמרי שם עמ' נ"א].

גם השלים הגילוי הזה חוליא בעובדא מפליאה שמספרת ש"ב האשה הישישה מרת גיטל חוה קעלנער שתחי' בת מוה"ר מרדכי ברילל ע"ה בן דו"ז מוה"ר שלמה זלמן ברילל ע"ה חתן אא"ז מוה"ר אליעזר פיין ז"ל. מה שסיפרה לה אמה, כי בהיותה מעוברת עמה היתה בדעה ובדעת בעלה שאם תולד נקבה יקראו את שמה גיטל, ע"ש מרת גיטל ברילל ע"ה אמו של מוה"ר שלמה זלמן ז"ל הנ"ל. והנה בלילה קודם שנולדה באו לאמה בחלום ב' מזקינותיה. זקינה אחת שביקשה שיקראו על שמה 'חיה', וזקנתה חורגה מרת חוה פאללאק ע"ה (אשתו בזיווג"ש של ר' ברוך פאללאק, חותן ר' סיני גאמבא, חותן אביה ר' מרדכי ברילל), שביקשה שיקרא ע"ש 'חוה' (היא

אשר גידלה צאצאי ר' ברוך אחר שנתאלמן מזיווג"ר שלו ונשא עמה). ועל אף שנולדה בשבת בבוקר לא נתנו לה שם בשבת ההיא כי היו מסופקים איזה שם ליתן, כי רצו ליתן גיטל כדעתם, והיו מסופקים איזה השם לבחור מבין השני חלומות, אם להוסיף השם 'חיה' ותקרא 'גיטל חיה', או להוסיף השם 'חיה' ותקרא 'גיטל חיה', ואחר שב"ק שלחו טעלעגראם להרה"ק רבי ישעי' לע מקערעסטיר זצ"ל כדת מה לעשות, והשיב שיתנו 'גיטל חיה', ולא נתן טעם לדבר. אחר הרבה שנים ראו את רוח קדשו של אותו צדיק, כי בנה יחידה של מרת קעלנער תחי' נשא אשה ששמה **חיה**, וכך נמנע החשש של שמות שוין של כלה וחמותה.

והנה מרת קעלנער שתחי' אינה זוכרת מי היתה הזקנה מרת **חיה** שביקשה בחלום שיקראו להנולדת על שמה. וכעת נתברר קרוב לודאי כי המדובר בהזקנה מרת גיטל חיה קליין ע"ה, אמו של זקינתינו מרת רחל פיין ע"ה. (ומרת קעלנער תחי' אומרת כי אין לה ידיעה אם הזקנה 'חיה' שביקשה שיתנו כשמה, היתה שמה 'חיה' לבד, ויכול להיות ששמה גיטל חיה). וע"י פרט זה גם מובן למה היה פשוט אצל הוריה שתקרא גיטל, רק הספק היה אם להוסיף חיה או חיה, והחלומות לא שינו החלטתם בנוגע להשם גיטל, וההספק רק היה בין חיה לחיה ללא גיטל, כי חוץ מזקינתם מרת גיטל ברייל, היתה שם א' הזקנות שבאתה בחלום **גיטל חיה**.

(י) ומידי דברי מעובדא שהתרחש בקאוואטשהאזא בקשר להצדיק מקערעסטיר זי"ע, אעתיק עוד עובדא שאירע בקאוואטשהאזא. כי אשה אחת ממשפחת ברייל היתה מקשה לילד, וביום ערש"ק בבוקר שלחו טעלעגראם לקערסטיר להזכיר את האשה אצל הצדיק, ובערש"ק אחה"צ הורע מצבה והיתה כמעט גוססת, ואחר תפלת מנחה לפני שקיבלו הקהל שבת, שלח האב"ד אא"ז הגרא"ד רובינשטיין זצ"ל שליח לראות את מצבה של האשה, כדי שאם ח"ו כבר לאחר המעשה ימתינו מלקבל שבת עד שידאגו למען כבוד המת בדברים שאינם מותרים לעשות בשבת. אחר שהמתינו הקהל בביהמ"ד לזמן מה חזר השליח ומסר להרב אב"ד שאמרה האשה שאל ידאגו, כי ראתה בחלום את הצדיק רבי ישעי' לע מקערעסטיר ואמר לה שאל תדאג כי תלד בשלום בן קיימא, וכך הוי כי בליל שב"ק המליטה הולד למז"ט. (מפי ש"ב מוה"ר שלמה זלמן ברייל הי"ו ב"ר אברהם ע"ה. ועיין בספר בתי אבות (קערעסטור, עמ' שלה) עובדא שאירע ב'איש אחד ממשפחת פיין מקאוואטשהאזא).

מצות הכנסת אורחים

(יא) בענין קיום מצות הכנסת אורחים של מו"ז הרה"ח ר' אליעזר פיין ז"ל שהארכתי בזה במאמרי [שם עמ' לו-לט] הוסיף לי נכדו ש"ב מוה"ר יעקב ווייס הי"ו מירושלים, מה ששמע מהרה"ג רבי יהושע דייטש זצ"ל אב"ד קטמון, שהיה תלמיד ממו"ז הגה"צ מקאוואטשהאזא זצ"ל, והיה מאוכלי שולחנו של אא"ז רבי אליעזר, שזכור לו הסבר

פנים יפות האיק שקיבל אא"ז מוה"ר אליעזר ע"ה וזוגתו זקינתי מרת רחל ע"ה את האורחים. ובעת שנתנה זקינתי את המאכלים לתוך הסירים כדי לבשלם, אמרה בכל מנה שהכניסה לסיר, זה עבור האורח הזה, וזה לאורח הזה, וכן הלאה, כמו שרגילין לעשות לגבי בני המשפחה. גם אמר הרב מקטמון שקיבלו את האורחים בסבר פנים כ"כ, עד שממש לא ידעו ולא הכירו מיהו מבני המשפחה ומי הם האורחים...

עוד סיפר לי מוה"ר בנציון גרין הי"ו מפה קרית יואל יצ"ו. שבעת מלחמת עולם הראשונה נלקחו רבים לצבא, ומשפחות שלימות עם ילדים גורשו ממקומם, ביניהן היה אביו מוה"ר משה גרין ע"ה שעודו ילד כבן י' גורש מעירו דעעש, והחביא א"ע בעיר קאוואטשהאזא, ואא"ז הרה"ח מוה"ר אליעזר פיין ז"ל החביאו בביתו, ומסר בעדו בלב ונפש, כה התעכב בביתו כל זמן המלחמה. וגם העיד מההרחבה שנתנו לאכול בביתו של מוה"ר אליעזר ז"ל לכל עובר ושב, עד שבהיותו ילד התפעל מההרחבה שלא היה רגיל לזה בביתו. גם העיד ר' משה הנ"ל שזכור לו מנעוריו

בית ר' אליעזר פיין בקאוואטשהאזא

שהגביר מוה"ר אליעזר ז"ל היה גם למדן ותלמיד חכם.

עוד סיפר לי ש"ב מוה"ר יעקב ברילל הי"ו, כי שמע מהרה"ח הישיש ר' לייב האללענדער ע"ה כי היה ג"כ מהנחבאים בביתו של ר' אליעזר בקאוואטשהאזא, וזכר כי ר' אליעזר בנה אז (במלחמת עולם הראשונה)

את ביתו הגדול

בקאוואטשהאזא כדי שיוכל להחביא שם הרבה אנשים, גם זכור לו כי בעת שפרצה שריפה בביתו של ר' אליעזר, אמר כי מסתמא אירע לו כן כי לא קיים מצות הכנס"א כראוי.

יב) סיפר לי ש"ב הרב יאיר פיין הי"ו רב דביהמ"ד בית הלל ב-Flatlands ניו יארק, כי בעת קישור החיתון שלו השתתף הרה"ג רבי יצחק שלמה אונגאר זצ"ל רב דחוג חת"ס בהשמחה, וכששמע את שם החתן, שאל אם הוא ממשפחת ר' אליעזר פיין ז"ל מקאוואטשהאזא, והשיב שכן הוא ממשפחתו שאביו זקינו היה אחי ר' אליעזר, והגרי"ש אונגאר דיבר בו בזמן מאוד בשבחו של ר' אליעזר, ואמר שהיה ירא שמים מרבים, גם אמר שראה תשובה מא' מצאצאי החת"ס (הרב יאיר אינו זוכר על מי מצאצאי החת"ס אמרו, אולי ה'חתן סופר') שכותב לא' ממכיריו שהיה בין הגולים

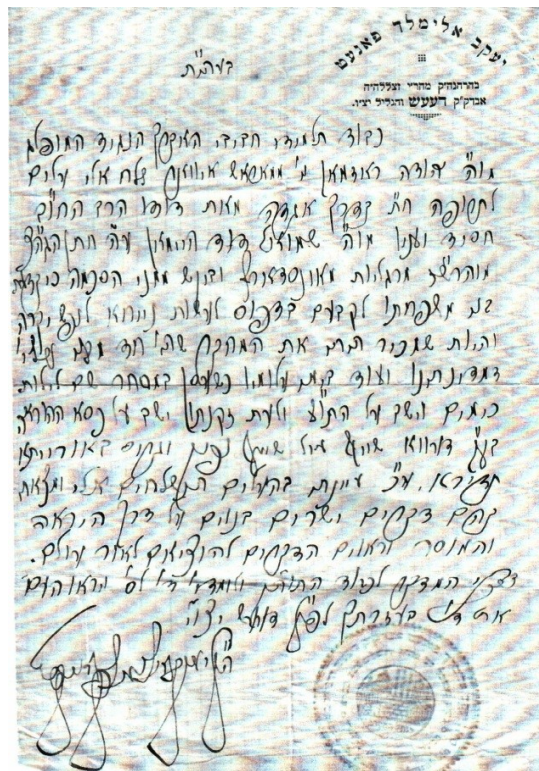
עלי דרך, שיראה להזדמן לעיר קאוואטשהאזא וילך לביתו של ר' אליעזר פיין ששם בודאי יקבל כל מה שנצרך לו.

ועוד סיפר לי הרב יאיר, כי שמע מתלמיד א' משיבת קאוואטשהאזא, כי בביתו של ר' אליעזר היה שלחן אחד מיוחד לבחורים, ושם אכלו בחורי הישיבה מבני עניים. (רצו"ב תמונת ביתו של ר' אליעזר ז"ל, קבלתי הצילום מהרב יאיר, תש"ח לו).

מוה"ר שלמה לעווי ע"ה

(ג) מוה"ר שלמה לעווי ע"ה מבאנהעדיעש-תפרח [שם עמ' ס"ז], מצאתי זכרו בירחון 'הפלפול', שהו"ל אא"ז הגה"ח רבי מאיר משה שפיטצער זצ"ל בישיבת שאפראן, ביאורים וחדושים וכו' מאת תלמידי הישיבות בעבר והוה'. שם בחוברות ראשון, חודש טבת תרח"ץ לפ"ק בסימן ח', יש פלפול בסוגיא דמענות קונות מ"החו"ב שלמה סג"ל לאווי נ"י מבאנהעדיעש יצ"ו.

משפחת היימאן

הסכמת הזכרון יעקב מדעעש לס' זכרון שמואל

(יד) במשפחת היימאן [שם עמ' מז-מח] נודעתי חדשות מכתב יד שרשם ש"ב מוה"ר יודא ראזמאן ז"ל, בן דר"ז ר' חיים טובי' ראזמאן ז"ל מרעטיאג, חתן אא"ז מוה"ר אהרן צבי היימאן ז"ל מגארבוי, בו נתוודע לי יום פטירתו של מר"ז ר' אהרן צבי היימאן ז"ל וזוגתו מרת בלומא ע"ה. גם בכת"י אחר רשם ר' יודא את שמות צאצאי ר' אהרן צבי ובלומא. (קבלתי צילום הכת"י מבנו הרבני החשוב מוה"ר שמואל צבי ראזמאן ה"ו מברוקלין, תש"ח לו. גם שלח לי צילום הכת"י של המכתב הסכמה מהגה"צ בעל זכרון יעקב מדעעש זצ"ל שכתב לאביו ר' יודא ראזמאן על הס' זכרון שמואל מדו"ז רבי שמואל דוד היימאן זצ"ל, הצילום רצו"ב).

הכתב הזה כתב ר' יודא ז"ל בבחרותו ככלות ה'שבעה' על אביו ר' חיים טובי' ז"ל, השמטתי הפרטים שכותב על משפ' ראזמאן, והבאתי רק מש"כ על משפ' היימאן. וזה לשונו:

אדוני אבי זקני תפארת ראשי אביו של אמי מורתי שתחי' עמו"ש מו"ה אהרן צבי בן כמו"ה שמואל היימאן ז"ל נפטר תרס"ב לפ"ק, י"ד לחודש כסלו בכפר מאדיאר-גארבוי בגלילות קלויזענבורג יע"א, ונקבר בכפר טארע בשם טוב.

זוגתו אשת נעוריו אמי זקנתי האשה החשובה הצדיקת מרת בלומא בת כמו"ה יודא. נפטרה עש"ק פ' בהר בחוקותי, כ"א לחודש אייר תרפ"ח לפ"ק ונקברה בעיר קראלי.

[בשולי הכתב: אמי בריינדל בת אהרן צבי הי"ד, י"ח סיון].

בכת"י השני:

דור א': שמואל היימאן. - דור ב' [צאצאי ר' שמואל היימאן]: אהרן הערש - אפרים - וואלף - גדלי' - שמחה לייב - מענדל - חיים יוסף - מאסל ראזנער. גם רשם קצת מדור ג' וד', הואיל והיא רק רשימה חלקית אינני מעתיקו לע"ע.

בהיותי בזה חושבני כי יש כהיום צאצאים רבים המתייחסים לאא"ז ר' שמואל היימאן הנ"ל, כי היה לו שבעה בנים ובת אחת כנ"ל, אבקש מהקוראים החשובים להוסיף נופך מידיעותיהם על משפחה החשובה הלזו.

טו) עוד יש להעיר כי מצאתי ברשימת מעות קדימה של הס' זמירות ישראל - דרך מסילה, נדפס בפיוורדא שנת תר"ד לפ"ק, אצל עיר "בינזוואנגען" [Binswangen, Germany] 'שמואל היימאן', אולי זהו זקני ר' שמואל, והוא או בנו היגרו משם לרומעניא-אונגארן, ויל"ע.

טז) על צאצאי אא"ז ר' אהרן צבי היימאן ז"ל מגארבוי [שם], בכת"י של ר' יודא ראזמאן ז"ל הנ"ל נרשם בת נוספת ושמה 'רייצל' אשת ר' חיים מענדל ראטה. איני יודע אם יש מהם צאצאים.

שוב מצאתי את שמה ברשימות הלידות, Reitzel Heiman נולדה בעיר Bujdos (90 ק"מ מגארבוי) ביום א' שבט תרל"ד, ל-Ahron Hers ו-Blume (שם הילדה ניתן ע"י 'אברהם הויכטאהל'), עוד מצאתי שם לידת בת בשם Lemech Heiman נולדה בעיר בעטלאן ביום א' אלול תרל"ט, ל-Herrman Heiman ו-Berta Klein (כנראה זו בתם מרת צמח ראטה, אשת ר' ישעי' מקראלי), עוד שם לידת Salamon Heiman, נולד בעיר בעטלאן, ל-Herrman Heiman ו-Berta Klein, ביום י"ח כסלו תרמ"ב, זהו כנראה אא"ז ר' שלמה היימאן. שאר צאצאי ר' אהרן צבי לא מצאתי ברשימות. ונתחדש לנו בזה כי שם המשפחה של אבי מרת בלומא היימאן ע"ה אשת ר' אהרן צבי היה 'קליין'. א"כ שמו היה ר' יודא קליין.

הרב שלמה יהודה הכהן שפיצר - מערכת 'עלי זכרון' בני ברק

לפני תשעים שנה (5)

תקציר ידיעות על מאורעות, קהלות ואישים מלפני כ-90 שנה, מתוך העתונות היהודית: Hagyomány (מסורת) (להלן בקיצור Hag); Egeyenloseg (אחדות) (להלן בקיצור: Egy); Juedische Presse (יידישע פרעסע) (להלן בקיצור: J.P.); Der Israelit (להלן בקיצור: Is).

בודרוג-קערעסטיר - בעקבות המודעה בדבר המכרז שהופיע בעיתון Egeyenloseg אודות משרה לרב, חייבים אנו להודיע ברבים את פעילותה של הקהילה הנ"ל בנידון בניגוד לשולחן ערוך. כבר הנוסח של המכרז נוגד את רוח פסק הדין בו מתירים לקהילה להעסיק מורה הוראה למשך 3 שנים שתפקידו יהיה רק לפסוק הלכות. כך שהתואר "מ"מ לרב" - המוזכר במכרז - אינו עונה למוסכם. בנוסף על כך הנהלת הקהילה ממשיכה את פעילותה הבלתי אנושית בין השאר שדורשת מאלמנת הצדיק המנוח [האב"ד רבי משה גינז-שלזינגר] לפנות את הדירה. בנוסף על כך היא מונעת כבר חדשים רבים את הגימלה שמגיע לאלמנת השוחט [ר' יעקב באגלער]. את מכתב האזהרה של הגאון ממאד, ראש הקהל זרק אותו לאש. הדברים הגיעו לידי כך ששוטרים הופיעו בבית הכנסת. הנסיבות במקום השתנו לחלוטין מאז פטירת רבי ישעי'. אין מבקרים שיבואו מבחוץ ולכן מבחינה כלכלית ישנה ירידה גדולה בהכנסת התושבים. כך שעלינו לומר שכאשר הנהלה זו אינה שומעת לפסקי הדין אין לה מקום לנהל קהילה האורטודוקסיות. (Hag י' תמוז תרפ"ה גליון 21 עמ' 5-6)

סאבאדסאלאש - ב-ט' תמוז הקימו את מצבתו של הרב הגדול שלה מאיר קאליש. השתתפו בה מכל הסביבה. הספיד ד"ר יאקב [עקיבא] פישר רבה של קון סענט מיקלאש. בעזרת אוהדיו הוקם מצבת שיש מהודרת וביוזמת נשיא הקהילה שטרן עדען. על המצבה נחרט בין השאר: עבד נאמן היה במשך נ"ד שנים. (Egy י"ט תמוז תרפ"ה עמ' 6)

פרשבורג - ע"פ הוראת הרב הראשי עקיבא שרייבר נאסר על נשים ובנות ללא לבוש צנוע להשתתף בחתונות. על משרדי הרבנות לפרסם הוראה על כך בעת הרישום לחתונות. (J.P. י"א תמוז תרפ"ה גליון 27 עמ' 182)

פארקאשד - חבריו של הבחור יודא ליב מילדער בישיבת טירנא מאחלים לו מזל טוב לרגל אירוסיו עם מרת חי' שרה בת הרב שמעון מילער מפארקשאד. (J.P. י"א תמוז תרפ"ה גליון 27 עמ' 183)

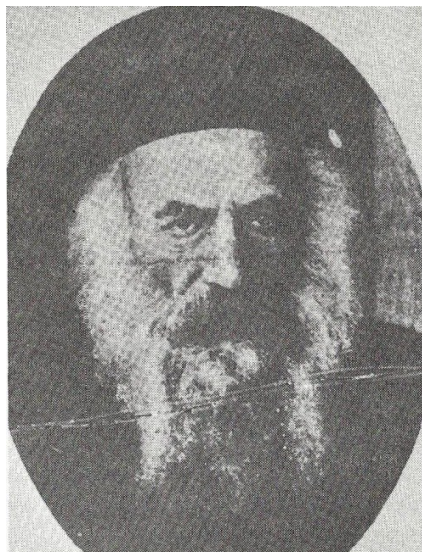
בודאפעסט - ב-י' תמוז נפטר כאן בן 53 יעקב דיאמנט סגן נשיא הקהילה האורטודוכסית וסגן נשיא הח"ק. הוא פעל רבות בקהילה והיה בעל חסד שפיזור ממונו לצדקה, היה מוקיר רבנו, ביתו היתה פתוח לרווחה לכל מאן דבעי. בימי המלחמה (מלחמת העולם הראשונה) הוא דאג לפליטים בכלל ולבחורי ישיבה בפרט. תמך ביישוב בא"י ואף רכש שם 9 בתים. הלווייתו היתה למחרת בע"ש פ' חוקת-בלק תוך השתתפות גדולה של הקהילה והח"ק. הלווייתו התקיימה בבית החיים החדש האורטודוקסי בראקוש-קערעסטור, שם נשאו הספדים הרבנים [רבי פישל] זוסמן, [רבי יונתן] שטיין ו[רבי יאקב יוסף] גרוס. ובשם המוסדות שבהם פעל הנפטר הספידו אותו האדונים פרוידגור לאופולד [ישעי' יהודה ליב] וד"ר איזידור [ישראל] פרידמן נשיא הח"ק, וכן דיבר גם מנהל בית הספר ד"ר [רבי אברהם] אדולף דויטש. נקבר בבית החיים בבואדא (צ'רס) ליד הרבי מקנעטשע. (J.P. י"ח תמוז תרפ"ה גליון 28 עמ' 187; Isr גליון 29 ט"ז תמוז תרפ"ה עמ' 8; Egy י"ט תמוז תרפ"ה עמ' 15)

נאדאש - ב-י"ג תמוז נערכה בזאוארברון חתונתם של ר' ש[מואל] ב[נימין] מילר מנאדאש-ברטיסלבה [לאחר מכן אב"ד פאסטא] בנו של [רבי יואל] יוזף מילר הרב הראשי בנאדאש, עם מרת שפרינצא עללנר ממטרשבורג [מטרסדורף]. את סידור הקידושין ערך אב החתן, ובסעודה דרשו בדברי תורה אב החתן והרב [שמואל] עהרנפעלד. (J.P. כ"ד תמוז תרפ"ה גליון 30 עמ' 201)

אוהעל - פטירת הרב (ארון) יואל פעלנער [ב"ג תמוז]. רק לפני חדשים אחדים איבדה יהדות הונגריה את אחד מהדמויות המיצגות את החסידות ה"ה הרב ישעי' שטיינר. כעת הלך לעולמו דמות של גאון בתורה שקשה למצוא כדוגמתו. היה בנו של ר' שמעון חיים רבה של בעלעד ותלמיד הרב ש.ב. שרייבר – השבט סופר בפרשבורג. לאחר חתונתו עם בתו של הרב עקיבא שרייבר (פאפא) שימש כרב קהילתי בסומבאטהעלי. לאחר פטירת אביו הוא נקרא למלא את מקומו בבעלעד. הוא נשאר שם עד אשר נקרא לשמש כרבה הראשי של שאטוראליאאוהלי. הוא שימש במקום הזה – אחד מהקהילות החשובות והמכובדות ביותר בהונגריה – רק 3 שנים. אבל בתקופה קצרה זו הוא הרים את קרנה של המקום עד שאפשר לומר שפעל שם בנסי נסים. ביסס את מוסדות הקהילה בהתלהבות ובמסירות במקום שלא היה רב במשך 33 שנה. ניהל את הישיבה שם שהתפתחה בזמנו לאחת מהישיבות החשובות שבמדינה. בדרך לימודו ולמדנותו הוא הצטיין ביותר, וגם התפרסם בגלל אופיו המיוחד שקירב את הציבור בדברי נועם. הוא נחשב לאחד

ממנהיגי ה'אגודה' בהונגריה הגם שלפני כן הוא נמנה על מתנגדיו, אבל בהיותו בוינה הוא בא בקשר ישיר עם ראשי התנועה, ומאז הוא תמך ועודד את הנציגות הארצית האורתודוקסית כאשר נאם בפניהם לטובת ה'אגודה'. (J.P. י"ח תמוז תרפ"ה גליון 28 עמ' 187)

נפטר אחד מגדולי המדינה. בגיל 63 [60] הלך לעולמו לאחר יסורים גדולים רבה הראשי של שאטוראליאווה הרב [ארון] יואל פעלנער. אלפים הגיעו להלוויתו שהחלה ביום שני י"ד תמוז בצהרים עם ההקפות המסורתיות. לאחר מכן הספידו שני בניו וחתנו [רבי מנחם הכהן פישר] רבה של שארוואר. לאחר מכן הספידו הדיין המקומי [רבי צבי] ה[רש] דיק, וכן הרבנים של ג'ור [ראאב, רבי בניציון סנידרס], דברצין [רבי שלמה צבי הכהן שטרסר], סיקסו [רבי מנחם מנדל שיק], גאלסעטש [טשעטשאוויץ, רבי שמואל מנחם קליין], ליסקא [רבי צבי הרש פרידלנדר], סערענטש [רבי מנחם הלוי פולק], טאלטשווא [רבי שמואל גוטליב], טיסא ליק [רבי משה אהרן פריד], ג'ונג'וש [רבי אשר אנשיל הלוי יונגרייז] וג'ומורע [יעמרינג, רבי יצחק שטיינר]. בהתרגשות רבה התקבלו דברי הפרידה של הרב [פישל] זוסמן מבודפשט בשם הנהלת הלשכה הארצית של הקהלות האורתודוקסיות וכן בשם ידידי נעוריו של הנפטר. נציגי הקהלות בהם הוא הוא שימש כרב לפני כן, בעלעד וסומבוטהעלי. [ר' אלעזר עקיבא] פשקוס קארולי בשם קהילת צ'ורנא.

רבי יואל הלוי פעלנער

הספיד גם [ר' ידידיה צבי הלוי] לפלר המזכיר הראשי של קהלת בודאפעסט. בשעה 5 החלה התהלוכה של הציבור הענק לעבר בית העלמין שחונך רק בשבוע שעבר [כנראה חלקה חדשה], והנפטר הדגול היה הראשון שנקבר בו. ליד הקבר הפתוח הספידוהו הרב הספרדי [החסידי] המקומי [רבי דוד דוב מייזליש]. נוכחו בין השאר הרבנים [רבי שמואל הלוי] אוסטרליץ ממישקולץ, [רבי ברכיה] שיק ברנט מטעמשוואר, [רבי מרדכי אפרים פישל] פישר פיליפ משארושפאטאק, [רבי ישראל הלוי יונגרייז] מנאדאודוואר, [רבי משה] קליין מסערענץ ועוד רבים אחרים ונציגי קהילות רבות. [ההספדים היו מהשעה 9 בבוקר עד 7 בערב]. (Hag י"ח תמוז תרפ"ה גליון 21 עמ' 7; שם כ"ה תמוז תרפ"ה גליון 22 עמ' 7)

בזמן האחרון היו בישיבתו 125 תלמידים, ועל אף הקשיים הכלכליים עמד בזה. הוא היה הרב היחיד בעולם שלא לקחת משכורת, הנסיבות הכלכליות של משפחתו איפשרו לו בזה, וכך יכל לנהל את הקהלה ללא תמורה. אמנם בכל שבוע ביום חמישי היה בא לביתו אחד מפרנסי הקהלה, והיה נותן תמיכה לרבנית בסוד מבלי שהרב ידע מזה, כדי שתוכל לנהל את הבית כראוי. (Egy "יא תמוז תרפ"ה עמ' 6)

היה לו דעה משלו בנוגע לירושת הרבנות, לכן את בניו הוא לא חנך לרבנים, מפני שאפשר שהם יקבלו את המשרה רק בתור 'חזקה'. וירושה. אפילו במחשבה הוא היה נגד ירושה ברבנות, מפני שזכות הקהלה לבחור את הרב. תמך מאד בעניים, במיוחד היה קרוב ללבו נושא הישיבות, ותמיד הוא אמר שיהודי עיר הבירה לא תומכים בישיבות מספיק כפי שתומכים יהודי ערי השדה, ועל אף כל הוצאות הרבות לקהילותיהם הם תומכים גם בישיבות. בהונגריה המצומצמת הי' לו הישיבה הגדולה ביותר. משאת נפשו הי' הרבצת תורה בישיבתו. היה בקי נפלא בחלק חושן משפט, ולכן תשובותיו לפונים אליו בדיני ממונות מהארץ ומחוץ לה עשו רושם רב. (Egy כ"ו תמוז תרפ"ה עמ' 11)

סיקסא - ב-ט"ו תמוז חגג פה יעקב פרייטשטדט את שנת היובל לנישואיו. כל הקהילה השתתפה בחגיגה זו והוקירו כבוד לבעל השמחה שהיה עוד מתלמידיו המובהקים של רבה של סיקסו ר' שמואל עהרנפעלד, החתן סופר. אחיו וילהלם [בנימין זאב] פרייטשטדט חבר הנהלת הקהילה של וינה הגיע גם לחגיגה. (J.P. כ"ה תמוז תרפ"ה גליון 29 עמ' 193)

טאליא - בהשתתפות ציבור גדול נקברה לפני שבוע ב-טאליא אלמנת הרב הראשי לשעבר הגאון המפורסם רוזנבאום גרשון בעל 'משיב דברים'. היתה בת 72 וחיה במקום 50 שנה. הספידו אותה בניה הרבנים רוזנבאום משה קישורדא [קליינוורדיין] ורוזנבאום ליפוט [ארי' ליב הלוי] טאליא ובן נוסף רוזנבאום אדולף [אברהם] בעל טחנת קמח מביהרפישפוק, ושני נכדים רוזנבאום שאמו ורוזנבאום גזה. הגם שבית הקברות הוא במרחק רב מהיישוב נשאו אותה על ידיהם ונקברה ליד אוהל בעלה. (Egy כ"ו תמוז עמ' 13)

ליסקא - מכתב רבה של ליסקא למערכת וקול קורא (בלה"ק): 'לכ' עורך ראשי נכבד! איני יכול יותר את ההתקפה האיומה שגובל בביזיון, את הסיפורים הפנטסטיים הקשורים בשמי ואשר מופיעים בעיתונים שונים ושמים אותי בצבעים משונים בפני היהדות [ראה עלי זכרון 28 עמ' סח, עא-עב]. אדוני העורך הראשי, מן הסתם אתה מכיר אותי היטב ולא אצטרך להוכיח לך שכל הכתבות הללו ובהקשר לכך כל הסיפורים ראו אור ללא ידיעתי ובלא הסכמתי. פנטסיה ללא גבולות היתה לכותבים הללו, ואינני טועה אם אומר, כך אני חושב, שחלקם של אלה היתה ידם במעל מפני שרוצים להכפיש אותי ואינם רואים בעין יפה את האמונה והבטחון

של חסידיי. אני מבקש ממך, עורך ראשי נכבד, שתפרסם בגליון הבא של העיתון

EGYENLŐSÉG

„Nem bírom tovább a fantasztikus meséket...”

A Hszkal rabbi levele az Egyenlőséghez

Igen tisztelt Főszerkesztő Ur!

Nem bírom tovább a rettenetes ostromot, a szinte megszegyenítésig menő fantasztikus meséket, melyeket személyemmel kapcsolatban költének és amelyek a különböző lapok hasábjain egészen különös színben tüntetnek fel a zsidóság előtt. Főszerkesztő ur bizonyára jobban ismer, sem hogy Önnek is bizonyítanom kellene, hogy ezek a hírlapi közlemények és az ezekkel kapcsolatban megjelent mesék tudtom és beleegyezésem nélkül láttak napvilágot. Iróik határtalan fantáziája költötte ezeket és talán nem csalogdom abban sem, ha azt hiszem, hogy olyanoknak is van részük benne, akik nem látják jó szívet a bizalmat és megbecsülést, mely hiveim részéről nyilvánul meg.

Nagyon kérem ennél fogva Főszerkesztő Urat, legyen kegyes az Egyenlőség legközelebbi számában jelen tiltakozásomnak helyet engedni, hogy visszanyerhessem megzavart nyugalmaimat. Egyben kérem, héber nyelvű tiltakozó nyilatkozatom közzétételét is:

קל קרא

לאחינו בני ישראל החסים על כבוד שמים וכבוד אבות
ועל כבוד שבע תוכי אפרסם בשער בת רבים שכל מה שכתבו עלי
הנלוים אלי רק מאותן האנשים אשר כונתם לצער אותי ואין בי
אשם כלל בדבר הזה וכל מי שיש בו יראת שמים
יראת שמים בודאי ידון אותי לכף זכות.

ליסקא יום ד' לס' למען יירשו בני ישראל איש נחלת
אבות

הקצבי הירש הרב דפה

Fogadja Főszerkesztő Ur igaz köszönetem és legmélyebb tiszteletem nyilvánítását.
Olasztiszka, 1925 július 14.

Friedländer Herman,
főrabbi.

Egyenloseg את מחאתי, כדי שהשקט הנפשי תחזור אלי. בהזדמנות זו אבקשכם לפרסם את מכתב המחאה שלי הר"ב בלה"ק:

קול קורא

לאחינו בני ישראל החסים על כבוד שמים וכבוד אבותי הקדושים ז"ע ועל"י אפרסם בשער בת רבים שכל מה שכתבו עלי העתים ממני הכל ה' שלא בידיעתי ולא בידיעת כל הנלוים אלי רק מאותן האנשים אשר כונתם לצער אותי ואין בי אשם כלל בדבר הזה וכל מי שיש בו יראת שמים בודאי ידון אותי לכף זכות.

ליסקא יום ד' לס' למען יירשו בני ישראל איש נחלת אבותיו
ה"ק צבי הירש הרב דפה

קבל נא, עורך ראשי נכבד את תודתי הכנה ואת הוקרתי העמוקה אליך. אולסליסקא, כ"ב תמוז תרפ"ה - פרידלנדר הרמאן - רב ראשי.
(Egy 'ד' אב תרפ"ה עמ' 10)

ראאב - תומכי הישיבות ב-ג'ור [ראאב] פונה אל הציבור היהודי במדינה שיתנו את תרומותיהם לישיבות הנלחמות על קיומן במצב הכלכלי הקשה. את שבת פ' במדבר הכריזו, כפי שהיה כבר בשנים קודמות, כשבת מגבית לטובת 'תומכי הישיבות'. את התרומות ניתן להעביר ישירות ל-ג'ור או למסור למערכת. (Egy 'ב תמוז תרפ"ה עמ' 12)

עוללות

לעלה 28 - ר"א ובנו רמ"ל גינצלר מאוהעל

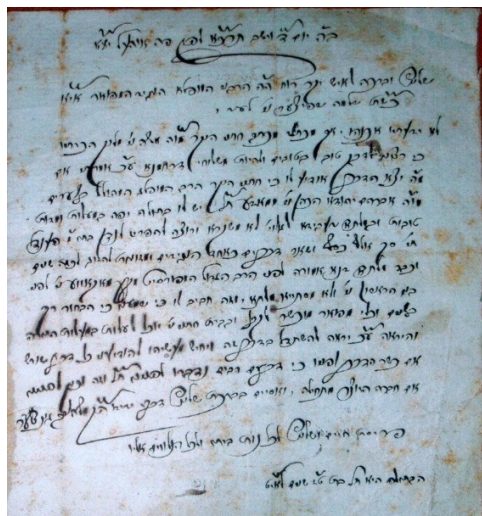
ברצוני להוסיף מידע לעלה 28 שקבלתי היום, על שני חתימות החתומים על הקול קורא "תקנות חברת תלמוד תורה בקהלת אוהעל", בטור ראשון אהרן בר"א גינצלער, ובטור השלישי משה יהודא ליב גינצלער, אב ובנו שראו את החידוש, שניהם היו מחשובי העיר ומראשי הקהלה דקרתא קדישא אוהעל יצ"ו. הר"ר אהרן הי' אביו של ר' משה ליב, ועוד שני בנים ר' יצחק אייזיק באוהעל (זקנו של הג"מ זאב וואלף גינצלער זצ"ל אבד"ק פ' דיארמאט מח"ס תולדות ישראל, והג"מ אברהם צבי גינצלער זצ"ל דומ"ץ הומנא מח"ס יצב אברהם) והרה"ג ר' צבי הירש שישב באהלה של תורה בעיר ערדי בעניא, מח"ס ארץ נחלי מים. בהקדמתו כותב על אביו, וז"ל: "אבי ראשי התורני היקר נקי כפים ובר לבב מו"ה אהרן המכונה ר' אהריש ז"ל אשר הי' אהלו בקרי' נאמנה אוהעלי יע"א, באמונה עסק כל ימיו בעסקיו, ובעסקי הקהל עשה חסד חינום, ורדף אחר גמילת חסדים כנודע בעיר הנ"ל אשר כן עשה, וגידל את בניו לתורה ולעבודה, תנצב"ה".

אודות הר"ר משה ליב גינצלער הנ"ל, יש לציין שהיה חותן אא"ז הגה"ק בעל קול אריה זצ"ל. נדפס ממנו קונטרס "אמרי משה" לקט מתורותיו ותולדותיו, הנספח למהדורה החדשה של הספר "ארץ נחלי מים" מאחיו הנ"ל שיל"ע ע"י אחי הרב יואל שליט"א שהוא נכד משני המחברים (הוצאת מכון קול אריה, ברוקלין תשל"ח). נפטר בשיבה טובה ביום ש"ק פרשת בראשית כ"ז תשרי שנת תרמ"א לפ"ק, ומנוחתו כבוד בעיר אויבר ווישא (מצורף בזה צילום מצבתו) היכן שדר בשנותיו האחרונות אצל בנו האב"ד דשם, ה"ה דר"ז הגאון רבי שמואל גינצלער זצ"ל מח"ס משיב נפש עה"ת.

על מצבתו נחרטו השורות הבאות: פ"נ / איש / צדיק וישר חסיד ועניו / דחיל ומוקיר וצורבא מרבנן / מו"ה משה יהודא ליב בן / מו"ה אהרן ז"ל סבא יקירא / מתושבי ק"ק אוהעל ונפטר / בשם טוב ש"ק כ"ז לחודש / תשרי שנת התרמ"א באחד / ושמונים לימי חייו תנצבה.

עוד אני מצרף בזה מכתב נדיר שעדיין לא ראה אור הדפוס, בכתב ידו של זקני הר"ר משה ליב גינצלער ז"ל, בו מזכיר את חתנו זקני מרן הקול אריה זצ"ל טרם שנתעטר בזר הרבנות בעיר בערעגסאז:

ב"ה יום ד' וישב תרכ"א לפ"ק פה אוהעל
יע"א

שלום וברכה לאיש יקר רוח ה"ה
הרבני המופלג הנגיד המפואר
אי"א כש"ת שלמה שפיצער נ"י
לעד.

לא ידעתי אכנהו, אך מכתלי מכתב
חתני היקר מו"ה משה נ"י מלוק
הכרתיו כי רצונו לדבק טוב בטובים
ולהיות משלוחי דרחמנא, ע"כ אמרתי
אם מה' יצא הדבר אודיע לו כי חתני
היקר הרב המופלג המהולל בשערים
מו"ה אברהם יהודא הכהן נ"י

ממאדע, ת"ל יש לו בתולה יפה במעלות ומדות טובות, ובמלתא דעבידא לגלוי' לא
משקרא, ורוצה להפריש לנדן בתו מ' הענדל ת"ל סך אלף כסף ושאר דברים כאחד
הנגידים, ומזונות להזוג לכמה שנים. וכבר מלתא דנא אמורה לפני הרב הגדול
המפורסים מק"ק מאקאווע נ"י לפני בנו הראשון נ"י ולא מסתיי[ע]א מלתא. וזה
חביב לו כי שמענו כי הבחור רך בשנים וכלי מפואר מוכשר לקבל, ובבית חתני נ"י
יוכל לעלות במעלות התורה והיראה. ע"כ ראה להשתדל בדבר זה ויחיש מעשיהו
להודיעני כל דבר שורש אם כשר הדבר לפניו, כי דברים רבים נדברו לפנינו ת"ל,
וזה נכון לפנינו אם חברה היוצר מתחילה. ואסיים בברכת שלום

דברי ידידו הק' משה ליב גינצלר

פריסת חיים ושלום לכל נות ביתו ולכל הנלווים אליו.

הבתולה היא ת"ל בת ט"ז שנים לאי"ט.

נפתלי עהרנרייך הרב ממאד - ברוקלין

בשולי מכתב רמ"ל גינצלר:

"חתני... משה נ"י מלוק" הנזכר במכתבו של רמ"ל גינצלר, הוא ר' משה ציטרון שגר
באוהעל ליד חמיו ולאחר מכן בטיסא ליק.

נכדתו הענדיל בת הקול אריה הנזכרת במכתב, היא מ' הענדל ריזל שנוולדה ג' חשון
תר"ג, אשת ר' יעקב עהרנרייך [ראה עלי זכרון 19 עמ' י"ב; 22 עמ' סו; 27 עמ' לב-
לג], נפטרה בשימלואא כ"ז אב תרפ"ד, שם כיהן ברבנות בנה בעל ה'לחם שלמה'.

מקבל המכתב ר' שלמה שפיצר, מסתבר שהמדובר בר' שלמה שפיצר שגר בזענטא
ולאחר מכן בנאנאש הסמוך לטיסא ליק. נשארו מכתבים ממנו אל רבו ה'יריעות

שלמה' במאקאווא שכתבם בעת מגוריו בזענטא בשנת תר"ד ותרי"ח ובעת מגוריו בנאנאש בשנת תרכ"ב (במכתב זה הוא מזכיר אודות שני אנשים "מק"ק לוק סמוך לכאן" שמינו אותו כבורר בנוגע לסכסוך ביניהם).

הוא נמנה גם בין תלמידי רבי יהודה אסאד אב"ד סערדאהעל, שעל שאלותיו השיב אל "י"נ תלמידי הותיק הרבני המופלג בתורה ויראה וחרוץ ומחודד מוה' שלמה שפיטצער בק"ק סענטא". בין השאר נידון שם "השאלה במקוה טהרה שבקהילתו".

במכתב אחד משנת תרכ"ב מזכיר ר' שלמה את בן אחותו ר' ישראל זינגר הגר כעת באוהעל, ולפני כן במשך ה' שנים חינוך ילדי ישראל בסעגעדין. ר' ישראל זינגר נולד בשנת תקפ"ח. למד בשיבות פאפא, יערגין, לאקענבאך וניקלשבורג. נפטר באוהעל בשנת תרס"ח לערך [אבי ר' יששכר דוב זינגר רב בסאבאדקא (סטאטוסקווא). חלק מצאצאיו שם משפחתם היה 'סעקעלי']. הוא היה בנו של ר' אשר נח זינגר בפאקש [ולהנ"ל מתברר שזוגתו היתה לבית שפיצר, אחות ר' שלמה], בין צאצאיו של ר' אשר גם בניו, רבי אברהם יעקב קאפל זינגר, תלמיד החת"ס ואב"ד לאשאנץ, ור' יצחק צבי זינגר חתן הרב"ד בפרשבורג רבי דניאל פרוסטיץ. [ראה עוד: החת"ס ותלמידיו עמ' יט-כ; פנקס המוהל חת"ס עמ' פג, תרלד, תרעח]

מכאן נמשך את הידיעות על ר' שלמה לפי מסורות משפחתיות, זוגתו היתה מרת לאה שנפטרה אחרון של פסח תרי"ג בת רבי נחמן מונטאג מזענטא בן רבי משה מזענטא (נפטר בשנת תקע"ח) בנו של בעל 'אור החכמה'. חתנו של ר' שלמה היה ר' אברהם דוב שפיצר, אבי ר' דוד שפיצר, אביהם של ר' אליעזר ליפמן שפיצר בברוקלין ור' שלמה שפיצר יו"ר הנהלת כולל שומרי החומות בירושלים ומחבר ספרים רבים בשמו הספרותי 'שלמה בן דוד'.

לעלה 28 - רבי שלום הלוי בהאלמין

הערה על מה שכתבתי בגליון 28 בעוללות עמ' פ', שהיה לרבי דוד הלוי ווייס מבריד בן בשם רבי שלום הלוי ווייס שגר בהאלמין ונפטר כ"ו סיון תרצ"ז. פרט זה מצאתי בקונטרס ובני ציון יגילו במלכם שכתב רבי יום טוב ליפמאן ראקאו רב ור"מ בלונדון.

אך הנה מצאתי עכשיו במקום אחר יחוס משפחת הלוי קליין, וביניהם יש רבי דוד הלוי קליין ששימש כאב"ד לא רשמי בבריד ובבילקא ונקרא רבי דוד ברידער, ולרבי דוד היה בן בשם רבי שלום הלוי שגר בהאלמין ונפטר כ"ו סיון תרצ"ז, ולא מסתבר שהיו בהאלמין שני רבי שלום ב"ר דוד הלוי מבריד שנפטרו באותו יום, ולכאורה אחד מהם הינו טעות, ומהנראה מהמצבה בהאלמין של רבי שלום בן רבי דוד הלוי שנחרט שם שהיה אב"ד בריד כמו שהזכרתי שם בין הדברים, מסתבר שהיא של רבי שלום הלוי קליין ולא של רבי שלום הלוי ווייס.

נוסח המצבה:

פ"נ / הרב החסיד המפורסם / תורתו היתה תמיד
אומנתו / והעמיד הרבה ת"ח בישראל / מו"ר שלום
במו"מ ר' דוד ע"ה / הלוי ה' אבדק"ק בריד והגליל /
תלמוד הגה"ק הייט"ל ומהר"ם שיק / זצ"ל נפטר
בש"ט בש"ק כ"ו סיון / תרצ"ז לפ"ק תנצב"ה'.

יצחק צבי מארגירעטען - מאנטריאל

בשולי המכתב: המצבה בהאלמין הוא אכן של בן רבי
דוד הלוי קליין מבריד. רבי שלום גר בוילחוביץ, לשם
השיב לו רבו תשובה בשנת תרל"ה (שו"ת מהר"ם שיק
חאר"ח סי' א), ואח"כ התגורר בהאלמין. ראה גם
ברשימת תלמידי המהר"ם שיק בספר דרכי משה
החדש (בני ברק תשע"ב) עמ' רמ-רמא. מצאצאיו: בנו רבי משה קליין שו"ב
במיהאלפאלווא ובסוף ימיו בירושלים (נפטר ה' תשרי תשמ"ד). חתנו רבי פנחס דוד
שלינגר הי"ד בהאלמין, נין רבי ישראל דוד יפה מרגליות שלזינגר אב"ד פעזינג בעל
'מחולת המחנים'.

לעלה 27, 28 - תאריכי פטירות ר' אשר בוכינגער ובנו ר' יצחק סאמבאטהעלי

בעלה 28 עמ' עט העיר העורך הרב זושא קינסטליכער על דברינו בעלה 27 עמ' מג-
מד, בנוגע תאריך לידתו ויום היארצייט של ר' אשר בוכינגער זצ"ל. הנני בזה
להבהיר כמה דברים.

א) הרב קינסטליכער כותב שלפי צילום המצבה הברורה שהעתיק שם, נראה
לכאורה ברור שנחרט 'בן צ"ז שנים', ואם נפטר בתרצ"ז אכן נולד בשנת ת"ר ולא
בשנת תר"ג.

הנה אף אנו הערנו שם שכ"כ בקובץ תורני 'דברי ראובן - ספר זכרון לר' ראובן
בוכינגער זצ"ל' (עמ' ריט) שר' אשר נפטר בגיל צ"ז וא"כ נולד בשנת ת"ר, עכ"ז
צדדנו עיקר שנולד בתר"ג, כי עפ"י שנים או שלשה עדים יקום דבר: 1) במפקד
הצענזוס משנת תרכ"ט באלשא-וואראד נרשם תאריך לידתו 843, 2) כן גם כותב
נכדו הב' ישעי' [ב"ר חזקי' פייבל] בוכינגער הי"ד בפנקס ה'טאג-בוך: "אבי אבי זקיני
אשר בוכינגער נולד 1843 ב-Fakovzekenyen", וכבר דקדקנו אחריו ונוכחנו לדעת
שרוב דבריו הם מאד מדוייקים, 3) כעת מתברר שכן יוצא נמי לפי רישום פטירתו
בסאמבאטהעלי (שהעתיק הרב קינסטליכער שם), בה נרשם שר' אשר נפטר 937
בגיל 95 שנה.

ב) לגבי יום היארצייט של ר' אשר כתבנו "ה' מנחם אב", והעיר הרב קינסטליכער: "במצבה היותר ברורה, לכאורה נרשם 'בי[ו]ם ט' אב'. במאטריקל נרשם 14 יולי בשעה 20, דהיינו בין ו' לז' אב...".

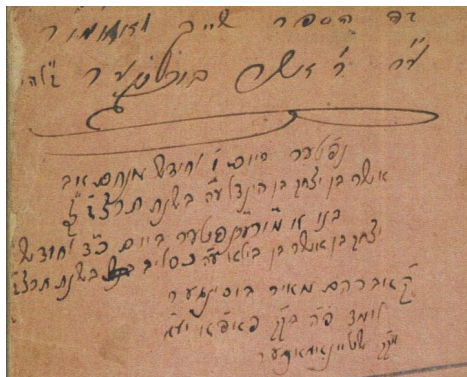
אכן בדבר הזה בטעות העתקנו יום היארצייט 'ה' מנחם אב', עפ"י מש"כ ב'ספר זכרון' הנ"ל (עמ' רכ) שגערך עפ"י רשימותיו של ר' ראובן בוכינגער ז"ל שהי' נודע למתן ודייקן.

ברם אחר העיון בצילום המצבה שהדפיס בעלה 28 שם, ככל הנראה הי' כתוב "ביום ו' אב" או "ביום ז' אב", רק המתקן קלקל וכתב "ביום ט' אב" [דהיינו שהפסיק אות המ"ם סתומה, חציה הראשונה המשיך לאות ו' הקודמת, וחציה השני' לאות ו' או ז' שלאחרי']. ולפי"ז נמצא התאריך מתאים למה שנרשם ברישום הממשלה בסאמבאטהעלי כנ"ל.

וכעת שאלתי ע"ז מהישיש ר' ישראל חיים בוכינגער הי"ו, והשיב שעדיין זוכר הלוי' הגדולה שחלקו לו כל העיר כבוד אחרון, ולפי זכרוננו היארצייט היא ביום ו' מנחם אב.

גם שאלתי מדו"ז הישיש ר' מיכאל בוכינגער הי"ו, וסיפר שכבר התווכח בזה לפני הרבה שנים עם ר' ראובן הנ"ל, וגם הראה לו ספר בה רשם ר' אברהם מאיר (ב"ר יצחק) בוכינגער ע"ה בימי בחרותו, סמוך לזמן פטירת ר' אשר, שהיארצייט היא ביום ו' מנחם אב (נעתק בסמוך), ומ"מ ר' ראובן סבר שזה טעות, שהרי כפי זכרוננו הי' פטירת ר' אשר ביום ג' בשבוע שחל בו תשעה באב, והיות שא"א שיחול ט' באב בערב שבת, א"כ גם אי אפשר שיחול ו' מנחם אב ביום ג', ובשנת תרצ"ז הי' חל יום ג' קודם ת"ב ביום ה' מנחם אב.

שוב קבלנו מדו"ז ר' מיכאל הנ"ל צילום רשימות ר' אברהם מאיר בוכינגער ע"ה הנ"ל [ראה עליו: 'עלי זכרון' עלה 14 עמ' מה, ועלה 28 עמ' עח], שרשם על ספר 'עת לעשות', עוד בהיותו תלמיד ישיבת פאפא בין השנים תרצ"ז-תש"ב, וכך כתב:

זה הספר שייך לאמו"ר ע"ר [=עטרת ראשי] ר' אשר בוכינגער [עד כאן כנראה כת"י ר' יצחק ב"ר אשר, מכאן ולהלאה בכת"י בנו ר' אברהם מאיר הנ"ל] זה"ה, נפטר ביום ו' לחודש מנחם אב, בשנת תרצ"ז לפ"ק, אשר בן יצחק בן הינדל ע"ה. בנו אמו"ר ע"ר [ר' יצחק ז"ל] נפטר ביום כ"ד לחודש כסליו בשנת תרצ"ז, יצחק בן אשר בן

בילא ע"ה. ה"ק אברהם מאיר בוכינגער, לומד פה בק"ק פאפא יע"א, מק"ק שטיינאמאנגער.

ג) לפי רשימה זו, גם צריך תיקון מה שכתבנו (עלה 27 עמ' מא) שר' יצחק ב"ר אשר בוכינגער ז"ל נפטר ביום כ"ד כסלו תרצ"ו, וכפי הנרשם עלי ספר הנ"ל הרי נפטר בשנת תרצ"ז.

ואכן כן עולה נמי ממה שכתב ב'טאג-בוך' הנ"ל (מתורגם): "זקיני יצחק נולד 870', אשתו רבקה לבית האפמאן נולדה ב-Ostffyasszonyfa ... תקותו הי' לגור בעיר ואם בישראל כמו סאמבאטהעלי, לדאבוננו נפטר פתאום בעיר הקטנה ראם קודם שהי' יכול להוציא זממו לפועל, היארציט שלו חל בתחילת ימי החורף, ביום כ"ד כסליו, ערב חנוכה 936', זכותו יגן עלינו". והרי יום כ"ד כסליו בשנת תרצ"ז עדיין חל ב-936' למספרם.

וגם בדבר הזה טעותנו נמשך עפ"י המובא ב'ספר זכרון' הנ"ל, שהרי כתב (עמ' ריא): ר' יצחק אייזיק זצ"ל [דו"ז ר' מיכאל הנ"ל מעיר ששמו הי' 'יצחק' לבד] הי' תלמיד חכם גדול, והי' "ראש הישיבה" כשלמד אצל ר' יהודה גרינוואלד זצוק"ל בבאניהאד... גר ב-Rum ראבוהיטויע"ג שהיה כפר סמוך לסאמבאטהעלי עיר. ובהערה כתב העורך: הוא התכונן לעבור לגור לסאמבאטהעלי, וכבר שכר דירה וסייד וכייר והיה מזומן ליכנס לדירתו ליום ראשון אחר השבת, ובלייל שבת נפטר לבית עולמו, והביאו אותו ביום ראשון לקבורה בעיר סאמבאטהעלי, מפי ר' יחיאל אויש הי"ו.

שוב כותב העורך ב'ספר הזכרון' הנ"ל: אבי שליט"א העיר, שלא שמע מזה, והפלא הוא שלא מצא בבה"ע הקטנה דס"ה מצבה זו [כבר הערנו בעלה 27 עמ' מא שמצבתו אכן נמצא בסאמבאטהעלי, וקבלנו צילומו מר' מיכאל הנ"ל], ויש עובדא דומה שתואמת לר' נחום דייטש זצ"ל, אחי זקננו ר' עמרם זצ"ל שהי' שוחט בראבאהידעווע"ג... אך מצאתי קצת אישור לדברי ר' יחיאל, שבתוך הרשימות שרשם ר' ישעי' בוכינגער בנו של ר' יצחק הנ"ל [טעות סופר, וכוונתו לרשימות 'טאג-בוך' הנ"ל שנרשם ע"י הב' ישעי' בוכינגער הי"ד בנו של ר' חזקי' פייבל ב"ר יצחק הנ"ל], כתבם בהונגרית ונתרגם לאנגלית, ובתוך הדברים כתוב על אביו "שהיה גר בראם ורצה מאוד ליכנס לס"ה אבל פתאום מת בשנת 36, 24 בכסליו ערב חנוכה", כ"ז מאמת את דברים הנ"ל, עכ"ד העורך.

לפי"ז סברנו להשוות הדברים, שהרי יום כ"ד כסלו בשנת תרצ"ז הי' חל ביום ג' ולא בלייל שבת, ולעומת זה יום כ"ד כסלו בשנת תרצ"ו הי' חל בערב שבת קודש, ע"כ חשבנו שבדבר הזה לא דק כ"כ ב'טאג-בוך', והי' נראה שכתב מספרם 936' רק עפ"י התאם לשנת תרצ"ו.

אכן עפ"י רשימות ר' אברהם מאיר הנ"ל מתברר שאביו ר' יצחק באמת נפטר בשנת **תרצ"ז**. וכן בדקנו ומצאנו פטירת ר' יצחק ברישום הממשלה בעיר ראם, שם נרשם שנפטר בגיל 66 ביום **דצמבר 8 936** בשעה 9 בבוקר, באותה היום אכן חל כ"ד כסלו, ערב חנוכה שנת **תרצ"ז**.

מנחם מאיר יאקאבאוויטש - ברוקלין

לעלה 28 - משפחת שטערן בגאלאנטא

בעלי זכרון 28 עמ' ל"א בין בניו של ר' יוחנן פליישמאן מסערדעהאל [חתן ר' גרשון שטערן], נזכר בנו ר' יעקב קאפל עם **ה"ד**. זה טעות כי לא נעקה"ש רק נפטר ביום **ד' שבט שנת תרפ"ז** ונטמן בבית"ח בסערדעהאלי. והוא אבי הרה"ח הישיש מוה"ר שלמה גבריאל פליישמאן שליט"א מברוקלין. ולפ"ד בנו הנ"ל היה שם אביו **יעקב בלבד**, רק נקרא בין ההמון בשם הכינוי **קאפל**. (וכן על מצבתו נחרט שם יעקב בלבד).

רצו"ב תמונת מצבתו בסערדעהאלי (מנכדו ש"ב מוה"ר מאיר שפיטצער ה"ו. בצביעה מחדש נעשו כמה שגיאות): מעטה נפש טהורה הוגה ושוקד בתורה / טורח ויגע באמונה ועובד לקונו במורה / פ"ט / היקר / מ"ה יעקב ע"ה / בן מ"ה יוחנן פליישמאן נ"י / אשר נקטף האבו לדאבון כל יודעיו / ביום ד' שבט תרפ"ז / תרפ"ז לפ"ק / יום יום מאז לרצון עליון קרבת / עניים לתמוך ולעזור דל

רדפת / קולך הנעמת לחנן ליוצריך / בעד צאצאך שא נא את כפיך / תנ'צ'ב'ה' / שם אמו מלכה.

זוגתו של ר' יעקב קאפל היתה מרת **פעסל ע"ה** ה"ד, נעקה"ש. בתם של ר' יודא קראקויער זוגתו רעלא ע"ה (בת ר' שלמה ארי' שווארץ). רצו"ב תמונת מצבותיהם בסערדעהאל:

פה טמונות / עצמות חביבות / איש אשר ידיו ולבו אמונים / ירא את ה' ובעל מדות רמות / נפשו תלון בקרב חכמים / כה"ר יהודה ע"ה / בן כה"ר ישראל יוסף קראקויער / ע"ה / נפטר ביום ד' אלול תרפ"ז לפ"ק /

יגע בתורה ושם לילות כימים / הדרך בניו והנותיו
בדרך תמים / ולא רפו ידיו מעשות חסדים / דקדק
במצות ושמר פיו כל הימים / הן זכותו וישרו יעמדו
לעולמים / שם אמו לאה / תנצבה - יזכרו לטוב
נשמת חתנ[י?] / מ' יעקב ניישלאס [ראה עלי זכרון 15
עמ' עה] מ' אברהם משה קרויס / ואשתו חוה מ'
אברהם בישיטץ ואשתו יוטש / בתו מ' פעסל מ'
הינדל בניהם בנותיהם / נכדם ונכדותיהם שנהרגו
ונשפרו ע"ק' ד'ה'ש' / ע"ה ע"י הפשיסטים ...

פ"ט / האשה הצנועה החשובה והיקרה / שהיתה
עוזרת וטורחת בשתי ידיה / לחפץ בעלה ולחפצי
שמים / מרת רעלא ע"ה / אשת היקר ר' / יודא
קראקויער ע"ה / נפטר ב' ניסן תר"צ"ב / ל'פ'ק' / רצון
קונה השלמה באמונה / על פיה לא עלתה תלונה /
לתורה ולתעודה גדלה שתי דורות / אור ערבה בביתה גם תראה מאורות / שם
אמה פעסל / ת'נ'צ'ב'ה'

שמואל צבי שפיטצער - קרית יואל מאנרא יצ"ו

במערכת משפחת שטערן מגאלאנטא הביא (בעמ' יח) שמצבת ר' יעקב זשאמבעק
שופץ ע"י "האחים ר' יעקב ר' מרדכי ור' אלחנן
שטערן", זהו טעות, כי ר' יעקב אינו אח
להשאר. ר' יעקב ע"ה הוא בפני עצמו ור' מרדכי
ור' אלחנן הם האחים לאו"י, שלשתן נכדי ר'
יעקב זשאמבעק (הכרתי את ר' יעקב ע"ה,
ולבהחל"ח ר' אלחנן ה"ו). ואם תדייק בנוסח
הנחרת שם תשכח שכנים דברי - כמדומה ע"פ
זכרוני שמשפחת שטערן משתלב גם עם
משפחות הגדולים בגאלנטא מיללער הכהנים
ולעוויןגער הלוויים.

אברהם יודא האפפמאן - ברוקלין

הנני בזה להוסיף על המאמר שלי למשפחת
שטערן, שעל מצבת ר' דוד שטערן ע"ה (בן ר'
יהושע ב"ר ישראל יוסף) הנזכר בעלה 28 עמ'
מא, כתוב "נצר חוטר מגזע ישי זקנו הק' בעל
תיו"ט זי"ע". לפי מה ששמעתי מ"ח, היה ר'

שמואל חיים יעקב גרובער - שיכון סקווירא

מה שמובא במאמר על משפחת שטערן (עמ' לה) שאמו של רבי אשר לעמיל הלוי שפיטצער היתה בתו של ר' יהודה שענהפעלד מנייטרא, זה טעות. הנכון הוא שהוא היה חותנו של בן רבי אשר לעמיל, ה"ה זקניו ר' חיים יהושע הלוי שפיטצער מנייטרא, אבי זוגתו מרת יאכט. ר' יודא ליב נפטר י"ג אד"א תרח"צ ומנ"כ בנייטרא. לידו קבורה זוגתו מרת לאה בת ר' יעקב צבי (כמדומני ששם משפחתו הי' פריעדמאן מטאפאלטשאני) שנפטרה כ"א אייר תש"ב.

פ"נ
האשה
מרה
לאה
בן מרה יעקב צבי הל
אשת ר' יודא שאנפערל ז"ל
לזכר אשת חיל בעלת כל מרחבנותה
אשר מלחמתה נתנה לרל משי גאסטה
דיותר רצאה ה' אשת חסדנות
היהה עטרת בעלה כאשת לפירות
ונפטרה בא איר תשב ל
תנצבה
ושם אמה ליחט

כ

החבר

יזכור

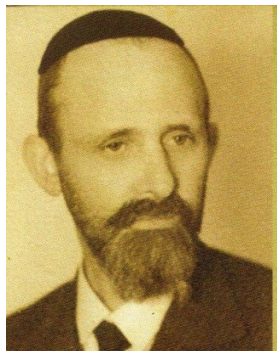
המכתה ליה

בן כהן ד"ר שמואל

תנצ

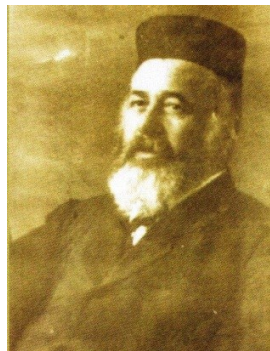
שֶׁאֵנָּה עֹלֶה עָלָה / לִזְכֹּר אֶת חֵיל בַּעֲלָתָה כָּל מֵדָה נִכְוֶה
/ אֲשֶׁר מִלְחָמָה נִתְּנָה לְדָל מִימִי' נֶאֱמָרָה / הִיתָה יִרְאָתָה ה' אֶת חֲמוּדוֹת / הִיתָה
עֹסֶרֶת בַּעֲלָה כְּאֶת לִפְיֹדוֹת / נִפְטָרָה כִּ"א אֵייר תִּשְׁב"ב ל' / וְשֶׁם אִמָּה לִימֵט.
אֲשֶׁר לַעֲמֵל לֹאוּי - בְּרוּקְלִין

לעמ' לח (במאמר על משפחת שטערן): ר' יהושע קוויט [ב"ר שאול] מפרשבורג ת"א נולד ד' תמוז תרס"ח. נפטר ל' שבט תשכ"ז [ולא תשכ"ן]. אשתו מרת אסתר בת ר' שמואל [ומרת גיטל] עקשטיין נפטרה כ"ט תמוז תשכ"ט. [עפ"י הקדמת בנם הרב שמואל קול לספרו 'אחד בדורו' עמ' 11, הנצחה בספרו 'מסרים ורעיונות' על במדבר, ועוד מקורות].

ר' אליעזר שטערן

לעמ' מא: ר' אליעזר שטערן
ב"ר ישראל יוסף. - על חמיו
רבי שמואל גבריאל ניישלאס
מפרשבורג וחמותו מרת זיסל
אחות הערוגת הבושם
ותמונת מצבותיהם ראה בעלי
זכרון 15 עמ' 74. בנו רבי
גבריאל שמואל שטרן מב"ב
נפטר ט' אדר תשנ"ח [יום
היא"צ של רבו רש"ד אונגר

ר' ישראל יוסף שטערן

מנייטרא] ומנ"כ בקרית שאול. אשתו מרת רחל בת רבי נפתלי פישר הי"ד מנייטרא
נפטרה א' טבת תשע"ו ומנ"כ שם.

רצו"ב תמונותיהם של ר' ישראל יוסף שטערן מגאלאנטא ובנו ר' אליעזר שטערן
מפרשבורג, מתוך הספר 'למען ידעו דורותיכם', פרקי זכרונות ממרת רחל שטערן
הנ"ל.

שלמה וייס - מכון 'זכרון' בני ברק

לעלה 2 - רבי ברוך בענדיט כ"ץ מפראג

ראיתי בעלי זכרון גליון 2 עמ' י"ט שביררתם שר' ברוך בענדיט כ"ץ דומ"ץ דק"ק
פראג אינו חתן זקני הגה"צ ר' גדלי' גליק מבוקין. וודאי שזה האמת, אך גם ברור
שהדומ"ץ הוא נכדו.

הרה"ח ר' משה ליב גליק ז"ל כותב בספרו "זכור ימות עולם" (וממנו העתקתי
בספרי "גדולת גדליהו") שלר' ברוך בענדיט מבוקין (או דעברעצין) חתנו של ר' גדלי'
הי' בן בשם ר' אליעזר (לייזער) כ"ץ (נזכר בעלה 4 עמ' י'). לר' אליעזר הי' בן בשם ר'
ברוך בענדיט (נקרא ע"ש זקנו, כמובן), והוא הי' דומ"ץ בפראג.

למד בבוניהאד אצל האב"ד הרה"ג ר' אליעזר חיים דייטש זצ"ל, עד שהוא נתפס
לצבא. זמן קצר לאחר שהשתחרר מהצבא, התארס, ולימים הפך לדיין בפראג. הי'
בעל כשרון, ולמדן, חידושי תורה קלחו ממנו בקלות. הוא הי' בעל אגדה נפלא. על
כל פסוק הי' מסוגל לדרוש במשך שעה תמימה ואמר עליו חידושים נפלאים, בלי
להכין את עצמו, ממש כמעין המתגבר.

פ"א הי' על שב"ק בעיר סערענטש, ובאותה שבת הי' בעיר הרה"ק ר' יואל
מסאטמאר זי"ע (באותה עת כיהן עדיין כאב"ד בארשעווע, לפני שנעשה לאב"ד
בסאטמאר), וכיבד אותו בתור דיין מפראג, והושיב אותו לידו. ר"י שאלו כמה יודע
ללמוד, ור' ברוך בענדיט ענה לו שאם ר"י יאמר בע"פ חצי מתשובותיו של הנודע

ביהודה, הוא יאמר לו את החצי השני של התשובות בע"פ! ר"י לא הוסיף עוד לשאול.

לא ידוע לי שום פרטים אודות צאצאיו, ואשמח לקבל מידע עליהם.

יצחק יהודה גליק - לונדון

מח"ס "גדולת גדליהו" לתולדות ר' גדלי' גליק, משפחתו ויו"ח

לעלה 27 - משפחת רעק"א באייזנשטאט

לעמ' ט: מה שהביא מהמפקד באייזנשטאט משנת תקמ"ב שרבי משה גינז אבי הגרעק"א היה בן 35 ואשתו מרת גיטל היתה בת 31. לא יתכן. א) במפקד דשנת תק"ה רשום שמושה בן שנה, ז"א שנולד בשנת תק"ד, א"כ בשנת תקמ"ב היה כבר לפחות בן 38. ב) רבי עקיבא איגר נולד בר"ח חשון תקכ"ב (פנקס המוהל חת"ס עמ' תרנא). ולפי המפקד דשנת תקמ"ב יוצא שאביו אז בן 15 ואמו בת 11! כמו כן אחיו רבי שמואל נולד בתשרי תקכ"ג ונימול בר"ח חשון (שם עמ' תרנב), ואחותם מרת ריקל נולדה בשנת תקכ"ז [לפי המפקד דשנת תקמ"ב שהיתה אז בת 15], וגם זה עדיין לא מסתבר כלל. כך שצריך להוסיף לגיל של הורי הרעק"א בשנת תקמ"ב כמה שנים טובות.

שלמה וייס - מכון 'זכרון' בני ברק

תגובת כותב המאמר הרב יצחק נחמן שטראה: בכלל הגילים שנמצאים בהמפקדים אין לסמוך עליהם ביותר, ואם משווים הגילים בב' מפקדים שנעשו בשנים שונות נמצאים הרבה פעמים שאין הגילים מתאימים, ואולי היה כתוב 37 והפקיד הכתיב 31 וכדומה, אבל ברור לי שמדובר במשפחת אבי הגאון ר' עקיבא איגר שהיה מתושבי א"ש בעת ההיא, ושמות בני המשפחה מתאימים, ולאיך אין משפחה אחרת בהמפקד שאפשר שהיא משפחה הנ"ל.

נערך ע"י

הרב משה אלכסנדר זושא קינסטליכער

מאמרים, תגובות ורשומות יתקבלו ברצון

כל הזכויות שמורות

את העלה ניתן לקבל במייל 3446@okmail.co.il